63441/B

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

WEDEL, G.W.

w2

A. p. 7 19

ROYAL MEDICAL SOCIETY OF LONDON

GEORGII WOLFFGANGI WEDELII

LIBER DE MORBIS INFANTVM.

IENÆ
Sumptibus IOH. FELICIS BIELCKII

TYPIS KREBSIANIS.
M DCC XVII.

I. N. I.

CAPVT I.

DE

Morbis infantum in genere

Loco Procemii.

MAximi momenti eſt futuri hominis γένεσις & origo, tum prius, quam in lucem edatur, embryo mille expoſitus iniuriis, & malis, etiamnum in vtero materno ſubiectus, tum maxime, quando iam emiſſus ſui iuris eſſe incipit.

Non ſolum enim ſtatim e ſuo ergaſtulo aſportat ſæpe morbos, eosque ſic connatos, mortis originem, ſed & quam plurimis de cauſis diuerſi generis malis eſt obnoxius, ita vt & propria infantili ætati claſſis adſignata fuerit dudum.

Si illa ſpectemus ſeorſim latius, patiuntur morbos ob teneritudinem texturæ, vaſculorum, pororum, neruorum,

ob occurſum alterantis aeris, errores & morbos nutricum, ob ἀλληφαγίαν, ob acidum, viſcidum, bilioſum collectum & exuperans, & reliqua.

Neque enim vni ſoli ex hisce v. g. acido accepta ferenda ſymptomata infantum, ſed & obſtructiones, & flatus, & alia communia humorum vitia, præſto ſunt, & toto die concurrunt.

Tantum vero abeſt, vt tenella ætas obſtet, vel contraindicet medicæ artis præſidia, vt potius aliis contra tanto maiori ope indigeat, quanto delicatior eſt machina corporea, & facilius patitur, grauiusque afficitur.

Atque hinc iam dudum duo eſſe ardua in medicina agnouit *Epiphanius Ferdinandus Hiſt. XIII. fol. 34.* grauidis nempe & puerulis mederi, maxime cum, quod ipſis male eſt, referre nequeant, nec applicari æque patiantur medicamina.

Ferre ſiquidem & ſibi debita tuto poſſunt & expetunt, non relinquendi naturæ, ſibi mederi non valenti, vel imperitis obſtetricibus, aliisque vetulis, & empiricis, vnde non minor laus eſt infantibus mederi, quam adultis.

Accedit & nutricum incuria, & lactis varietas, vt nec a priori ſemper latens vitium, ſed ab ἐυφορία, ſeu iuuante & nocente effectu, demum cognoſci debeat, ſubtilius latens.

Cum itaque ætatis huius ratione a ſuis cauſis oriundos ſatis magnos & graues experiantur morbos infantes, & noſſe illos par eſt, & remediis oppugnare condebitis, aptis, tutis, & expertis, tam nutrici propinatis, quam ipſis illis ſubiectis tenellis.

Quod ſi ſciagraphiam affectuum horum nouerimus, rectius

ctius in thesi & antithesi; vt ita loquamur, procedere integrum est, & cognitioni & curationi rectius velificantes.

Primus iam *Cous* & huic ætati illos assignauit 3. *aphor.* 24. *seqq.* in quatuor quasi classes dirimens, iuxta quem ordinem nonnulli de iis egerunt quoque, vt *Trunconius*.

Et ipse tamen 3. *aphor.* 28. & eundem κατὰ πόδα sequutus *Celsus Lib. II. c. 1. p.* 57. non inepte cum eodem latius paulo extendit infantiam ad ipsam pubertatem, & intra hanc certis limitibus eam quasi definit. Die quadragesimo, mense septimo, anno septimo, & decimo quarto periclitari scribit *Celsus l. c.* quibus veluti crisibus absoluuntur.

Cum vero plures longe hodie affectus corripiant infantes, & medico obueniant; commodissimum quidem fuerit, distinguere eosdem in proprios & communes.

Proprii sunt, qui illis ex ratione temperamenti, ætatis, habitus, diætæ &c. illis præ aliis euenire assolent, vnde & congrui magis vulgo hi ipsi dicuntur, vt aliis ætatibus incongrui, & hi καθ᾽ ἐξοχὴν audiunt morbi infantum, Kinder-Kranckheiten.

Communes quos aliis cum ætatibus & hominibus habent diuisos, & licet non ordinarie, nec ita frequenter, infantibus accidant, nihilominus tamen maxime scorbuti & aliarum causarum concursu his quoque illi sunt obnoxii, & sic communes quoque cum morborum radice vniuersali, communes item consequenter cum artifice medico.

Generalia horum fundamenta in synopsi videri queunt in *Aphor. Aphorismorum Lib. III. aphor. 24. seqq.* quæ tanquam præcognita fundamenta huc referenda, singulis aptanda facile.

Si quæ vero alio ordine videantur disponenda, vel tractanda, cogitandum est, vt non ordine certo obueniunt,

curanda medico. ita satius fuerit, quæcunque dextre tractare, quam in hoc ordine accurato sollicitum plus iusto esse.

CAPVT II.

DE
Regimine primo valetudinis infantis recens editi.

SI vllibi sane & in infantibus locum habet 1. *aph. 1.* circa personas concurrentes in ministerio & regimine infantili. Prima cura est obstetricis, altera nutricis aliorumque, omnium vero diribitor & iudex est medicus, vltra reliquos omnes sapiens & disponens.

Omni modo ergo laborandum, vt infans viuus edatur, & vitalis hinc sit. Quod si debilis sit fœtus, & id mature cognosci debet; quoad vtrumque statum. Valet enim & hic maxime elegans distinctio *Martiani p. 26.* vtrum perfectus sit, & maturus.

Perfectus dicitur inprimis ratione conformationis partium corporis, *maturus* ratione temporis gestationis & partus legitimi. *Vid. Caranza & Fabrottus.* Ita si minor respectiue sit debito, si septimestris, si a matre gestatus tempore gestationis ægra, febricitante, phthisica &c. debilior præsumitur, minusque firmus, sæpe etiam exsuccus quasi.

Neque illud tamen valet perpetuo, modo principia vitalia, calidum & humidum, sint sui iuris & paulo firmiora in recessu, quibus astrologica & alia merito substant, vt vicissim, saluis illis visis, facilis est ordinis inuersio.

Ita

Ita debilis ex respiratione ac voce iudicandus, & contra, siue a partu difficiliori & longiori mora, siue ab hausto in transitu angustiori humore, seu aliunde, refocillantibus eget, afflato halitu, vtroque etiam ore, aere vel masticatione medicato, aspersione vini, aperto ore mediante digito, vt, si quid insit peregrini, eximatur, fotu blando, frictione pedum, & aliis a suffocatione maxime liberandus, minimum, vt aliquot horas saltim, vel quantum fieri potest, vita fruatur. Commodum hinc recens natis est, vt vomant, & hoc modo a suffocatione præcaueantur.

De hoc vero securis præcipua cura incumbit, vt præscindatur vmbilicus, ad quatuor, quinque, sex digitorum latitudinem: præcisus vero accurate deligetur; ex quo penitus omisso absolute moriendum est, ex neglectu vero periculum vitæ præsentaneum imminet, vnde vidimus etiam iudicialiter, ab vno alteroque die hæmorrhagiam talem factam lethalem in puerulo alias vegeto, sola obstetricis culpa.

Vti vero frigus maxime lædit & puerperam & pusionem, ita post partum statim calefieri debent, nisi id iam factum sit, hypocausta, & lectuli. Hinc calido humido adsuetus balneandus est, non frigida, vti olim barbaris quibusdam populis, ipsisque Germanis, si *Galeno* credimus, id factum scribitur, multo minus feruidiori aqua, quo de vid. exemplum funestum apud *Ammannum in Med. Crit. cas. 76 p. 395.*

Enimuero is antiquissimus & necessarius mos fuit, vt fœtui in lucem edito primo præscindatur vmbilicus, idem aqua lauaretur, vt mundus fieret, vnde & cum sale vel sapone fricabatur, & in fascias inuoluebatur *Ezech. Cap. 16. v. 4.*

Liberum est, & herbas neruinas indere balneo huic primo, quæ ad manus sunt, saluiam, rosmarinum, betonicam &c. ab-

ſtergendi & roborandi fine, ſeu ad bene eſſe ſolum. Ita ad quietem compoſitus neceſſariam ſibi tantiſper relinquitur.

Vna vero mature opus eſt, diſpicere, an quæ occurrant extraordinaria, ſeu in toto, ſeu certa parte aberrationes, vel vitæ impedimenta, vel dedecora quoque. Ita caput blanda manu ad figuram naturalem conformandum, ſi in anguſtiis v. g. paulo acuminatum videatur.

Ita digito in os immiſſo proſpicitur etiam non ſolum extraneis ſic remouendis, ſed & ipſi quoque oris & linguæ libertati. Conſideranda item conformatio artuum & membrorum, aperturarumque ipſarum. In his enim, ſi quid deprehendatur notabile vel inſolitum, cordi habendum eſt.

In his enim quædam ſunt plane incurabilia, vt monſtroſitas vel quoad totum, vel certas partes, maxime faciem; in quibus tanquam rarioribus non immorari opus. Faciunt tamen & illa ad illuſtranda reliqua, vti ante annos aliquot in pago quodam vicino natus eſt infans ſine manibus & pedibus, quo de vid. *Epiſtola edita M. Stemleri.* Rarius vero paulo viuunt monſtra, teſte experientia, de reliquis ſeorſim videbimus.

Tacemus, ſi funiculus vmbilicalis collum infantis circumdederit, quo liberandus eſt, ſi vitta vel galea, tanquam membrana ſecundinæ interior caput fœtus editi tegat, vel, quod rarius, totus fœtus membranis adhuc incluſus prodeat, ſingulis caſibus liberandus. Tale exemplum etiam habet *Haruæus*, vbi vult fœtum in vtero reſpirare, vid. *Craan. de homine cap. 153. p. 759.*

Ceterum, vt faſciatio non parum facit ad conformationem debitam tutandam, pro re nata tardius, maxime quoad pedes, vel citius omittenda; ita curioſe cauendum eſt, ne

dor-

dormienti vlla iniuria fiat, præcipue improuida nutricis suffocatione. (erdrücken.) Sic mortuus noctu deprehendebatur puellus egregius concionatoris Gallici.

CAPVT III.

DE

Næuis maternis.

Ccurrunt vero & alia in corpore fœtus editi obseruanda, quæ medici curam requirunt, maxime quoad conformationem, seu nævorum maternorum titulo latiori veniant; seu potius speciali classe distinguantur.

Stricte enim sumpti næui, connati puta vel quasi, & hinc materni dicti, fere leuiores sunt paulo maculæ, lituræ, stigmata, respectu figuræ & magnitudinis mutatæ grauioris morborum, saltim ab initio.

Duplici hi notione comprehendi possunt, præcipue quatenus alii sunt ἄμορφοι, vel solo colore ordinario mutato, alii ἔμμορφοι, definito magis vitio conspicui.

Ita nonnunquam solus ille color mutatus visitur localiter, maxime in facie, qui minus occuli potest, v. g. ruber, minor vel maior, Feuer-Mahl/ rarius paulo niger, qualem in puella vidimus minorem, vt decoris gratia crederetur ignaris impositus orbiculus minor, & quidem citra vllum tumorem. Medius est subfuscus.

In aliis *tubercula* visuntur, instar verrucæ, vel *fragi* (exemplo nævi definiti) in alis murinus color, cum pilis etiam minoribus ipsis, muris quadam similitudine. Vidimus etiam in puero tumorem genæ dextræ interiorem, quasi glan-

glandulæ cuiusdam minoris, citra coloris vllam mutationem; quem medicamentis imminutum reddidimus, vt deformitatem nullam inferat.

Vidimus aliquando & pedibus natam velut manualibus, magis ſcilicet manus quam pedes referentibus, vt plura alibi notata videas, quorum cauſæ ſæpe ſatis obſcuræ ſunt, & admirandæ fere magis, quam exhauriendæ.

Sane plurimum confert imaginatio materna, idea hac vel illa, obiecti ex improuiſo terrifici occurſu, fortius concepta vel impreſſa archealiter, contactu in hac vel illa parte ſigillata, lineamentis quaſi turbatis.

Non raro vero etiam poſitura fœtus occaſionem præbet, adhæſione vel accubitu in vtero magis conſtanti in vnum alterumque latus.

Ita cum gravida ſiniſtro hypogaſtrio dolorificum ſenſum ſenſiſſet aliquandiu, natus hinc fœtus in ſiniſtra nate lituram obtulit, indicio ſanguinis ibidem minus æqualiter circulati, quæ ipſa cauſa, circulatio inquam inæqualis, & aliis explicandis ſufficit.

Neque tamen ſymbolismus vt partium, ita næuorum conſtans, firmus vel perpetuus eſt, quod & olim iam quidam ſtatuerunt. Vid. *Septalius de næuis*, *Elsholtii anthropometria* & alii. Satis eſt, poſito vno inordinato, & alterum facile conſequi, quamuis nec id ſemper ſit perpetuum. Dantur enim næui ſolitarii, & plures in vno eodemque corpore.

Neque id ſymbolismo ætheris debetur, ſeu conſtellationi ſignorum cœleſtium, quamuis non negandum ſit, tales tumores inprimis aliquando non ſolum increſcere, minores primitus viſos, & ad lunæ aliquando augmentũ, ſed & tempore fructificationis annuæ, inprimis in quibusdam v. g. mororum.

Vide

Vide elegantiſſime de his philoſophantem *Gaſſendum in vita Peireskii lib. 2. p. 102. ſ. & Borellum lib. 3. obſ. 49. p. 235. & lib. 4. obſ. 74. pag. 336*, vbi rariſſima exempla refert.

Vti itaque conſultum eſt, στάσιν illam inæqualem vndecunque ortam disiicere & characterem illum ſic delere ac abolere, reddita ſibi in poris ſuis ſanguinis periodo, ita non vnis modis topicorum id tentandum eſt.

Præſtat vero anticipando quaſi & præſeruando, ſicubi tale quid timendum occurrerit grauidæ, mature anteuertere, datis v. g. pulueribus appropriatis generi neruoſo, & ſpiritibus inordinate operaturis ſuccurrentibus v. g. vel ex ſolis cinnabarinis & ex corallinis, nedum aliis.

Optime hoc fine hinc ipſis cum ſecundina & fluentibus lochiis applicatis ſtatim næuos animaduerſos abluere, partim ob blandum teporem, vel ipſo frictu iuncto, partim ob nitroſam, ſulphuream, abſterſiuam virtutem, vnde & ſanguinis menſtrui illitu repetito idem fit.

Alii meconium ipſum ſeu proprium ſtercus illinunt, ob biliofum characterem; alii ſuctum parentum repetitum, ſeu ſaliuæ potius imbibitionem, addita frictione, alii ſuccum corticum nucum iuglandium viridium, vel fragorum quoque laudant. Communiter aqua fragorum, caryophyllatæ montanæ, ſigilli Salomonis, herbæ chriſtophorianæ &c. commendatur.

Tacemus decoctum ſiderit. rutæ, abrotoni, & aliorum pro lotione. Tumorem genæ connatum plurimum imminuimus emplaſtro miraculoſo impoſito.

Neque de nihilo eſt remedium *Helmontii*, vt macula talis fœtui impreſſa tollatur admota manu cadaueris longa

tabe extincti, *lib. Demens Idea* §. 46. idque citra vllam superstitionem, seu priuatiuam causam laudemus, archei auersione, seu positiuam, sudoris morticini salino-sulphurei affrictu sanguinis illam στάσιν in ordinem redigi.

Quod si nec abstergentibus salino-sulphureis, nec reuocantibus aliis pareat; & remedium non grauius morbo reputetur, abolitos næuos & tubercula talia experientia demonstrauit, destructo per lapidem corrosiuum charactere seminali, quod prope oculum in puella, & in capite alterius cum successu factum vidimus. In sene vero in capite grandiorem talem tumorem rubicundum & tantum non fungosum ad mortem gestatum.

Nisi autem prouide destruatur, sed irritetur saltim, inde degenerare potest in cancrum, quod ab aqua forti improuide applicata vidimus in virgine, tristi euentu, non solum inde tumore grandiori & cancroso reddito, sed etiam in toto abdomine & mammis ipsis tumoribus glandosis liuidis sub cute exortis, immedicabili malo.

CAPVT IV.

DE

Labiis leporinis, defectu vuulæ, sexto digito &c.

CVm maxima vis sit idearum phantasticarum, quæ a matre conceptæ in fœtum deriuantur, possunt vlterius illæ in patentes & latentes, vel in partibus solidandis, vt ita loquamur, vel in spirituosis solum impressis discriminari.

Harum posteriorum exemplum esse potest desiderium incom-

incompletum, eine Sehnsucht / huius vel illius rei, v. g. halecis, vnde vulgi experimento ſæpe infans editus clamat, vel male habet, ore ſtrepit, ſchmatzt / nec prius conquieſcit, quam ori ingeſta re cupita.

Simile quid horum ſaltim in idioſyncraſiam fatiſcit, ſiue anxie deſideratum, ſiue odioſe, vel inaduertenter etiam auerſationem pariens, quod vel notiſſimo exemplo, qui caſeum aduerſantur, verum eſt, vix alia meliori cauſa exhauriendo phænomeno, quam mentali tali idea in ſpiritus ſigillata.

Inter obuia vero alia & ſtatim quaſi ſua referri meretur & labium fiſſum, ſuperius puta, ſeu leporinum, a primo ortu connatum, a conſimili idea quomodocunque occurſante, & fortius etiam cum ἀῤῥωςίᾳ quadam διανόιας impreſſa, & coæquata; quæ enim a vulnere fiſſuræ & hiatus forte eueniunt, proprie non ſunt labia leporina, ſed ἀκύρως magis talia.

Duplicis hæc ſunt generis maxime, minus, ſolo labio hiatum talem paſſo, & maius, cum latitudine aliqua, quando maxillæ ipſius ſuperioris ſubiunctum os ſimul diſtat; conformatione vitioſa abludente occaſione laudata archeo inducta.

Cum itaque de remedio potiſſima ſit vel eſſe debeat cura, vnica ſola chirurgia eadem abſoluitur. Et hæc duplex ſtatui poteſt, crudior, rudior, imo crudelior *Paræi*, *Hornii*, & ex illis *Ammanno* laudata in *paræneſi*: & longe mitior, certior & melior recentiorum.

A priori quidem conuenire dici poteſt vterque modus operandi, ſiquidem opus eſt præcipue ſectione parietum vtrorumque hiatus, quod optime & ocyus fit forfice in acu-

tum terminata. Sed differunt coadunitione, in quo consistit rei totius compendium.

Vrget vero operationem hanc incommoditas successiue sugendi, deglutiendi, loquendi, ipsaque instar omnium deformitas.

Cum enim olim traiecerint acum, seu vnam, seu alteram, ad faciendam quasi suturam conuolutam vel conglomeratam, non solum hoc fuit perquam dolorificum, sed & periculum incisionis maioris, & curæ frustraneæ, vid. *Ammann. p. 364.* & ibi citatos.

Id omne vero præcauetur, nec vllo modo timendum, si prius ante sectionem vncinuli vtrinque agglutinentur, vt citra vllam eiusmodi puncturam circumuolutio longe commodior, & indolorifica contactum vulnerum promoueat.

Et ad hunc modum in infante nondum fere annum nato intra octo dies vidimus perfecte consuta labia & coalita, sutura non nisi sicca, & feliciter administrata; cum optima εὐφορίᾳ inducta cicatrice.

Quodsi alia quædam aberrationum exempla occurrant, æstimanda sunt partim vel defectu, vel excessu, & hinc partim vel incurabili plane vel curabili malo, eorumque consecutiuis.

Ita vuulæ defectum vidimus, quod mater pisciculis viuis deglutiendis addicta ore aliquando piscis aperto inspectoque dedisset ad ideam talem repræsentandam occasionem. Vnde id aduertebatur a partu, quod papillam sugenti lac per nares extrorsum regurgitaret, cui remedium suasimus profundiorem in os infantis impressionem, vt breuiori via lac melius deglutiri posset, ingerendo papillam longius.

gius. In progreſſu vero ætatis non poterant certæ literæ ſermone exprimi.

Si digitus ſextus in manu vel pede connatus fuerit, & tenui mobilique ac molli radice cohæreat, facilis eſt receſio, dummodo parentes conſenſerint, quod in principali perſona a ſereniſſimo parente non admiſſum nouimus.

Sin coaliti fuerint duo vel plures digiti in vnum, ſcalpello diducendi ſunt, verbis *Celſi lib. 7. cap. 32. (& lib. 5. c. 28. ſ. 11.) & Rouſſei Comment. in Celſ. p. 686.* ſectione curantur ſi ſimplici membrana vel cute eaque coæquata asſignata cohæreant; aſtnerui vel oſſis aliquid ſi intercedat præternaturaliter, pro inſanabili habendum, quod dato tali caſu ediximus.

CAPVT V.

DE

Atretis, vinculo linguæ ſtrictiori & roncho.

VT facile ab ideis prægnantium fortioribus partium conformatio lædi poteſt; ita etiam circa portas quaſi publicas & emiſſaria ſeu excernicula ordinaria idem obtingit, idque præ aliis in ano in infantibus occurrit, imperforato illo.

De differentiis circa atretos hoſce vid. *Ephemer. German. Dec. 1. obſ. 44. pag. 33. ſeq.* Nos triplices laudabimus, 1. imperfectam conniuentiam ſeu anguſtiam, cui mederi licet dilatante ſuppoſitorio coalitum, 2. coalitum ſuperficiarium membraneum, inprimis cum ſignatura loci debiti lineari, vbi lancetta apertionem factam cum ſucceſſu nouimus, vbi & aliquando forfice vtendum, vbi aliquis hiatus ſuppetit, vid. *Wierus*; 3. profundiorem,

grauiorem, & carneam, vbi vel fruſtranea eſt apertio, vel cum periculo læſionis maioris.

Niſi vero apertio fieri queat, vel negligatur quoque morbus, a reſtitantibus fecibus alui intumeſcere abdomen & vomitum iliacum conſequi oportet, quod ante plures annos in vicina vrbe contigit. Aliquando vero mutata conformatione, inteſtinum rectum ad pudendum muliebre protenſum, & locum excretionis vicarium inueniſſe obſeruatum fuit, quod & in adulta fœmina per eroſionem vel vlcerationem factum notauimus.

Vti vero ſola ſectione cura adminiſtratur in ano, vel alibi, vt in glande, vel coalitis labiis &c. ita in vteri clauſura de eo minus cogitandum eſt, niſi in adultis, ſiue menſes reſtitent, vti exemplum habet *Haruæus*, *Aquapendens* & alii, ſiue admiſſio a viro fieri nequeat, quo caſu itidem ſectio prouida locum habet.

Hanc in puella ſemeſtri factam cum ſucceſſu refert *Bartholinus cent. 5. obſ. 42. & Hildanus Cent. 3. obſ. 61.* vbi tota curatio deſcribitur. Notabile tamen eſt, non properandum æque, vel vrgeri idem, ſi nihil incommodi inde conſurgat, ſiquidem obſeruatum eſt, & ab eodem *Bartholino l. c. 5. obſ. 43.* cum ætate aliquando ſponte ſua ſine vllo remedio reſeratam fuiſſe clauſuram.

Cauendum vero & nutricibus, ne facta, vt ſolet, intertrigine per adſtringentia coalitus fiat laterum excoriatorum per imprudentiam; quod hoc ipſum vitium infert.

Dantur etiam caſus, vbi præter generalem a natiuitate oris & linguæ mediante digito elutriationem blandam aliud impedimentum eius luſtrationem deſiderat.

Facit enim huc ſtrictura freni linguæ, ſeu ſuctionis, ſeu de-

deglutitionis impeditæ titulo, seu sequentibus temporibus loquelæ minus obsequæ. Quod si ergo membranula tenuis longior sit paulo, vna vero sic productius vinculum, forfice prouide discindere liberum est, pro maiori libertate consequenda, quod etiam in serenissimo infante fieri iussimus.

Sin posthæc minus volubilis videatur lingua pro exprimendo sermone, vel consonantium certarum enunciatione, & hæc particula quidem spectari potest, an in culpa sit, in genere tamen notandum (1) non in sola eadem & semper residere causam, vnde nec sectio promiscue & indifferenter iuuat; (2) si impedimentum aliquod afferat vel motui linguæ, vel deglutitioni, sectio quidem laudata membranulæ exsanguis & excarnis periculo vacat, cauendum vero est, ne profundius fiat, cum metu hæmorrhagiæ, vel ipsius inflammationis; (3) ne callus intermedius improuida sectione, adeoque idem impedimentum, quod timebatur, vel ranula ipsa sequatur, & hinc (4) ne remedium grauius sit morbo, nec symptomata alia vel mors ipsa quoque consequatur, quo de vid. *Scultet. obs. 90. armam.* & omnium optime *Camerar. centur. 6. obs. 24. p. 38.*

Referri huc potest non modo suctus labiorum & linguæ sonorus, iam dicto casu, appetitus insoliti impressi, das Schmatzen / sed & in respirando vnum alterumque deprehensum impedimentum, qualia duo cumprimis notauimus, hoc quidem loco obseruanda.

Primum est frequentius, siquidem sæpe statim a partu in respiratione quidam sonus se offert, cum difficultate aliqua, seu ab hausto aliquo in enixu humore, seu in vtero adhuc collecto. Eo casu optimum deprehendimus datum 1. puluerem ex rhabarb. elect. cinnabar. nat. a gr. ij. M.

2. ℞ pulu. pectoral. ſpecif. cephal. a. gr. viij. theriac. gr. ß. olei aniſ. gtt. j. M. Plura vero ſuo loco dicemus.

Alterum rarius & extraordinarium vidimus in puero recens nato, qui dormiens optime reſpirabat, ſimul vero e ſomno euigilabat, ſonora voce reſpirabat, & dormiens quaſi ronchos ducebat, ſenſim magis magisque adauctos & ſonoros expreſſos, cetera ſanus, adeo, vt per totum conclaue exaudiretur, quod per nouem integros menſes durabat, quibus exactis penitus ſed ſucceſſiue reſtituebatur.

Cum vero omnis ſonus fiat a glottide, & vitium hoc ſit contrarium tuſſi, quæ eſt exſpiratio ſonora, ronchus vero hic aliusue ſit inſpiratio ſonora, videtur remora quædam & inæqualitas vel ab intemperie humida papillarum glandulosarum, vel ab imaginatione matris impreſſa ſpiritibus idea tali oborta, indecoro in effectu magis, quam periculoſo viſo malo.

Curatio ipſa vero cum tuſſi, & aſthmate fere communis eſt, partim diuertendo lympham ad coagula pronam lenioribus laxatiuis, mannatis ipſis, clyſteribus, rarius vomitoriis, partim reſoluentibus, v. g.

℞ oxymel. ſquillit. ℥ß pulu. pector. ℈j vel. ʒß.
Sperm. atcet. rec. ℈ß. ~ ⊖✱c aniſ. gtt. vj.
Olei bezoard. caſtorin. gtt. ij. M.

Deprehenſum vero & hic fuit, in malo producto viſo & terrifico primitus, neglectu quaſi, mora & expectatione opus eſſe, donec completum fuerit geſtationis antegreſſæ coæquatum ſpatium, ſiquidem nihil neceſſarii reuera neglectum fuerit.

CAPVT

CAPVT VI.

DE

Aphthis.

FAmiliare malum lactantibus infantibus ſunt aphthæ, etiam primis quaſi temporibus oriundæ, vlcuſcula nempe oris ſerpentia, vt *Celſus lib. 2. cap. 1.* vocat, & vertit ex *3. aphor. 21.*

Vt vero & in adultis hæ ipſæ aliquando occurrunt, quod in viro primario & virgine adulta ſcorbuticis inter alia vidimus, & hinc in ſimplices, ſcorbuticas & malignas, ſeu venereas, ſeu febriles quoque (in Belgio maxime occurrentes) optime diuiduntur: ita in infantibus priores magis viſuntur, & noſtri iam ſunt ſcopi.

Signa ſunt, color labiorum, linguæ, & faucium mutatus in alborem, cum ardore, quem & nutrix inde ſentit, ſuperficiarie in latum facta extenſione. Hinc minus commode & ſine moleſtia ſugere ac deglutire poſſunt, inquieti ſunt, quandoque etiam quaſi rauci & macilenti, Germ. der Soor/ Arabibus Alcola, Græcis ab vrendo dictæ, Belgis der Sprow.

Cum itaque manifeſta obſeruetur albedo, (vti optime de iis egit *Ebnſina, & Pechlinus cent. 1. obſ. 71.*) aliique, ordinanarie, alias vero & flauus & niger color mali ominis in adultis occurrat, vt & calor & acrimonia, vnaque emittant interdum per os humorem ſaliualem, acrem, commode culpa vel in lacte, vel in ventriculo, vel in lympha, vel in ſingulis hærere ſtatuitur, pituitæ ſalſæ, acriuſculæ, vel bilioſæ ſimul, vel acidulæ efflореſcentis reatu accuſando.

Hinc & nutrici prospiciendum, & infanti, illi quidem defecantia, absorbentia, & discutientia dando, v. g. essent. lignor. scord. serpent. Virgin. tinctur. bezoard. bezoard. martiale, antimon. diaph. arcan. duplic. vel triplicat. simpl. & camphoratum. Si opus videatur, & aluus leniter laxanda est. Tacemus generosa alia, in adultis aliunde repetenda, antiscorbutica, bezoardica, reuellentia, anodyna, vesicatoria, aliaque affluxum, acrimoniam & putrilaginem scorbuticam corrigentia.

Infanti vero suffecerit interius pulu. bezoard. minor, cum & sine pulu. viperar. Italic. cinnabarina &c.

℞ pulv. bez. min. conchar. ppt. cinnab. nat. à ℈ß.
viper. Italic. gr. V. magist. anodyn. gr. iij. M.

Exterius optima sunt attemperantia, abstergentia, mundificantia, renouatiua, v. g. aqua fragorum per putrefactionem, acetum nucatum, id est, cum corticibus nucum iuglandium viridibus destillatum, ab *Heurnio Comment. 3. aphor. 24.* & alias communiter laudatum, vel acetum cum succo sedi maioris, pimpinellæ, sanguisorbæ, betonicæ destillatum, sirup. de symph. mororum, rob diamoron &c.

In grauiori casu etiam tantillum spiritus vitrioli vel salis potius rectificati, cum melle rosato, dianucum vel sirupo aliquo ex dictis, vel agrestæ addi potest, quo tamen fere non opus est.

℞ aquæ fragor. sedi mai. aceti destillat.
rob vel sirup. diamor. a. ℥ij. M.

℞ sir. de ros. sicc. de symphyt. a. ℥ij.
spirit. salis rectif. gtt. ij. sem. lycopod. ʒß. M.

Com-

Commode hunc in finem applicatur vna penicillus, pro absterſione meliori, vti & aqua roſarum, vel plantaginis, ad abluendam linguam inſeruit ſola.

Tacemus vniuerſalia & ſpecifica alia, vt & remedium magneticum *Foreſti lib. 6. obſ. 21.* & hinc *Camerario Cent. 8. cap. 82. p. 143.* laudatum, per ranæ viuæ ori infantis factam applicationem repetitam, quod vel auerſationi archei, vel attemperationi adſcribi poteſt. Vid. *Michaelis*, *Ettmüllerus* & *Ferrarius*.

CAPVT VII.

DE

Regimine infantum, quoad balnea, vmbilicum, & intertrigine.

VT recens nati infantis altera præcipua cura eſt balneum, per dicta, idque moderate calidum, ad ſordes mucoſas & incruſtantes quaſi corpus abſtergendas; ita quomodo in progreſſu circa hæc procedendum ſit, dicendum venit.

Quamuis vero olim id continuare ſolitum fuerit, ſemel iterumque in hebdomade, vti & adultis magis cordi erant; attamen cum frequentiori vſu facile tenerum corpus effœminetur, & ad defluxiones diſponatur, reſpectiue hodie vſus crebrior minus locum habet, maxime hieme.

Sed vt munditiei nihilominus & tranſpirationis debitæ ratio habeatur, in eorum locum rectius ſucceſſit lotio quotidiana, in principio cum ſpongia, vino, vel vino & aqua imbuta, tepida adhibita, quæ ratio & roborat ſimul, & ſcopum melius aſſequitur.

 Cum-

Cumque *Hippocrates 3. aphor. 24.* vmbilici etiam inflammationem infantibus recens natis aſſignet, quæ vt aliis partibus vulneratis, ita & hoc loco accidere poteſt, conſultum eſt, & hanc præcauere, & attendere.

Et facta quidem rite reſectione funiculi vmbilicalis, & deligatione cum ſpleniis (Nabel-Läpgen) ſiccantibus & roborantibus, rarius quidem id contingit; attamen tum ad hanc, tum putrilaginem euenientem, pro re nata ſoliti ſumus aliquando puluillum roborantem balſamicum aſpergendum ordinare.

℞ pulu. ſerpentar. Virgin. ſcord. myrrh. el. a. ℥ij.
thuris, camphoræ, a. gr. ij. M.

Frequens etiam inprimis infantibus eſt intertrigo. Vti enim in adultis, cumprimis habitioribus, a motu longiori id fit, cum membra inter ſe interteruntur & confricantur; ita loco huius in tenella ætate a ſudoribus, ſordibus, ipſoque accubitu & vicinia immediata: vtrobique cuticula delicatiſſima ſuperficietenus ſecedente, vnde quædam ἀκαπαθεία, ſiue triſtis ſenſus exoritur, ſtatt / wie wund / cum rubore ipſo quoque. Viſitur hoc in commiſſuris partium, v. g. ſub axillis, in inguine, ſcroto, pudendis, natibus, circa anum, ipſiusque cubiti articulo, & pone aures, partibus humidioribus, ſudore non abſterſo, vt & ab vrinæ ipſius inundatione, wenn ſie naß liegen / lacte calidiori, & magis tranſpirabilibus.

Præſeruatur hæc ſeruata munditie, & perflabilitate, etiam linteaminibus debite commutatis. Curatur vero puluillis temperatis, ſiccantibus & roborantibus, ſimplicibus εὐπορίστοις, & compoſitis, linteaminibus concerptis, puluere

flor.

flor. roſar. rubr. balauſt. ſemine lycopodii, pompholige, quæ acidum abſorbent, intemperiem tollunt, excoriationem demulcent, curantque & firmant.

℞ ſem. lycopod. ʒiij. pomphol. ver. ʒj.
myrrh. elect. gr. i. vel ij M.

℞ lactis lunæ, magiſter. ſacchari ſaturn.
pomphol. ſem. lycopod. a. ʒß. M.

Præſente maiori humiditate addi etiam lapis calaminaris poteſt; camphora vero, cum mordicet, vel minus, vel parcius ſolum addenda. Facit huc & amylum ipſum vulgo vſitatum, vtque tenerius ac delicatius afficiant puluilli hi, conſulto e rariori linteamine leuiter nodulo incluſi & digito incuſſi inſperguntur diapaſmata.

Obſtetricantur iisdem & præmiſſæ lotiones ſimplices cum ſola aqua, & quando coeuntes puluilli farinacei inſperſi deſiderant elui, ne inæqualitatem inferant.

Rarius vero paulo in grauiori ſtatu ruboris & ardoris linimenta temperate refrigerantia & demulcentia locum habent, vt & ipſa emplaſtra ſaturnina aliquando, quæ vtraque fere magis in adultis conueniunt ab attritu læſis partibus, vt ex ſebo ceruino, vnguent. de ceruſſa, diapomphol. roſatum rubrum, deſiccatiuum Pharm. Londinenſ. &c.

Cumque & ipſum caput facile ſordes concipiat, niſi munditiei ſtudeatur, optimum εὐπόριστον & receptiſſimum eſt butyrum recens, vt eodem illinatur idem, & hinc aliquo tempore poſt emollitione commoda facta, pectine mediante blande remoueantur, ne acrimoniam concipiant.

CAPVT VIII.

DE

Strabismo & lusciositate.

Ature etiam oculorum cura habenda, & hoc quidem loco quoad visum, ne ſtrabones & luſcioſi ſeu myopes euadant, quod vtrumque etiam hac ætate gigni aſſolet.

Strabismus etiam in magnatibus nonnunquam obuius, ipſa autopſia diſtortos & conformatione ſaltim minus ſymbolica gaudentes quoad motum oculos offert. Cum enim alias viſus fiat in linea recta, vnitis & ad idem punctum ceu axem ex oppoſito directis & concurrentibus oculis, tanquam cauſis ſociis, quæ ſtant pro vna, hic contrarium fit.

Enimuero culpa vnice redundat in motum voluntarium & directum requiſitum, qui a muſculis oculorum, nominatim abducentibus & adducentibus perficitur, ob organi rotationi debiti inæqualitatem, mutatum. In latitudine ſua talis ſtrabismus vel connatus eſt a primo ortu, vel inductus, ſeu adſuetudine, ſeu occaſione quacunque ad flexionem diſſimilem inuitante ſeu diſponente.

Faciunt huc exempli loco motus conuulſiui & epileptici continuati ac grauiores, vbi mire diſtorquentur ſæpe oculi, ob teneritudinem hinc tendinum membraneorum tenſorum magis inæqualitate conſurgente. Idem etiam a vulneribus, ab ambuſtis, ab inflammationibus, aliiſque caſibus & læſionibus, vbi deligandi ſunt oculi, fieri poteſt.

Præter morboſum hunc ſtrabismus etiam ſpontaneus in adul-

adultis quibusdam pro lubitu exprimi poteſt, vt affectatus, vel a mala conſuetudine quoque inferri, maxime vero ab obiecto lucido v. g. candela accenſa, ad latus alterutrum conſtanter directus & inuitatus obtutus hanc inæqualitatem inferre aptus natus eſt, vno oculo promptius, altero minus reflexo, ſenſim ſic elateris, alias concentrici, inducta debilitate.

Vti vero connatum malum proprie in conformatione primæua ortum minus curari valet, quaſi facultate læſa; ita ab errore externo aſcititium, modo mature id aduertatur, & ſedulo contraeatur, vel perfecte curare annitendum eſt, vel ſaltim ſecundum quid, vt minorem deformitatem præ ſe ferat.

Hinc curandi ratio in eo conſiſtit, vt partim interna impedimenta ſuſtollantur, partim in contrarium annitamur detorſionem inflectere, & æqualitatem directiuam orbitæ communi vel quaſi reparare ac inferre.

Illud fit medicamentis ſtricturam iuuantibus, roborantibus & reſpectiue laxantibus; conueniunt hinc interius præter vniuerſalia, neruina, antiſpaſmodica, cinnabarina ſuo loco fuſius laudanda, nonnunquam etiam externa ſeu fotus, ſeu litus, quorum inſtar omnium eſt pinguedo viperarum recens illita cantho oculi, vel palpebris quoque ipſis.

Præſeruandi fine infantes recens nati minus in latus decumbere debent, commodius etiam in cunis circa caput vimineus arcus contextus, vel panno tectus, ad defendendos & in æquilibrio tenendos oculos locum habet.

Deinde ad directum aſpectum lucis adſuefaciendus infans, non obliquum & lateralem, vel poſticum quoque, magis ad anticum & deorſum reſpectiue magis.

Quod ſi iam ad vnum latus magis deflexus fuerit oculus ad lucis vſuram, indeque ſtrabismus metuatur, vel fieri

iam

iam incipiat, in oppoſitam ſeu aduerſam partem reflectenda fuerint lumina.

Excogitata hunc in finem etiam ſunt inſtrumenta, viſum ſeu oculi motum ſpecificum dirigentia, ſiue mediante larua id fiat appropriata, ſeu cupula inſtar putaminum nucum iuglandium ex ferro vel argento perforata, quod a recentioribus commendatur. Vid. inſtar omnium *Camerarius cent. 14. part. 22.* & ibi citati, item *cent. 11. part. 40. ſeq. Hartmann. in praxi, & Solingen in chirurg. part. 1. cap. 32.* & alii.

Pertinet huc & luſcioſitas, inprimis latius ſumpta, vt ab elatere pupillæ læſo ſtrictior *μυωπία*, quæ ex communi vitio, ophthalmia, ſeorſim oboriri poteſt: vt & vibratio oculorum, quam inſtabilitatem *ἵππον equum* vocant. Quod ſi infantes paulo iam prudentiores fuerint, etiam intuitu ſpeculi & alias admonendi ſunt vtrobique: ſeu in ſingulis hiſce, vt annitantur ipſimet deſueſcere, nec indulgere conſuetudini prauæ, ſed contraniti omni modo.

Tacemus perſpicilia etiam hinc pro *μυωπία*, diuerſa ab aliis communibus dari commoda, Minnen-Gläßer oder Brillen/ & nutricem quoque luſcam, vel ſtrabismo laborantem non adhibendam.

CAPVT IX.
DE
Primo infantum alimento & medicamento.

Dito feliciter in lucem infante præmiſſa ſeparatione vmbilici, & abſterſione per balneum externa, altera iam cura eſt, vt eidem de nutritione & abſterſione interna proſpiciatur.

Ad

Ad quietem itaque compositus aliquandiu sibi relinquitur, neque statim mammæ admouetur, tum quia lac non æque suppetit, tum quia sanguinis materni portio relicta in eius vsum cedit.

Cumque nondum ventriculus, & intestina primæ culinæ munus subierint, vel eidem assueta sint, & testimonio meconii restitantes feces nigricantes illæ abstergi amant, ne acidum biliosum fermentificum negotium facessat, sed tubuli glandosi aptentur in viæ regiæ munus.

Ita enim præseruari possunt tormina, inquietudo, motus spasmodici, epileptici, & apparari alimentum pro incremento felicius. Hoc nomine curiosius alii vini parum concedunt, alii theriacæ momentum, quidam etiam ipsa emetica non reformidant præmittere, & hoc ipso etiam variolarum prouentum præcauere sustinent. Dare etiam soliti sumus puluillum præcipitantem epilepticum pro statu diuerso.

Vti vero blanda vomitio satis commoda est, ita consultius fuerit, nisi quid vrgeat, lenissimum tale præsidium, potius κάτω deflectere inquinamenta residua. Innuit hoc ipsa natura, quandoquidem primum lac serosius huic indicationi fauet, & restitantia in intestinis recrementa, nondum excretionem in vtero nacta, elutriando repurganda.

Receptissimum hodie & solenne tale est amygdalatum, seu mixtura ex saccharo penidio temperato, & oleo amygdalorum dulcium recens, sine igne inprimis, parato, primitus sic per diem v. g. successiue ori ingerendum. Sin rancidum sit, tussim mouet, & dandum non est. Ita vero nutritio prima & vna abstersio optime obtinetur.

Ratum itaque eſt, & iuri naturæ ipſi congruum, lac optimum eſſe infantis etiam humani, longius præ aliis indigi, alimentum. Vtut enim extraordinarie quandoque viſi ſint etiam aliis liquidis enutriti, non temere tamen ab hac via regia deflectendum eſt.

Minus nempe huc facit aqua decocta, ſeu cum fœniculo, ſeu aniſo, aliisue, pultis acceſſu ſupplendo alibili ſucco, alioqui crudior paulo & inſufficiens. Idem ſentiendum de cereuiſia, & ſimilibus, ſub dictis legibus.

Paradoxus etiam in hoc viſus *Helmontius*, alimentum quidem *Libr. Infantis nutrit. ad vitam longam* hoc, ſiue lac non negans, ſed beluinum, nec ad vitam longam inſeruiens putans, vnde inſolitum potius lacti præfert exoſo & inculpato aliud.

Tale vero ſingulare parari iubet 1. ex pane, ſed minus e ſecalino, 2. cum tenui cereuiſia bullito, 3. cum melle deſpumato vel ſaccharo, donec velut in mucilaginem vel gelatinam ſpiſſeſcat, hinc iterum diluendam cum cereuiſia tenui, pro potu ordinario, cuius experimentum fecerit in Comitis filio quodam.

Sed vt verum fateamur, tantum abeſt, vt lac ſit reprobandum, & huic potui poſtponendum, vt potius longe potiores laudes mereatur, 1. quia nutritio hæc incongrua eſt temperiei calidæ humidæ delicatiori, 2. operoſius apparatur, & in corpore hinc conficitur, præ lacte ſtatim ſuo, 3. facilius corrumpitur, 4. fermentis peregrinis fauet, 5. minus ſimplex eſt, & reliqua.

Quod enim arguit 1. lac aceſcere in ventriculo, ex ſua hypotheſi fallit, indeque ſymptomata varia oriri, mel enim & ſaccharum non ſolum aceſcere, ſed & bileſcere aſſolet magis; quod 2. crimina lactis adducit contagioſa, morboſa, quod

3. clan-

3 clandestinum coitum; quod 4. mutetur in horas, ab omnibus animi perturbationibus; id omne facile dilui potest, modo notæ electionis adhibeantur.

Circa lac igitur tria potissimum sunt consideranda: (1) lac ipsum in se, quoad quantitatem & qualitatem, (2) nutrix, seu mater ipsa, seu vicaria, & (3) εὐφορία, siue vsus, a iuuante vel nocente arbitranda.

Lac ipsum sufficiens esse debet, quod nisi fiat, defraudatur infans, & frustra sunt omnia medicamenta; cuius rei argumentum est, vel suggerit mammarum consideratio, & vrinæ minor copia; cauendum hinc, ne a nutrice decipiamur. Hinc & defectus papillarum, vt a variolis oriundus, a nobis visus, necessario prohibet, ne possint lactare matres, nec sugere infans.

Probatur lac in se ratione qualitatis, colore, odore, sapore, & consistentia, potissimum a priori. Color albidus, non flauus, odor nullus, sapor dulcis, consistens in vngue, non tenuius, serosius, nec spissius. Illud enim facile diarrhœas citat, tormina, & inflationes; hoc corpulentiam quidem largitur, sed suspectam, argumento *1. aph. 3.* inde enim facile fiunt epileptici, & moriuntur citius.

Nutrix, si fieri possit, congruat cum ætate & temperamento puerperæ, non vetula, seu quoad annos vitæ, seu quoad lactationis tempus, non scabiosa, strumosa, phthisica, scorbutico vel venereo fermento fœta. Sana vno verbo, non iracunda, malæ famæ, venerea, siquidem morbi serosi, vt tussis quoque & mores ipsi, non raro facile communicabiles.

Duplex vero lac a gemina nutrice, matre & vicaria, minus fere prodest ordinarie. Quod si conducere obseruetur,

non temere mutandum eſt. Sin minus, primum correctioni ſtudendum (non omnes enim infantum morbi a lacte) nutrici propinando carminatiua, diaphoretica, renouatiua, neruina.

Quando vero, nec ipſi, nec infanti data remedia proſunt, ſed augentur tormina, clamores, inquietudo, ſymptomata alia perſiſtunt, conſultum eſt experimentum innoxium ſuctionis ab alia lactante capiendum, &, conſtante δυσφορίᾳ, mutanda eſt.

Neque etiam vel maturius ordinarie ablactatio inſtituenda, vel longius cum vulgo producenda, maxime ſi corpulentia videatur maior, vnde medium quaſi tempus, (vtpote congener geſtationi) conſtituunt nouem menſes, etiamſi dentes nondum eruperint, modo potum alium non abnuat.

Quod medicamenta attinet, etiam infantibus omnino præſente indicatione neceſſaria, nec nulla, nec affatim temere danda huic congrua. In genere pro corrigendo bilioſo, pituitoſo, acidoue prouentu, ſeu a meconio ſeu lacte oriundo, conueniunt partim blanda abſorbentia, teſtacea, in puluillo præſertim danda, adeoque roborantia & alterantia, partim lenientia & defecantia, mediaque inter vtraque anodyna, neutra infantibus deneganda, ſed optima ſunt remedia.

Sic præter ſirupum de cichorio cum rhabarb. & mannam, quæ dulcia moderatius quidem propinanda, pro illo fine puluis gialapæ ad gr. j. vel alterum, præcipue cum cinnabari natiua, commode datur a natiuitate, pro re nata etiam repetendo idem tempore puerperii.

Accidit hoc nomine aliquando, vt infans mature patiatur inquietudinem, & minus placabilis deprehendatur. Illo caſu

casu non iuuantibus aliis, adhibuimus etiam triduano saltim filiolo, cum successu, clysterem, pro deplorato iam habito.

CAPVT X.

DE

Ictero infantum.

Onnunquam etiam statim primis diebus icterus infantes corripit, modo leuior, improprie quasi paulo dictus spurius, modo magis exquisitus, vti vidimus etiam matrem ipsam puerperam ictericam, cum flauescente saliua quoque.

Oritur hic, prior inprimis, a tinctura biliosa viscida meconii cum chylo communicata, & sic lympham inficiente, sponte fere breui cedens, vt alter ab obstructione tubulorum biliariorum, & sine febri fere in hac ætate magis.

Vti vero in lactentibus adhuc velut diuisa opus est cura, partim matri, vel nutrici, partim infanti ipsi prospiciendo, vt in aliis quoque, ita & in ictero idem valet. Vtrobique rhabarbarina omnibus aliis etiam purgantibus contra valent, seu in substantia dentur leniendi & alterandi fine, seu in receptissimo sirupo de cichor. cum rhabarb. pro ratione ætatis.

℞ sirup. de cichor. cum rhab. ℥ij.
rhapont. vel rhab. gr. IV. cinnabar. nat. gr. ij. M.

Matri vero magis affectæ infusum antictericum propinandum, vt penitius vis aperitiua se insinuet, ex radicibus quinque aperientibus, cichor. chelid. maior. herbis cuscut.

 fragar.

fragar. hepaticæ nobilis, rhapont. summit. cent. min. fumar. croco &c. floribus calendulæ, hyperici.

Quod si non lactet amplius, sed paulo adultior sit, anima rhabarb. antimoniata, tinctura martis temperata, & alia propinari quoque possunt, cum reliquis ætatibus communia, sed dosi congrua.

℞ troch. de eupator. pulu. cachect. bezoard. martial. rhab. elect. a. ℈j. olei calam. aromat. gtt. j. M.

Sin a febri tertiana correptus fiat ictericus, quod inter alios in infante vnius anni vidimus, seorsim nutrici bilem temperantia & aperientia propinanda, & china chinæ potui indenda, vbi & oleum febrifugum aliquot horis ante paroxysmum dedimus eidem cum successu, testacea vero patienti ex conchis præparatis, antim. diaphoret. &c.

Aloetica vero laxandi hoc vel alio fine respectiue infantibus minus proficua obseruantur, vti nec crebrius debito bilis largius expurganda, tum in genere, tum seorsim diagrydiatis, quod non solum humidum nutritium absumant, sed & bilem balsamum sanguinis suffurentur, quo de insigne exemplum habet *Mœbius, Fund. Medic. Physiolog.*

CAPVT XI.
DE
Arenularum excretione & vrinæ difficultate.

St & illud notabile in recens natis, & hinc aliis quoque infantibus, quod & vrina sabulosa excernatur, rubra, & meatui vrinario concrementum tale arenosum inhærere interdum visatur; hinc & con-

coniunctim vel seorsim quoque vrinæ quædam remora & ardor corripiat; cui vtrique obuiam eundum quoque.

Et sabulum quidem sine dubio debetur tartaro, seu partibus salino - terreis in renibus, seu in vesica maturius separatis, vnde & vrina aliquando albet magis, in aliis aquosior apparet; vel potius, quantum huius est loci, parciori prouentu rariusque excernitur.

Prius illud sponte vtplurimum cedit, neque semper calculum parturit, vel præsagit, quo de suo loco; attamen & illud non negligendum penitus, & quoad alterum tum viis consulendum, tum archeo excretioni huic præsidenti, in renibus puta & vesica, huiusque sphinctere.

Vti itaque in infantibus ad vitia humorum, pituitosum, biliosum, acidum, flatulentum, tartareum &c. respiciendum; ita & hisce casibus per debita corrigentia, resoluentia, roborantia, discutientia. Nonnunquam etiam difficultati vrinæ coniungitur spasmodici quid, seu epileptici quoque, vnde merito vtrique huic prospiciendum simul.

Specificum hinc optimum deprehendimus semen lycopodii, cum cinnabarinis commode remixtum, leuissimum cum grauiori, vnde medium consurgit, maxime si medium molliusculum aliud, vel oleosum quid remisceatur.

℞ semin. lycopod. ℈ß. cinnab. nat. gr. v.
mag. oc. ♋. succin. alb. præp. sperm. cet. albiss. a. gr. iij.
ther. cœl. gr. ¼ spirit. sal. amm. anis. gtt. ij. M.
vel ℞ pulueris huius quantum satis (inprimis loco succini præparati recepto sale succini volatili)
rob alkekengi quantum satis. M.
quod ipsum in ischuria infantili optime profuit.

In

In adultioribus paulo tum debitis resoluentibus vtendum, tum aliis, quæ suo loco de calculo infantum dicemus, possunt enim & solent hæc seorsim quoque se exerere, v. g.

℞ tinct. tartari ℈j. ʒß. olei anis. gtt. ij. M.

Nutrici vero consimilia consulto propinari queunt vna, alcalina, carminatiua, neruina & resoluentia mixta. Nec anodyna, ob resoluendi vim simultaneam, æque negligenda.

Exterius vero inter εὐπόριστα vel solum oleum scorpionum, simplex vel compositum, sufficit, dorso vel pubi quoque illitum, facile cum aliis remiscendum, & vmbilico quoque hinc applicandum.

℞ olei scorpion. ʒj petr. alb. ℈ß.
iunip. chamom. dest. succin. alb. a. gtt. iij. v. M.

In hydropotis seorsim frequentior paulo est hæc difficultas, a nobis visa, sed quoniam cum aliis affinibus communia fere remedia prosunt, hæc illuc differimus, neque etiam simplici huic difficultati vel balnea, vel clysteres æque sunt necessarii, quæ ipsa tamen & suum alioqui locum habent. Et hæc enim, & alia, pro archeo vesicæ roborando debita, vt cepæ vel allium sub cineribus cocta, sunt communia cum reliquis.

CAPVT XII.
DE
Torminibus infantum.

VT somnus sanitatis in infantibus indicium, & clamor morbi signum, vel solus hic frequentissimum eorum symptoma, tormina, seu dolores ventris infimi indicat; ita hic, præ reliquis

quis etiam tum locum, tum focum morborum ſuſtinet & attendendus eſt.

Cognoſcuntur vero ſatis ſuperque ex inquietudine, maiori vel minori, quando nec geſtati, nec in cunis moti, vel porrecta mamma quieſcunt, ſed agitatione manuum, pedum, ſtrampfen / citra vllum ſomnum, optimum alias infantum pabulum quaſi & præſidium, male habere pergunt.

Conſideranda hinc cauſa dolorifici affectus, quæ vel in nutrice hæret, eiusque erroribus in diæta, vel in corpore ipſo, & extraneis. Sic a cereuiſia recenti, feculenta, vel antiqua, acidiori, vel aliter mutata, non æquali; a mammis minus a frigore defenſis, a flatulentis fructibus æſtiuis, braſſica muriata & ſimilibus, a morbo eiusdem hoc illo, ab ira, terrore &c. eadem fiunt.

Sic an a dentitione, ab alui adſtrictione, vel fluore, fecibus inprimis virideſcentibus, lenticularibus, lacte corrupto, a calore præternaturali, ἀδδηφαγία, ſorditie, & morſicante vrina, a vermibus, a flatibus, ab inæqualibus pennis lectorum, a terroribus, ira concitata &c. foueantur, inquirendum, vt ſpecialius mederi & cauſam remouere liceat.

Quod ſi hinc aluus adſtricta ſit, vel quaſi, ſaburram euacuare par eſt, & ſi hoc non ſufficiat, clyſtere eluere mucum acido-bilioſum; ita ſæpe etiam a ſola gialapa vidimus indormiuiſſe, non ſecus, ac ſi anodynum aſſumpſiſſent.

℞ puluer. gialap. ſpecif. cephalic. a. gr. ij. vel iij.
ſpirit. ſal. ammoniac. aniſ. gtt j. M.

℞ decoct. cerefol. & flor. chamom. ℥ij. vel iij.
olei rutac. ʒiß. ſacch. Thom. ℈j. M. F. l. a. Clyſter.

Et hos facillime admittunt, ſed cauendo frigidos.

Sunt, qui & puluere aniſi ſolo vtuntur ad laxandam aluum. Minimum carminatiua talia aromatica, εὐπόριστα,

nutrici commendanda ſunt, ne de oleo amygd. dulc. & aliis dicamus.

Cum vero omnis dolor, grauior inprimis, aliquid ſpasmodici & inferat, & minitetur, his ipſis neruinis & tormina compeſcuntur, vti etiam a ſola cinnabari vidimus factum, & ſatisfit aliis indicationibus; cum & ſine anodynis datis.

Tantum enim abeſt, vt noxia ſint infantibus, vel dari non debeant, vt potius ſint & neceſſaria & longe optima, inprimis aluo ſimul laxiori, vel prius laxata, vnde vulgo & theriacam Andromachi toto die cum ſucceſſu propinant in torminibus mulierculæ ad gr. j. vel quantitate piſi, ipſique medici curatiores.

Optime vero huc faciunt vna ipſa abſorbentia, præcipitantia, & laudata inuicem mixta, v. g. conchæ præparatæ dudum Germanis probatæ, ocul. cancr. pulu. e chelis cancr. pulu, bezoard. epilept. Marchion. corn. ceru. philoſoph. &c.

℞ conch. præp. gr. v. vel ℈ß. extr. anod. punct. j. M.

℞ conch. ppt. pulu. bez. mai. (vel min) ☿ nat. a. gr. iv.
theriac. Androm. gr. j.
ol. aniſ. gtt. j. vel extract. anodyn. punct. ij. M.

℞ magiſter. anodyn. gr. iij. iv. D.

Seorſim vna nutrici conueniunt etiam liquida, generalia & ſpecialia, characterem acido-bilioſum corrigentia.

℞ eſſent. carminat. tinct. bezoard. a. ʒj.
eſſ. caſtor. anod. ~⊖✻ci aniſ. a. gtt. v. M.

Quo de etiam infanti paulo adultiori guttulæ quædam propinari queunt.

Ex-

Exterius quoque tensioni, cruditati, & inflationi dolorificæ opponenda linimenta, abdomini & vmbilico illinenda.

℞ olei rutac. (anethin. castorin. hyosc.) ℥j. vel ij.
chamom. dest. anis. caru. succin. alb.
rut. ver. a. gtt. ij. M.

non omissis fotibus siccis & sacculis paregoricis.

Sin minus cessent dolores clamosi, his propinatis, partim clysteres ex vsu sunt iam commendati, abluentes mucum acetosum; partim, an aliunde dolores ortum agnoscant, respiciendum, seu ab arenulis, seu quibuscunque aliis causis arcessendi.

Continuandum hinc medicamentis appropriatis, etiam in futuros vsus, noctu maxime præsto habendis, ne quid negligatur. Notandum vero, vt, aluo inprimis simul adstricta, oleum amygdalorum dulcium sine igne laudatum commode dari potest: ita theriacalia illo casu, secus ac vulgus credit, minus conueniunt. Tacemus, reliquis non iuuantibus, commode lac alterius nutricis posse substitui, vel suggeri, vt, an culpa vacet, magis sic constet.

CAPVT XIII.

DE

Pauoribus, motibus conuulsiuis & epilepsia.

INter morbos vniuersales & magis obseruandos, præcipuos, qui & reliquis omnibus veluti coniungi solent, eademque variare, duo sunt inprimis, febris, & καθ' ἐξοχὴν epilepsia, etiam a primo statim ortu timenda.

Probe vero diſtinguendi huius ſunt gradus, & modi inuaſionis. Alia enim eſt longe exquiſita, & vniuerſalis quaſi, quæ cerebrum & hinc totum truncum occupat, & cum motu conuulſiuo ſenſus ipſos detinet. Alia magis particularis, ſub illa quidem militans quoque, ſed & ſeorſim viſenda magis.

Altera conſiderandi ratio eſt, quod alia eſt eſſentialis, alia per conſenſum, v. g. vel a ſola febri; quamuis & hæc in illam abire queat, ex quibus maxime hinc variat tum prognoſis, tum ipſa quoque curatio.

Sic *gradus quaſi primus* eſt pauor, ſtridor dentium, & concuſſio in ſomno, & vigiliis quoque ipſis, aliquando ſurſum quaſi a terrore retractis partibus, cum vel ſine clamore. Seorſim etiam aliis manus, pedes, lingua, oculi, caput mouentur.

Spectat vero huc etiam epilepſia implicita, vel latens quaſi, Germ. der innerliche Jammer / ſenſus minus incurrens, præterquam clamore in viuis, poſt mortem vero liuore abdominis, dorſi & aliis ſatis conſpicua.

Imo hæc in adultioribus etiam mirum quantum variant. *Medius gradus* eſt, magis tamen vel minus perfectus & completus, qui per paroxyſmos ſtatos, vel incertos, crebros vel rariores inuadit, ſæpe etiam ſola nocturna, vel media incompleta; Alia quaſi ſaltatoria, aliaque ſtataria, quæ ſeorſim quaſi notabilis eſt. Alia notis certis imminet, vt decumbere poſſint, prius, quam concidant, quorum ſingulorum miranda ſæpe exempla vidimus.

Pertinet huc ſpuma ante os, conſtrictio pollicis, pectoris, abdominis, eiusque quaſſatio, quæ ipſa cum conuulſione vniuerſali, & ſenſuum internorum & externorum de-

detentione, ac concuſſione maiori *gradum tertium* abſoluit, & exhibet. Quibusdam ſyncope conuulſiua audit, cum qua tamen alias, tum in infantibus, tum aliis, confundenda non eſt, vti ſæpe hoc nomine occultatur.

Summa inter hæc eſt ſimultanea, vt ita loquar, & vrgentiſſima, quæ ſtatim irruit, & extremos habet labores & gradus, & ſæpenumero intra vnam & alteram horam funeſta. Vidimus hoc olim in duabus vicinis fere ædibus, in geminis infantibus, continuato ad mortem vsque vno paroxyſmo continuo. Idem & ante annum in puello egregio quatuor annorum ob terrorem ſympathicum factum, citra vllam interpolationem eodem die lethalem.

Commode etiam diuiditur in praxi in primariam, ſeu ſibi relictam, ſine vllo alio morbo; in comitatam, ſimul cum alio, vt febri, dentitione, variolis; & ſymptomaticam magis, v. g. a torminibus & doloribus maioribus exortam, vt a pernionibus vidimus, alui fluxu &c. Faciunt huc & cauſæ προηγούμεναι, ſeu internæ, & προκαταρκτικαί, occaſionales externæ, & excitantes, & producentes, a priori & a poſteriori.

Inter cauſas enim hasce, & a nutrice ſeu matre quoque repetendas, primas tenent animi affectus, mœror, ira, terror, epilepſiæ quaſi mater; ita veſperi a mœrente ſumme matre mamma porrecta, fruſtra, ne id committeret, rogata, nocte ſequente epilepſia ſaniſſimum infantem corripiebat, aliquoties hinc repetens.

Conſiderare circa hæc & aſtrorum influxum fas eſt, tum a priori itidem, ex Lunæ & Mercurii infauſtis aſpectibus tempore natiuitatis, partim inter ſe inuicem, partim Saturni vel Martis quoque ad vtrosque hos planetas; tum a poſteriori, ſi ad lunationes occurrentes platicas vel partiles, redeunt inſultus, quos hinc lunaticos dixere.

Ex his vero & aliis efficitur, non vnum subiectum, focum & locum, non vnam causam specialem, non vnam prognosin, nec curationem ipsam æque esse semper, saltim præseruatiuam, inprimis, si intermittat, nec vrgeat nimis.

Mirum quantum seorsim differt epilepsia essentialis laudata, a domestico cerebri malo, & primaria irritatione elastica, concussiua, radicali oriunda, vel talis reddita, rebellis admodum, a consensuali quacunque, respiciendo tamen in singulis speciebus ad infimum ventrem, neruosum genus, massam sanguineam, & reliqua.

Conueniunt tamen omnes species, etiam ad πλήρωσιν καὶ κένωσιν, *Hippocratico* more *6. aph. 39.* relatæ, in vellicatione fibrarum neruearum delicatissimarum, principaliter in meningibus, seu membranis nerueis cerebri, adæquate in aliis quarumuis partium.

Et hæc vero debetur salino-sulphureo, seu acido-bilioso, elastico, vaporoso magis, & volatili, vnde & poros replendo sensum adimit, velut ecclipsi inducta, & spiritus in motus seu spasmos inordinatos citat. Patet id vel exemplo conuulsionis non epilepticæ, vbi & sensus adsunt, & dolor & tensio, sed fixa magis. Et hæc ipsa quoque, licet rarius, in infantibus occurrit, etiam vniuersalis, vti tetanum vidimus in puero sex annorum funestum.

Paroxysmos vero eorumque causam illustrat fermentum irritatiuum, nouiter quasi subinde animatum vndecunque, displosiuum hinc redditum, diuerso gradu, donec iterum conquiescat sopitum, vnde & obstructio quædam particularis, & putrilago lymphæ acidula concipienda, saltim hoc loco in glandulis & poris cerebri, more similium fermentorum, vnde aura consurgit turbatiua.

Hinc

Hinc diſſipandæ huic, corrigendæ, edulcandæ, infringendæ tanquam cauſæ primæ, reſpectu effectus, vnice ſtudendum; ſecundæ vero, ceu mineræ, fomiti & fonti, deſtruendæ & annihilandæ.

Cum itaque medicus præcipue fere vocetur præſente paroxyſmo, pro circumſtantiarum ratione eiusdem prudentiæ committitur, quid primo, quid ſecundo loco curandi, & hinc præſeruandi ergo, propinandum ſit.

Ita interius volatilia vrinoſa penetrantiora locum habent magis, vbi fixiores paulo ſunt ſpiritus, & excitatione archei opus eſt, ex liquore cephalico, corn. ceru. ſuccinato, ſale volat. ſuccini, caſtorinis &c.

℞ aquæ lil. conu. cum vino, vel alterius ℈j. ʒß. vel j.
ſpirit. ſalis ammoniac. volat. gtt. V. VI.
liq. C. C. ſuccinat. eſſent. caſtor. a. gtt. IV. M.

℞ M. S. rectif. liqu. C. C. ſuccin. ſpir. ⊖✱ci a. gtt. viij. X. ℈ß.
aquæ epil. Lang. vel lil. conu. comp. cum caſtor. ʒj. M.

Non terreri vero æque debent parentes, ſi inde moueri videantur paulo ægri, vt fieri ſolet, quod malum non eſt, ſed bonum potius. Et hæc liquida concentrata facilius cum cereuiſia vel aliis poſſunt ingeri.

Sin duret paulo longius paroxyſmus, vel morbus ipſe potius, commode potiunculæ præſcribuntur, ſubinde ingerendæ, non vni indicationi ſatisfacientes. v. g.

℞ aqu. ſcorzon. ceraſor. nigr. lil. conuall. (pæon.)
fl. tiliæ, hirund. cum caſtor. a. ℥ß.

the-

theriac. cœleſt. gr. ij. pulu. epilept. March. ℈j.
cinnab. nat. Hungar. pulu. bezoard.
℈ ✳ci vel liqu. C. C. ſuccinat. a. ℈ß.
lap. bezoar orient. gr. iij. M.

Ipſa etiam bezoardica, vt aliis caſibus, acutis præcipue, ita etiam hoc ipſo, cum ſpecificis longe ſunt optima. Rarius vero ſolemus vel dulcia, vel acida, præterquam refracte, remiſcere, vel fermentatiua alia. In adultis vero ſpir. vitriol. epilepticus, elix. cephal. & alia conſulto adduntur.

Pulueres vero fixiores paulo acido elaſtico debentur, interpolandi cum aliis, &, ſi dolor adſit, anodyna quoque remiſceri poſſunt.

℞ pulu. bezoard. cinnabar. nat. a. gr. v. ℈ß.
caſtor. gr. j. M.

℞ pulu. epilept. Marchion. cinnab. nat. a. ℈j.
dent. hippopot. lumbr. terreſtr. præparat.
cran. human. præparat. a. gr. v.
♀ ʒii correcti vel puri gr. iij. M. F. pulu.

℞ ſpecif. ceph. ſerpentar. Virg. cort. chaquer. a. ℈ß. vel j.
bezoard. ſolar. gr. iij. M.

Optime etiam proſunt clyſteres, crebriori experientia, exceptis variolis, & aliis quibusdam caſibus.

℞ rad. pæon. alth. a. ʒij. herb. ſalu. rut. roſmar.
flor. ſtœchad. Arab. lil. conuall. paralyſ. a. p. ij.
caric. pingu. n. ij. ſem. aniſ. ℈j.
Coqu. in ſ. q. aqu. ſ.

℞ colatur. ℥ijß. olei rutac. ʒij.
ſacchar. Thom. gr. XVI. vitell. ovor. par. M.

Exem-

Exemplum egregium epilepſiæ ſolis clyſteribus præſeruatæ vid. apud *Hoffmann. lib. de vſu & abuſu chim. pag. 48.* ſeq. Valet hoc maxime, ſi aluus ſit obſtructa vna, ad temperandam & educendam acido-bilioſam vel pituitoſam amurcam, & alios vſus, maxime reuellendi ad inferiora.

Eidem ſcopo & externa remedia ex vſu ſunt. Ita communiter rutam, allium, caſtorium, aſam fœtidam ipſam, & alia applicant. Vaporoſa vero repletiua facile caput grauant nimis.

Præſtat ex ſimplicioribus balſamum rutæ, ſuccin. apoplect. & communia refectiua.

℞ ſpirit. apoplect. ℥ij ſalis ammon. volat. ℈j. ʒß. eſſent. caſtor. ℈ß. ol. rut. ver. gtt. IV. M.

℞ balſam. rut. ſuccin. alb. a. ℈j. caſtor. gr. j. M.

ad tempora, nares, plantas pedum &c.

Non incommode quoque linimenta oleoſa illinuntur vmbilico, ſpirituoſa & neruina caſtorina ſpinæ dorſali, ipſique bregmati & nuchæ, ad demulcendum, roborandum & mitigandum.

Hæc vt vrgenti affectui debentur, ita coniunctis aliis, vel cauſantibus velificandum ſpecificis, v. g. febri continuæ, variolis &c. (intermittentes enim magis fere priuilegiatæ) vomitibus, tuſſi, lumbricis, diarrhœis, per congrua remedia.

Quin & emetica a repletione & addephagia oriundæ opponenda. Quod ſi vero lactent adhuc, nutrici quoque proſpiciendum & lacti corrigendo, inprimis iræ & affectibus aliis indulgenti, vel ſcorbuticæ, hyſtericæ &c.

Ne vero natura adſueſcat lunaribus mutationibus ætheris, circa nouilunium, plenilunium, aliasque quadras, ſeu lu-

nationes aliquandiu continuanda præsidia; quorsum & sulphur antimonii solare & alia solaria referenda generosiora.

Quod vstionem attinet, non paucis commendatam, iam olim Libyæ populis laudatam, teste *Herodoto*, ipsisque Italis quibusdam, vt Florentinis, apud nos id tum minus vsitatum est, tum communiter vix admittitur.

Vti vero paulo adultioribus cauterium potentiale in certo loco aura conspirante adhibetur commode, ita & vesicatoria nuchæ tum aliis laudandis casibus, tum in epilepsia, eximie commendari merentur. Vid. de vtraque cauterisatione *Binninger obs. 18. Cent. 3. p. 507. seq.* Ne de setaceo ipso dicamus, in malo producto & grauiori.

Ceterum externa quoque amuleta innoxia concedi queunt, vt corallia rubra in globulis appensa, non raro rubore suo insigni immutata visa, radix pæoniæ, smaragdus, sapphirus, succinum ipsum, sambucus in salice crescens, & alia. Et hæc tamen, & ipsa plura passim laudata pro arcanis quoque, non promiscue fidem exsoluunt.

Hinc & superstitiosa varia cauenda sunt vel negligenda, vulgo vsitata, aliquando & ridicula, & anilia, quæ recensere non opus est. Præstat vero, quod eo casu fecimus, si vel maxime parentes talibus insistant, vel persuasi inhæreant, tantisper nulla alia propinare medicamenta.

Quæque alia hic dici possent, cum adultorum cura conueniunt, ex methodi medendi regulis applicanda. Calidiora vero & fortiora alia, vt oleum succini, tenellis minus propinanda, quale exemplum habet *Sennertus in praxi.*

Obsignabimus hæc rarissima obseruatione nostra, qualem & B. *Ludouici in not. ad Hartm. pr.* videre contigit. Cum enim puel-

puellus ſex menſium circiter epilepſia grauiter laboraret, tandem e naribus materia craſſa a conſtrictione cerebri prægreſſa, huiusdem æmula ſubſtantia excernebatur, cum præſentanea morte.

CAPVT XIV.

DE

Syncope infantum & narium obſtructione.

RArior eſt affectus in infantibus, ſi cum adultis conferantur, ſyncope & lipothymia, ab epilepſia diſtincta, quando non tam a partu vel enixu inprimis difficiliori ſtatim debiliores ſunt, quam lactentes aliquando, & ipſi prouecti paulo vlterius, eadem corripiuntur.

Et duplicem quidem hanc obſeruauimus (1) improuiſam, citra præuiam aliam cauſam, accidentem. Ita viri primarii filiolus etiam tempore lactationis, ſex, ſeptem menſium, in ſinu materno ipſo ſemel iterumque id patiebatur, ſine ſenſu, ſine motu, nedum conuulſiuo, ſine reſpiratione, clauſis oculis, cum pallore decumbebat, excitandus vellicatis naribus &c.

(2) occaſionalem, quæ altera quaſi ſpecies, quando & lactentes, vt in puella octodecim ſeptimanarum vidimus, & ablactati hinc velut ecclipſin talem patiuntur, v. g. ab ira, a denegato aliquo obiecto deſiderato, a diarrhœa, torminibus, partim præuio clamore; partim citra hunc, bleiben auſſen/ qua de vid. *Binninger Cent. 2. obſ. 70. pag. 209.*

Fit idipſum vtplurimum ab acido-auſtero concentrante & ad grumeſcentiam inuitante maſſam ſanguineam, vnde

lucula vitalis tantisper sufflaminatur; neque tamen facile moriuntur, modo rite tractentur, seu a lacte materno circa præcordia, seu intimius affectis spiritibus.

Optimum est, & primas vias respicere, & facultatem vitalem inde affectam, excitantibus, resoluentibus & confortantibus.

℞ spirit. apoplect. cum spir. sal. ammon. & oleo rut. ℥ij essent. castor. ℈ß. M.

℞ balsam. rut. succin a. ℈ß. balsam. Peruu. gr. ij. camphor. gr. j. M.

℞ sperm. cet. siniss. pulu. absorb. epilept. Marchion. cinnab. nat. a. ℈ß. M.

Optimum vero & securissimum deprehendimus, nisi quid obstet, emetica leniora v. g. tartari emetici octauam partem grani vel decimam, vel potius ipecacuannæ gr. iij. vel iv. cum cinnabari ana. Idem dictum esto de clysteribus, de oleis externis, leni purgante, vel suppositorio, & tum ad epilepsiam, tum ad affectus, seu circumstantias præsentes directis, cauendo vna nutricem bibulam.

Confert vero non solum huic affectui etiam libertas ætheris per nares vtrasque denegata, sed & seorsim sæpe lactentibus facessit negotium obstructio hæc, vt medio sugendi actu, nisi suffocari quasi velint, cogantur papillam dimittere.

Causam præbent exterius aer frigidior, ipsi inprimis capiti admissus, interius aliquando lymphæ localis defectus, muci copia, coagula, & inprimis pororum in osse cribriformi occlusio, coryza & catarrhi frequentiores.

Hinc & producitur aliquando hoc ipsum, & non tantum loquelæ effata vitiat, sed etiam successu temporis facile

foe-

fœtorem ex putrilagine concepta infert, nisi prospiciatur probe.

Vti itaque lympha fluxilis reddi, incidi, imminui, euacuari & diuerti debet, elater vero narium roborari, & pori debite reserari; ita internis & externis præsidiis, vna cum mora sæpe, opus est.

Si aluus minus respondeat, & humidior sit corporis habitus, laxare aluum commodum est, methodo laudata, in adultioribus etiam ipsis paulo, ex rhabarb. gialapa, mechoac. cum cinnabarinis.

Hinc catarrhis debita succinata & tussi conueniunt, tum ipsi nutrici simul, tum infanti v. g. ex essent. succin. lignor. elix. pectorali, tinctur. bezoard. & aliis.

℞ pulu. pectoral. ℈j. succin. alb. ppt. gr. v.
spirit. sal. ammoniac anisat. gtt. iv. M.

℞ essent. lignor. succin. compos. tinct. bez. a. ʒß. M.

℞ ol. bez. gtt. IIX. ~⊖*ci anis. gtt. iv. M.

Exterius apprime fouendum & defendendum est caput, bregma & collum, vti & mammæ nutricis, ne refrigerentur. Hinc suffitus bis ter de die & nocte in conclaui fieri queunt, ex gumm. iuniper. mastiche, vel solo quoque gummi animæ vero & electo, quocum & integumenta & lecti suffiri queunt commode.

Naribus vero interius applicari potest oleum amygd. dulc. sine igne, cum tantillo olei maioran. veri, basi vero etiam nasi illini balsamum maioran.

℞ balsam. maioran. succin. a. ℈ß.
gumm. elem. in ol. succin. resoluti gr. iij. vel iv. M.

Addi etiam possunt alia, illinendo ad nares, tempora, bregma &c.

Commode etiam vel ſolum ſemen nigellæ appendi poteſt collo, vt & globuli e ſuccino, item maiorana, pulegium, flor. lauendul. marum verum in adultioribus &c.

Qui paulo magis per ætatem id admittunt, alia etiam applicari poſſunt, huius generis. Sic v. g. aqua maioranæ, quæ longe optima eſt, etiam ſola, velut ſuctu in narem alteram trahi ſurſum poteſt, altera clauſa, & in os prius aqua ingeſta.

Idem valet de compoſita, ſeu liquore errhino noſtro, ſi eadem v. g. ad ℥ß roboretur cum vitrioli albi & elaterii, in ditioribus etiam moſchi, a. gr. j. inde in nares guttulis aliquot indendis.

Imo & in admiſſionis caſu huc pertinet errhinum cephalicum ſiccum, cum caſtorio, ambra, moſcho &c. apparatum, addito oleo conuenienti, ſaltim lentis minoris quantitate naribus illitum, quod omnibus aliis merito anteferendum, ſumme polychreſtum.

Id ipſum etiam fœtori ab obſtructione illa oriundo debetur; quo nomine etiam ſpiritus ſalis ammoniaci dulcis cum oleo maioranæ vero oleoſus redditus, addito volatili vrinoſo communi, & naribus applicatus, ſæpius a nobis commendatus fuit.

Sin producatur longius mora, non deſiſtendum quidem, ſed vna reliquis fouentibus cauſis, v. g. ſuo tempore obſtructioni menſium, ſcorbuto &c. proſpiciendum.

CAPVT

CAPVT XV.
DE
Hydrocephalo & siriasi.

OCcurrunt in infantibus partim morbi crebriores & quotidiani quasi, partim etiam rariores paulo. Nec ipsi tamen hi imparatum & inscium offendere debent medicum, vt & his se virum præstet, quantum potest.

In hydrocephalo magnitudo capitis exsuperans visitur a causa continente, lympha inprimis improportionate dispensata & stagnante, respectu corporis reliqui. Et talem triplicis potissimum generis in praxi notare par est.

Primi modi est magnitudo simpliciter aucta, in se quasi æqualis magis, respectu vero corporis reliqui inæqualis, & ponderosior, intrinsecus glandulosa cerebrali sphæra plus iusto extuberante, vt vix gestari possit, facie vero minori quoque. Talem vidimus a natiuitate ab impresione matris ob visum crebrius tempore gestationis caput ligneum in puella, quæ vltra duodecim annos viuebat. Et hæc species est paulo improprie dicta, monstrosæ magnitudinis, quamuis non sine aqueo æque vberiori humore.

Medii generis est caput itidem turgidius ob excessum lymphæ, hydrocephalus proprie dictus magis, ob collectionem copiosioris aquæ, modo intra cranium, in ventriculis cerebri, venis nihilominus in pericranio turgidis decurrentibus; modo extra cranium, inter pericranium contenta aqua, mobili magis & molli tumore.

Tertii generis statui potest tumidius caput ex rachitide magis vel minus, siquidem vtplurimum hac laborantes re-

spe-

ſpectiue in capite etiam offerunt inæqualem lymphæ nutritiæ turgeſcentiam.

Cauſæ loco eſſe queunt, quæcunque συναθροισμὸν ſeu paulatinam collectionem ſeri, eiusque ςάσιν congerere & huc inuitare poſſunt nutrimentum vitioſum, vt frigus admiſſum magis, caſus & contuſio, aliaque, inprimis vero ab obſtetrice compreſſio improuide facta oſſium bregmatis, indeque circulationem ſanguinis & ſeri læſam conſequens inordinatio, quo de plura legi merentur apud *Pechlinum lib. 1. obſ. 64. pag. 148.*

Ceterum ex his hydrocephalus internus centralis, diſtentis ſuturis, fontanella, ipſoque cranio, pro incurabili merito habetur, neque enim apertio quæcunque, etiamſi vel maxime cerebri ſuperficies inundetur ſimul, quicquam prodeſt, ſed funeſta obſeruata fuit ab *Hildano.*

Exterior vero ſi occurrat, magis tentari poſſunt præſidia, v. g. euacuantia, hydragoga & aperientia ac reſoluentia, nitroſa & antimoniata, martialia & diuretica.

℞ tinct. mart. hellebor. ℥j. arcan. tartar. ʒß.
ſpirit. ſal. ammoniac. aniſ. ℈ß. M.

℞ arcan. triplic. ℈j antimon. martial. cachect.
♁ nat. a. ℈ß. ol. calam. aromat. gtt. j. M.

℞ rad. gialap. gr. iv. cinnab. nat. gr. ij.
mercur. dulc. gr. j. ol. fœnicul. gtt. j. M.

Tacemus aurum fulminans & alia, ex capite de rachitide huc repetenda.

Externe locum habent blandæ frictiones, ſeu ſolæ, ſeu cum oleis digerentibus

℞ olei rutac. hyperic. a. ℥iij. petr. alb. ʒß. M.

Faciunt

Faciunt huc etiam fotus, & seorsim ipsæ ligaturæ, vt compressione leni facta in motum citetur humor serosus extrauasatus facilius, vti *Riuerius in Obseru. a Formio communicat. sexta p. 676.* refert hydrocephalum sola fascia Guidonis curatum.

Hartmannus in Praxi chimiatr. cataplasma e limacibus vel cochleis contusis commendat, emolliendi vsu, sed cauenda sunt frigida. Si nihil obstet, vesicatorium, vel ipsum quoque setaceum, applicari potest, modo status œdematosus non contraindicet, vel filo saltim traiecto, vt tranare queat humor.

Cumque cauterium actuale occipitio inustum in epilepsia tantopere commendetur ab Italis, vt pro expertissimo habeatur, quo de videatur *Truncon. tract. 4. de morb. puer. p. 188. & 189.* hoc ipsum quoque pro re nata hoc casu proponi & commendari potest, tutius longe paracentesi, inprimis cum epilepsia etiam obseruatum sit mortuos hydrocephalo laborantes.

Plura hanc in rem legi possunt apud chirurgos *Fabrit. Hildan. & Aquapendentem*, & instar omnium *Cortesium append. ad Tract. de Vulner. Cap.* vbi plures citat, *Schenkium*, *Forestum &c. Ferrarium lib. 3. cap. 11. Celsus* ipse *lib. 4. cap. 2.* externi meminit, vbi humor cutim inflat, eaque intumescit, & prementi digito cedit.

Non minus rarus apud nos affectus est *Siriasis*, quem vulgo das Blat-schiessen vocant. Plures hunc veteres describunt, & præ aliis *Alexander Aphrodisæus lib. 1. problem.* vt ex recentioribus quoque *Langius epist. 54.* illum citans quoque, optime illud exponunt.

Enimuero, illius elogio, tempore æstiuo siriasin patiuntur infantes (in calidioribus regionibus) vel sirio ipso do-

minante, Febricitant, oculos habent cauos, cum vigiliis & debilitate, quidam etiam diarrhœam patiuntur. Ipſa vero fontanella ſimul ſubſidere obſeruatur, adeoque cauitas quædam exterior circa bregma conſurgere.

Pro cauſa ergo laudari meretur, externa quidem, inſolatio fortior, ſeu æſtus ſolaris teneras meninges feriens, & lapſus, contuſio vel læſio quædam violenta cum depreſſione; qua de optime agit *Corteſius l. c.* ex profeſſo ſeorſim.

Addi vero poteſt quoque merito cauſa interna, lac calidius, aliaue intemperiem calidam localem excitantia. Hæc enim tria fere ſunt præcipua, vnde non quidem inflammatio proprie dicta, nec eryſipelas ſtricte ſumtum, attamen φλόγωσις quædam, illius gradus primus, ardor & calor citra tumorem oboriri poteſt.

Adeoque cauendum omni modo, ne feruor & ζέσις lymphæ illo loco conceptus ad gradum ſecundum, vel vlterius, prouehatur cum periculo, verbo, ne inflammatio proprie dicta conſequatur.

Hinc videntur veteres fere ſolam cauſam externam primam reſpexiſſe, vnde *Dioſcoride* teſte *lib. 4. c. 61.* folia ſolani hoc caſu laudantur, cui in eiusdem *euporiſtis c. 9.* alia adhuc ſociantur eiusdem commatis. Hodie eodem fine, vt in eryſipelate, folium raphani ruſticani, vel corticem medianum ſambuci, citra aquoſa vel oleoſa alia, vti etiam quidam fermentum cum aceto inter duo linteamina fronti, applicant.

Langianum vero experimentum ex vngu. populneo cum ſucco vrticæ, eadem recenti contuſa, vel inſpiſſato, non tam ad fontanellam, quam ad tempora & pulſus applicari poteſt, quo loco citato intra biduum curauit, vt & camphora appendi vtiliter.

Sin

Sin ab externo casu depressio fuerit facta, fotus ex betonica & aliis cephalicis in sacculis cum vino coctis applicari debet, & sic exterius & interius prospici bezoardicis temperatis & morbo, & symptomatibus.

Obseruatum vero est, & contusiones & vulnera capitis & in adultis, & inprimis in infantibus longe magis, facile aliquid ichorescentiæ fermentificæ post se relinquere, in futurum saltim in actum erupturæ, per paralysin, vel epilepsiam, quod vtrumque obseruauimus.

Iuuenis vulneratus in capite in academia Iulia, hinc aliquot annis post corripiebatur paralysi, eaque lethali.

Puellus duorum annorum de scala lapsus cranii fissuram cum depressione patiebatur, curatus anno vno alteroque post epilepsia occubuit.

℞ pulu. bez. specif. cephal.
arcan. triplic. a. ℈ß. M. f. pulu.
℞ pulu. epil. March. ad cas. ☿ nat. a. ℈ß. M.
℞ specif. ceph. lap. de Goa a. ℈ß. M.
℞ pulu. bez. oc. ♋ ppt. ☿ nat. a. gr. v. vel vj. M.
℞ Ræ bez. essentif. ʒj.
ess. traum. serpent. Virgin. a. ℈j.
castor. anod. a. ℈ß. M.

Vnde & nutrici & infanti aliquot guttulæ propinari possunt. Reliqua ex capite de erysipelate & aliunde, vt de vulneribus capitis, huc repetenda.

Ceterum depressio profundior cum fractura quidem pro re nata vecte, alia vero beneficio suctus per cucurbitulam vel emplastro tenaciori cum reuulsione, omnia tamen prouide, restituenda, terebra vero eleuatoria non facile applicanda.

Alias vero casus ab alto in infantibus, in caput, bregma, vel eius latera, facto præcipitio, sæpe quidem, diuina prouidentia, fuere indemnes, nunquam tamen negligendi, vti ex cunis ipsis sæpius, ex fenestra, etiam ad septendecim pedum altitudinem in plateam, de scala item, mirandos vidimus; nonnunquam vero statim extremi labores, epilepsia, vomitus, lethargus, respiratio difficilis, & mors consequuntur, vt in filiola sex mensium, & puella decem annorum accidit.

CAPVT XVI.

DE
Ophthalmia & visus læsione.

NObilissimum non solum inter sensuum organa, sed & externa omnia, oculus, vt toto vitæ tempore, ita etiam statim a teneris vnguiculis cordi habendum, ne quid detrimenti capiat, quod vel solo neglectu sæpe cœcitatis damnum incurrere assolet irreparabile.

Quod si hæc ex praxi obseruata, vt optimum est, perputemus, occurrit (1) rubor oculorum vnius vel vtriusque, etiam mature aliquando, a natiuitate primis statim diebus, ab illo in partu nisu, quod fere leuius est, ac transitorium magis.

Hinc vero idem notauimus v. g. in annuis, imo minoribus, & sequentibus temporibus, bimulis, vel paulo prouectioribus, intra annos nutritionis quoque, & quidem duplici modo. Enimuero sic v. g. (2) vidimus & curauimus ophthalmiam externam in quadrimestri filiolo, cui oculus sinister tegebatur, tumente & rubente palpebra vtraque, tumore illo maiori

iori & duriori reddito, & in abſceſſum hinc mutato, oculo ſubdito ſaluo. Vertente anno rubor rediens ſimilis exterior mature medicamentis diſcutiebatur, quod primitus fieri renuebat.

Idem (3) in ophthalmia proprie dicta interius, ſeu in oculi bulbo ipſo eiusque tunica adnata non ſemel vidimus experti; v. g. in filiola trium annorum dextro oculo, rubore intenſo, & clauſo, cum ichore ipſo emanante, quod ipſum & in filiola duorum annorum, & aliis occurrit, cum notis aliis communibus, rubore, dolore, & viſus debilitate, imo oculi laborantis quaſi imminutione apparente.

Enimuero & (4) hoc velut conſequens huc pertinet, viſus nempe læſio & debilitas inſignis, nonnunquam & cum ipſo cœcitatis periculo, niſi obuiam eatur, imo hac ipſa quoque ob neglectum laudatum accidente.

Vti vero rheumatiſmo debetur hæc inflammatio, etiam in tenellis vndecunque affluxu & acrimonia inuitata, vel ab aere frigido v. g. calidoue intenſius ipſo, lucis excellentis occurſu, vel nutricis adhuc feruidiori lacte, ipſisque variolis obſtetricantibus &c. ita diſcutiendo, alterando, reuellendo, ſedulo contra eundum.

Non ſolo enim neglectu, ſed & acriorum applicatione ſæpe cœcitas conſequitur, nedum, quando ophthalmia humida acris, ferina, feruida ſalſedine corroſionem & extuberantiam quoque periculoſam minitatur.

℞ Ræ bez. eſſ. lign. ſerpent. Virg. a. ℨß. anod. gtt. v. M. pro nutrice & infante.

℞ pulu. bez. lap. de Goa, ℥ nat. a. ℈ß. M.

℞ lap. ♋ ppt. pulu. epil. March.
ſpecif. ceph. a. ℈ß. mag. anod. gr. iij. M.

Si nihil obstet, laxare etiam aluum leniter consultum est; sin aluus laxior vna, theriacalia blandiora iungi reliquis queunt, quod idem & de nutrice valet, quæ a vino abstinere quoque debet; producto magis malo, etiam rachitidis vel putrilaginis & acrimoniæ scorbuticæ ratio habenda.

Nil enim magis communicatur cum lacte, quam morbi serosi, tussis, scabies, lues venerea.

Exterius collyria pro distinctione circumstantiarum varianda. Sicca oculis rubidis non inflanda, antimoniata, venerea, defensiua sunt optima.

℞ aqu. chelid. mai. ℥ß. perlar. præparat. pomphol. alb. magist. sacchar. saturn. a. gr. iv. v. M.

℞ aqu. euphrasiæ, chelid. mai. a. ʒij.
croc. metallor. edulcat. ℈ß. M.

Præsente vero hac inflammatione, (leuiori enim transitorio casu id non opus est,) optimum semper deprehendimus vsum vesicatoriorum in nucha, vel pone aures, applicatorum, non obstante tenella ætate visa, vix aliquot mensium.

Imo producto malo, & metu cæcitatis maiori in infantibus duorum, quatuor, nouem annorum non dubitauimus, tum setaceum accommodum suadere, ad coercendum affluxum, tum fonticulum ipsum.

Mora enim sæpe opus est, & continuatione; quod inter alios vidimus in geminis fratribus, contage producto malo, constantia diætæ & medicamentorum, prudentiaque parentum euicto malo, non neglectis etiam roborantibus, ὀξυδερκικοῖς & cephalicis.

℞ rad. valerian. serpent. Virgin.
herb. mari ver. nepet. herniar.
♁ nat. sapph. occid. ppt. a. ℈j. M. F. pulu.

In ex-

In externa vero ophthalmia seorsim primo temperantibus & defensiuis opus est, clauso inprimis oculo tumidiori, & inflato magis per dicta (quod & internæ in infantibus accidit.)

℞ sem. lycopod. ℥ij. pompholyg. alb. ver. ℥j.
myrrh. elect. ℈ß. camphor. gr. iij. M.

Maiori tumori, cum discuti renueret, & ad abscessum tenderet, impositæ species emollientes ex farina lini, sine & cum lacte, hinc apertionem procurarunt, saluo & subsidente hinc iterum oculo.

In alio simili casu puluillo laxatiuo ex rhabarbaro, & alterante nitroso, curatio perfecta fuit, etiamsi recidiua repeteret.

Exterius ad visum roborandum optima est omnino pinguedo viperina, quæ & in suffusione serosa, & in vngue oculi ipso, imo in exorta pustula puris plena (ab ictu rostri passerini) & in vulnere ipso, non penetrante intimius, experimenta certissima vidimus, quo nomine a *Dioscoride* iam commendata, frustra *Pergameno* contradicente.

Prodest vero recens, alba, delicata, solum palpebris illita, vel pro re nata etiam guttula instillata. Eodem polychresto vsu eadem, & alia laudata in albugine, nebulis &c. modo mechanica oculi destructa non abnuat, applicari meretur.

Minus vero paria facit, nisi admodum recens, & solum vbi absumendum est coagulum obnubilans, pinguedo asciæ piscis, vbi tum sola, tum cum liquore gobiorum fluuiatilium & aliis commixta, prodest. Defensiui loco etiam in fissuris vel vulneribus oculorum ipsis humorem vitreum oculi bubuli conquassatum, instar albuminis oui, officium fecisse egregie, obseruauimus.

Adhæc opus est diætæ regimine debito, tum nutricis

ipsius, tum patientis infantis. Deligandus hinc oculus inprimis extuberans, cauenda obiecta luminosa, niuium &c. ventosa, puluerulenta, vaporosa, fumi, ceparum, acrium, salsorum & similium.

CAPVT XVII.

DE

Lactuminibus, fauis, achoribus, phthiriasi & tinea.

NOn minimæ curæ est in infantibus, etiamnum lactentibus, defœdatio non vna, cumprimis faciei, capitis, hinc & corporis reliqui, non tam scabiem ipsam respiciendo, quo de seorsim, quam huic quidem analoga & congenera quasi alia.

Ita lactentium velut proprium est crusta lactea, vel lactumina inde dicta. Vt hæc rite concipi queant, ad mechanicam quasi scabiei commode diuidi potest (1) in vniuersalem & particularem: (2) in siccam, humidam & ipsam mediam; (3) interdum in minorem & maiorem consequenter.

Ad vniuersalia referri meretur purpura infantum, a Germanis dicta der Friesel / seu asperitudines paruæ, rubræ, siccæ magis, etiam primis hebdomadibus a natiuitate visendæ, hinc inde in corpore & facie ipsa erumpentes, vti & communi titulo den Anspruug alias vocant, minus continuæ.

Ad particularia seorsim pertinent (1) in facie, fronte, labiis inprimis, genis, vel geminis, vel alterutra, vlcera minora, sed continua magis, primum humida, hinc sicca & crustosa & obdu-

obducentia cutem & defœdantia, cum pruritu & eminentia; a ſcalptu vero dolorifica & facile recidiuantia ſeu repullulantia. Vtque priora primis menſibus & frequentius; ita hæc ſequentibus magis occurrunt. Et hæc καθ' ἐξοχὴν cruſtæ lacteæ nomen habent. Producuntur per plures hebdomades, etiam in annuis infantibus, rarius vero vltra lactationis tempus, & tunc quoque ad ſcabiem magis referuntur.

(2) Hinc & ſeparatim in capite (itidem humida vel ſicca forma) achores, furfures, faui fluidi, & in cruſtis confirmatis tinea dicta, magis radicata & rebellis, conſurgunt, cum & ſine pediculis, vnde & ſub vno capite comprehendi queunt, quæ ſingula oculis obuia, cruſta quidem lactea exterius ſicca, ſubtus vero & ſcalptu humida, aliis vix egent ſignis.

Singula communem fere agnoſcunt cauſam, a nutrice fere communicatam, lac & ſerum hinc impurius, ſeu vitio diætæ, ſeu e corpore cacochymico, ſalſius, acriuſculum, ſcorbuto vel rachitide latitante, vnde in glandulis ſubcutaneis ſtagnat, ichoreſcitque alimentum, & cuticulæ eroſionem parit, ab aere hinc, vel viſcida pituita coagulum ſubiens.

Conferunt etiam huc ſordes illotæ, vel neglectæ, ſcalptus, laxitas pororum, ſudor, & hinc effloreſcentia, ſtagnatio & ſubſiſtentia, quæ modo volatili & ſubtili fœtura gaudet, vt in priori ſpecie, modo fixiori, vt in altera, vnde variant circumſtantiæ coniunctæ. Coniunguntur nonnunquam glandulæ induratæ, vt in nutricibus humidioribus, ita & infantibus ipſis.

Laudari etiam poteſt contagium, ſaltim ſcalptu diffuſum, confluente hinc æqualiter ichore laudato. Sin ſeminium accedat verminoſum, etiam animata fit lymphæ putrilago, & pediculorum prouentus in capitis ſilua viſitur.

Quamobrem opus eſt, præcipue in lactuminibus, fontem reſpicere, lactis qualitatem huc facientem, eiusque correctionem, etiamſi externo intuitu & examine non æque vitium præ ſe ferat; hinc & in infante productam ſalſedinem lymphæ & glandularum, ad has partes ruentem, diuertere, corrigere, & ne recurrat, probe præcauere.

Præſtant id partim communia, partim pro ratione ætatis etiam alterutri propria, antiſcorbutica, renouatiua, purgantia, alterantia, maxime antimoniata, exſiccantia, & viperina ipſa, tenellis, quantum licet, adultioribus alia, vtriſque temperatoria.

℞ eſſent. cuſcut. compoſ. lignor. viperin. antimon. tinctur. bez. a ℈j ʒß. M.

℞ eſſent. ♁ii tartariſ. ʒj. olei lign. ſaſſafr. gtt. v. M.

cui ſeorſim addi vel omitti poteſt anima rhabarb.

℞ pulu. bez. min. ℈j. viper. Ital. ☿ nat. a gr. v. M.

℞ rhab. el. mechoac. alb. ir. Flor. ☿. nat. a. gr. ij. iij. M.

Externis vero ſolis confidere cum vulgo non commodum eſt, neque tamen malum ſibi relinquere. Deſpumare enim ſolet & in faciem ichor vnctuoſus impurus, & duplici illa forma attendendus, prout magis vel ad vliginem humidam tendit, vel ad cruſtam groſſiorem, denſiorem, & ſiccam.

Priori caſu ſiccantia, actu & potentia talia, apprime conueniunt, (non ſine internis tamen præcipuis.) v. g.

℞ pomphol. ver. ſem. lycop. lap. calam. a. ʒj. camph. gr. ij. myrrh. el. gr. iv. M. F. pulu. ſubtil.

℞. aqu.

℞ aqu. calc. viu. ℥ß mercur. dulc. pulu. ſubtil. gr. vj M.
℞ aquæ mercurial. ℥ß illinatur cum pluma.

Poſteriori ſatisfaciunt emollientia, lac ipſum nutricis, vel caprinum calidum, butyrum inſulſum ipſum, eiusque cremor, oleum amygdal. amaror. ſine igne expreſſum, & exinde cum pinguedine viperarum, & oleo bezoardico paratum vnguentum renouatiuum.

Medii generis ſunt vnguenta contemperantia & ſanantia, vt de ceruſſa, album camphorat. rubrum deſiccat. per ſe & inter ſe mixta. Quibus in grauiori malo etiam magiſterium mercur. coſmetic. vel etiam aliquot grana mercur. præcipitati edulcati iungi poſſunt.

Quod vero tineam ipſam attinet, quæ nihil aliud eſt, quam cruſtoſum & ſiccum præcipue vlcus, ſenſim ex humido in glandulis capitis, quibus maxime abundat, coortum circa partem capillatam, ſeorſim attendendum venit, ex eadem cauſa fere oriundum.

Hinc notandum 1. in infantibus tenerioribus adhuc tinea reſpectiue mitis & minus maligna eſſe aſſolet.

2. Omnis vero magis internis cacochymiæ vliginoſæ & putrilagini lymphæ particulari & locali debitis, quam topicis curanda. Vtplurimum enim ceteroqui ſunt ſaniſſimi, malum quippe magis eſt vt ſignum, quam vt cauſa, ſiquidem defecatione hac maſſa ſanguinea, niſi quod loco incongruo extat, liberatur a ſordibus, alias grauiora daturis.

3. Præmiſſis tamen vniuerſalibus, & ſaponariis internis, curari etiam externis, prouide adhibitis, poteſt; curata vero, cum facile repullulet, temporibus ſolennibus curam expoſcit ſollicitam præſeruatoriam.

Sin intempeſtiue topica adhibeantur, citra hanc caute-

lam, male id cessisse visum fuit non semel. In puero generoso, & alio, breui post febris cum funesto euentu; in alio epilepsia diutina, & tantum non incurabilis, in aliis alia secuta, etiam ab empiricis magno pretio facta cura; mors ipsa immaturior.

Vitanda hinc maxime in capite mercurialia, & arsenicalia, quæ & ipsa insignem noxam inferre queunt. Ceteroqui omnino conueniunt, selectu prouido facto, etiam topica.

Ita & capilli abscindendi, vt depili loco, & silua cæsa medicamenta magis applicari possint; & munditiei, ipsisque lendibus & pediculis abigendis & enecandis vnice studendum. Hinc abstersiua & roborantia, putrilagini vna debita, locum habent, patientia & mora concessa, vid. *Ferrar. p. 121.*

℞ mixtur. antiscorb. essent. lignor. Ræ bez. a. ʒj.
ol. rad. cinnam. gtt. ij. M.

℞ tinct. mart. helleb. ʒij. spir. tartar. rectif. ʒj.
ol. lign. sassafr. gtt. iij. M.

℞ mercur. diaph. ♁ii diaph. a ℈iiß M. pro X. dos.

℞ ♁ii mart. cach. ℈ij. C. C. vst. ppt.
oc. ♋ ppt. ⚲ nat. ppt. a. ℈j. M.

℞ pingu. viper. porcin. rec. ol. laurin. a. ℥ß.
camphoræ gr. vj. M.

℞ olei ouorum rec. bombac. a. ʒij. M.

Præter purgantia, pilulas, mercuriales, vbi id licet, fonticulum, saliuationem ipsam, saltim incompletam.

Quæ alia commendantur, fere in adultis magis habent locum, vel cum iis communia sunt. Tale est linimentum de lapide amiantho apud *Sröderum lib. 2. cap. de liniment. ex*

Boot.

Boot. lib. de gemmis cap. 204. pag. 190, sed itidem præmissis præmittendis.

Nouimus pice liquida loto capite curatam tineam & pediculos. Quod si lotiones videantur necessariæ, ex rad. oxylapathi, helen. pæon. a. ℥ß. herb. abroton. scordii, rorismar. musci terrestr. clauat. summit. absinth. hyperic. a. m. ß. (stoech. Ar. citrin. a. p. ij.) baccar. laur. sem. staph. agriæ, lupin. a. ℨij. & aliis confieri possunt vtiliter. Ne de aliis vnguentis ad pediculos aliunde huc repetendis dicamus, cum dicta & mitiora etiam sufficere possint, nunquam omittendis internis.

Duo vero hic notanda præcipue, (1) vt caueantur dulcia, saccharata, mellita, quæ prouentui huic & excrementitiæ putrilagini velificantur, quo de *Heerius* & *Simon Pauli* visendi. (2) Non præcipitanda superflua & intuta curatio quæuis, præcipue, cum vltra annos nutritionis, successu ætatis, etiam facilius soleant hæc cessare & curari.

Hodie etiam loco lotionum humidarum, siccæ cum successerint, merito & his vtendum, ad desiccandum & roborandum, vt pulueribus cypriis, modo non crustæ inde densentur. Hinc & semen lycopodii tum per se vtilissimum, tum loco florum sulphuris & hic substituendum commode.

CAPVT XVIII.

DE

Cardiaca infantum, pleuresi flatulenta, ventris & hypochondriorum inflatione.

NOn infrequens est in infantibus & hic affectus præcordialis, non nisi improprie pleuresis dictus, ob diffici-

liorem & ſublimem aliquando reſpirationem, & dolorem, ſaltim grauatiuum ac tenſiuum, caloremque ipſum coniunctum, nonnunquam & vomitum & inquietudinem; aluo minus fere libera vel aperta.

Præcipuum vero indicium eſſe ſolet inflatio, ſeu tumor circa ſcrobiculum cordis, & hypochondria eleuata, cum aliquali tenſione, ſeu mollitie minori, vt nec fouea cordis, quam vocant, contingi liberius, nec ſub coſtis ſpuriis digiti pertingere penitius queant, wenn man den Kindern nicht kan unter die Ribben kommen / vnde a tendendo dicitur Germ. das Hertz-Geſpann. Quidam etiam vocant den Rieb-Kuchen.

Exſurgunt vero ſingula hæc in lactentibus quidem, etiam vitio lactis crudioris, & in genere a minera elaſtica, acida, pituitoſa, viſcida, flatulenta, & conferentibus huc addephagia, potu nimio, nocturno & matutino, diæta promiſcua, frigore externo admiſſo, maſticatione nondum perfecta & ſufficienti &c.

Hæc ſi adſint, & deprehendantur a medico, adſtipulari poteſt mulierculis, quæ alias etiam promiſcue fere accuſant hunc morbum, vt & affinem his ipſis, a diſtenſione improuida oriundum, das Wehethun.

Conferunt non parum cruditates ventriculi, cereuiſia acidula, vel recentior, lacticinia, & errores diætæ alii, & præcipue obſtructiones glandularum inteſtinalium; vnde ventriculus ipſe, muſculi, abdomen, hypochondria, peritonæum &c. diſtenduntur.

Corrigenda hinc, alteranda & reſoluenda eſt rarefactio vitioſa, tenſiua, & ſæpe hinc ſpaſmodica reddita, debitis aperientibus, carminatiuis, abſorbentibus & neruinis ipſis.

℞ pulu.

℞ pulu. bez. ocul. ♋, conch. ppt. ♂ diaph. ℥ nat. a. gr. v.
theriac. Andr. gr. ij. ol. calam. arom. gtt. j. M.
F. pulu.

℞ pulu. epil. March. e chelis ♋ comp. ℥ nat. a. ℈ß.
ſperm. cet. albiſſ. gr. V.
ol. aniſ. gtt. j. magiſt. anod. gr. iij. M.

℞ elix. propriet. rubr. ℈j. eſſent. carminat. ℈ß
eſſ. caſtor. ſpir. ⊖✱ci aniſ. a. gtt. vj.
ꝶæ anod. gtt. iv. M.

Exterius linimenta egregie proſunt emollientia, paregorica, roborantia & reſoluentia.

℞ ol. petr. alb. ʒß chamom. deſtill. angelic.
calam. aromat. cerefol. a. gtt. iij. caſtorin. ʒj. M.

℞ ol. amygd. amar. ʒiß ſuccin. chamom.
calam. arom. zedoar. a gtt. iv.
ſperm. cet. ʒß. camphor. gr. iij. caſtor. gr. ij. M.

℞ vnguent. rubr. potab. cardiac. Francof. a. ℥ß.
ol. paregor. ℈j. zibeth. gr. ij. M.

℞ theriac. Androm. ʒj. ol. nuc. moſch. expr. ʒß.
olei calam. arom. chamom. deſtill. a. gtt. iij. M.

Inter euporiſta egregium experimentum eſt, ſi prius illito abdomini & hypochondriis, vel linimento hoc illo ſimplici, vel compoſito laudato, vel pinguedine etiam ſola humana, prius calefacta, vola vtriusque manus abdomen contingatur, & pollice lateraliter fiat compreſſio repetita blanda verſus inferiora, flatibus ſic ſecedentibus per aluum, cum leuamine.

Conueniunt huic ſcopo & clyſteres, aluo maxime vna occluſa, cum abdomine turgidulo ac inteſtinis.

℞ rad. angelic. alth. pæon. a. ʒj.

herb.

herb. cerefol. mß. cardiac. botr.
flor. melilot. chamom. a. p. ij. vel iij.
sem. anis. ℥ß. caric. no. iij. C. in. s. q. ▽ s.
℞ colat. ℥iij. vel iv. ol. rutac. ʒij. sacch. Thom. ℈j.
vitell. ouor. parum M. F. l. a. Clyster.

Atque hoc pacto facile curari potest, vel saltim minus periculi habet, morbus sibi relictus, nisi scilicet vel catarrhus suffocatiuus vel epilepsia, accidat, in qua ipsa quoque ob biliosam elasticitatem & tensionem venter obseruatur paulo inflatus non raro. Hinc vt in omnibus infantum morbis, ita & in hoc respiciendum simul ad motus conuulsiuos, & febrim.

℞ C. C. phil. ppt. ℈j. ♂ diaph. ♃ nat. a. gr. v.
spir. ⊖✱ci anis. gtt. iij. magist. anod. gr. ij. M.

Vulgus adhibet etiam in tumore hoc abdominis modo cremorem lactis cum cerefolio contuso, modo vnguentum, quod vocant, campanarum, vel molarum, das Pfannen-Schmaltz/ quod vt martiale simul, ita non incommodum est. Quandoque etiam solent vitrum paulo latius inuersum, exhausto per ignem aere, instar cucurbitulæ adhibere (vti alias etiam in hystericis idem suadent) sed cautela opus est, ne longius relinquatur ita adhærens, nec vmbilicum prominentem reddat.

Sin a largiori potu, præsertim a febri, vel lumbricis, vel obstructionibus glandularum chyliferarum intestinalium, ipsiusque mesenterii, tumeat magis aqualiculus, e suis loculis huc referenda remedia, inprimis nitrosa, tartarea, martialia ipsa, v. g.

℞ tinct. mart. cyd. ʒj. arcan. tart. spir. tartar, a. ℈ß.
spir. sal. ammon. anis. gtt. v. M.

℞ are

℞ arcan. duplic. Mynſ. vel triplic. ℈ß.
bez. martial. gr. v. ſal. volat. ſuccin. gr. ij. M.
℞ rad. ireos Florent. fecul. ari, pæon. bryon.
antim. diaph. a. gr. iv.
elæoſacch. aniſ. gr. iij. croc. gr. j. M. F. pulu.

Vidimus etiam aliquando tum vna cum abdominis intumeſcentia, tum ſeorſim quoque in infantibus (1) penem inflatum in maſculis, modo antice circa glandem, inſtar veſiculæ cryſtallinæ dictæ, ſeu pellucidæ; modo in medio, cum aliquo rubore & dolore, (2) tumorem teſticuli alterutrius, qui, vt non confundendus eſt cum hernia, ita probari poteſt inter alia, ſi in tenebris ad candelæ lumen luſtretur, apparente aliqua pellucidate a lympha eccentrica. Vid. *Plater. obſ. p. 683. & 332.* Hoc vt a flatulenta elaſticitate fit, ita curari quidem ſimili modo poteſt, plerumque vero ſucceſſu temporis etiam ſponte cedit.

Exterius vero vel ſola puluilli e ſem. lycopod. cum pomphol. inſperſio & applicatio ſufficit ſæpe. Sunt qui ad duritiem illam hypochondriorum etiam curam magneticam laudant, vti *Crato in Euporiſtis* ſplenem bouis calidum, ſemel iterumque, per tres horas imponere iubet, hinc in fumarium ſuſpendendo, vid. ibid. *p. 706.* vt alia taceamus.

CAPVT XIX.
DE
Prominentia vmbilici & hernia.

DVplicem curam fere etiam in infantibus ſibi expoſcit vmbilicus (1) in recens natis, ne putrilaginem ſequatur inflammatio, & ichoreſcentia, defendendus, quo de iam ſuperius diximus, per ſiccan-

tia & temperantia, (2) in sequente tempore, ne promineat distentus citra inflammationem, & sic negotium facessat non minus.

Enimuero, cum vix coaluerit, neque callum firmiorem adhuc seu cicatricem indiuulsam contraxerit, facile fibræ coalitæ cutaceæ secedere possunt postmodum, & sic fieri hernia maiori vel minori foras consurgente eminentia. Et ita quidem, vt tenui membrana peritonæi distenta quoque transpareant intestina velut obuia & conspicua cum motu suo peristaltico, partim a flatibus, vnde maius occupant spatium, distenduntque, partim a nisu & conatibus fortioribus, a torminibus, clamoribus longius continuatis, tussi grauiori, vel quasi spasmodica, &c.

Facit huc & adstricta aluus, nonnunquam & contusio vel compressio inæqualis, ne de saltu & casu in sequentibus annis dicamus. Idem valet & in scroto, alterutro latere in masculis, quæ duo loca frequentiora sunt; rarius in infantibus inguina.

Addi meretur & negligentia, tum in deligatione ordinaria, tum si qua distensio peritonæi iam appareat, vnde morbus augetur, & chronicus redditur.

Facile enim dignoscitur hernia situ & continuitate mutata, vnde consurgit quidem tumor, sed secundarius, accidentarius, improprie dictus, non confundendus cum primario, seu hernia etiam hoc loco improprie dicta alia, maxime hydrocele & physocele. Hi enim tumores potius sunt veri, & retrocedere minus apti, quod tum sponte in decubitu, tum facili directione seu intrusione in hernia succedit, vt sensualem explorationem vlteriorem taceamus.

Vti ergo hæc eccentricitas, laxitas & distensio stricturam

con-

continentium, & angustiam coercitam contentorum indicat præcipue; ita quæ illa fouent & producunt, studiose remouenda, e suis fontibus & loculis petitis remediis.

Intro adigenda scilicet est moles illa, quæ exituram tectam affectat, quod, vt facilitetur & tuto fiat, (1) si opus sit, præmittitur commode, siquidem adsit tensio, emollitio, per fotus cum lacte, cum oleis, inprimis, & ipsis traumaticis simul, (2) impressio manualis cum digitis, sed citra violentiam vllam, & quidem non tam in linea recta, quam corrugatione & contorsione blanda, in vmbilico maxime. (3) Conseruandus vero ille status repositi, per comprimentia & detinentia, splenia, fascias, circulum coriaceum adaptatum crassiorem, globulum vel laminam plumbeam &c. (4) cum vel sine emplastris roborantibus ac firmantibus accomodis.

℞ ol. ouor. rec. hyperic. a. ℥ß. M.

℞ vnguent. ad hern. Mynf. ℥ß. ol. symph. ʒij. M.

℞ emplast. diapomphol. ℥ß. de lap. calam. ʒij.
ol. symph. q. s. M. quod præsertim in exomphalo locum habet, ob defendendi, refrigerandi & siccandi virtutem, siquidem ichorescens humiditas id indicet quoque.

℞ empl. contra ruptur. ℥ß. vel j.
malaxetur cum oleo momordic. q. s.

Pertinent huc & alia mucilaginosa, simul glutinantia & læuigantia v. g. applicatæ sedulo cochleæ, mucilago pellis anguillæ, herba pilosellæ recens contusa applicata, & similia, vid. *Ettmüllerus*. Idem tenendum est de emplastro ad exomphalon *Ferrarii p. 255*, inprimis si loco aluminis substituatur vsnea cranii humani, vel muscus acaciæ.

Vti vero in genere fere perabsurdum, saltim frustraneum, est, & contra naturam, in herniosis instituere castrationem,

 seu

ſeu curationem per ſectionem & ablationem teſticuli, quicquid etiam orchotomi vulgo perſuadeant, vt lucrentur, ſine teſtibus; ita idem longe minus in infantibus vnquam conceſſimus.

Certum enim eſt, citra illam crudelitatem, quam & funeſtam vidimus temerario auſu, in his curari poſſe integre & perfecte herniam ſcroti (nam de hac quoad hoc potiſſimum & ſolum ſermo eſt) in infantibus ad annos ipſos pubertatis vsque, adæquate etiam aliquando adultis & ſenioribus, modo mora & patientia concedatur, id quod non vnis experimentis certo obtinuimus. Vid. *Euporiſt. Craton. p. 718 ſeq.*

Inſtar omnium huc faciunt ligaturæ, faſciæ, & ſubligacula, ſine quibus vix poteſt ſperari conſtrictio, cohæſio & conſolidatio condecens. Et quidem ligaturæ ſunt quaſi loco generis, pro ſtatu corporis, ætatis, & circumſtantiarum apparandæ artificioſe.

Talis ligatura ſimplex ſufficit fere in exomphalo, in reliquis facta repoſitione debita, reliquæ duæ velut ſpeciales his ipſis inſeruiunt. Faſcia ſola ſcilicet ſufficit vtplurimum longa ſatis, & trium vel quatuor digitorum lata, ex lumbis incipiendo, & ad interſtitia femorum dirigenda ad locum inprimis affectum, vbi decuſſatim facta circumuolutio velut nodum ſeu ſpleniolum exprimit; compreſſione & firmitudine ſic facta, citra vllam moleſtiam.

Subligacula vero vel ſuſpenſiua, vel circumtendentia, vno vel vtroque etiam latere adhibentur, ex panno xylino præcipue, cum vel ſine ferreo circulo interius tecto, cum splenio ſubrotundo antice, ſeu lateraliter, vel circulari quoque (vt traduci pudenda queant) ſuperaddito, vel cum ſacculo quoque quodam, ad ſuſtinendam molem: quod omne mechanica curatior ſuggerit, & euphoria.

Et

Et quidem fortior & prior ligatura & decubitus continuatus integræ restitutioni velificatur; posterior cura quidem palliatiua est, sed tutissima tamen & in statu quo seruans herniam, ad mortem vsque.

In tenerioribus & pauperioribus interius huc faciunt sem. anisi, perfoliatæ, &c. in adultioribus maioris apparatus, quæ maxime flatus discutere queunt, carminatiua & traumatica.

℞ herb. herniar. ℥ij.
sem. caru. perfoliat. soph. chirurg. a. ʒj.
antimon. diaph. ocul. cancr. chaquerill. a. ʒß.
ol. fœnic. gtt. iij. M. F. pulu.

℞ essent. serpent. Virgin. mumiæ, carmin. a. ʒj.
spirit. nitr. dulc. gtt. iv. M.

℞ pulu. aper. cinnabarin. ʒj. serpent. Virg. ℈j.
ol. calam. aromat. gtt. ij. M.

Dantur & quædam curationes herniarum magneticæ, seu mumiales cum quercu, symphyto, perfoliata, ceraso, & aliis, de quibus videri potest *Tenzelius in medic. diastatica p. 87. seq. & p. 145.* compressione item cum clauo, &c. Sed duo cumprimis circa hæc cauenda (1) superstitio, (2) periculum, ne in alterutro peccemus, (3) addesfrigus & alia, quæ iliacam passionem accersere queunt.

Aliquando etiam exomphalon mirabilem vidimus, in medio quasi aperto vmbilico, nudatam excrescentiam, colore rubro, & ichore sanguineo molestam, quam relinquendam tutius censuimus, neque enim sectio & ibi locum habet. Præstant hoc loco laudati pulueres ἄποιοι siccantes, ex pompholi. sem. lycopód. lap. calaminar. &c.

Caput XX.

DE
Ranula sub lingua, & angina, seu padanchone

Ccidere etiam infantibus sub lingua solet tumor magis vel minus inæqualis, indolens fere, molestus, vt & suctum impediat, & in adultioribus paulo etiam loquelam, ipsamque deglutitionem, Germ. die Kröte / der Schwamm / der Frosch / Modo minor, modo maior est, interdum etiam quasi alatus. Gigni solet vel occasione externa, vt sectione freni linguæ improuida, profundiori, vel citra illam vitio lactis, & affluxus. Regio enim sublingualis & glandulis turget quampluribus, & vasis lymphaticis, ac sanguiferis, mollis & spongiosa. Hinc στάσει inducta, partim glandulæ, partim fibræ dilatantur, vnde poris insidens tumor magis mobilis, fibris immorigeris magis consurgit

Potest vero & hic tumor in calidum & frigidum, sanguineum & lymphaticum diuidi Interdum enim sanguini feruido debetur, & inflammationem parit anginosam, seu minimum ad suppurationem deuenire potest: communius vero concretio est frigida, vel instar albuminis oui quoque obseruata; aliquando & in adultis, iisque scorbuticis, similis intumescentia visa.

Interius hoc fine consulto dantur, quæ vel euacuant per aluum leniter, vel diuertunt & resoluunt quoque, vt puluis pectoralis antimoniatus, essent. succin. catarrhalis, lignorum, pro re nata etiam tinct. mart. cum aqua summit. abiet. & arcan. tartar. spir. sal. ammoniac. anisat. &c.

Exterius

Exterius euporiston est butyrum caprinum camphoratum (cum parte suboctupla camphor.) etiam sub mento sedulo illitum, frictus cum gallis, osse sepiæ, sale communi vel gemmæ, ammoniaco eiusque floribus, spir. vin. camphorato, essent. sabin. camphorata, lign. sancti, odontalgica &c. sed inter se ratione intemperiei calidæ vel frigidæ probe distinguenda, non minus ac ratione ætatis ipsius.

℞ oss. sep. nucist. myrrh. elect. alumin, sacharin, a. ℈j.
M. f. pulu.

Si enim, vt communiter occurrit, ranula sit frigida & consistens, vt dificiatur στάσις & coitio in tumorem etiam lentum, more similium ordinario, opus est, vnde frictiones tales e salinis fusoriis, & calidiora paulo conueniunt magis, v. g.

℞ essent. pro vlcer. guttur. August. ʒij,
spir. vin. camphor. ʒß. vel j. M.

Vti & puluis ille ipse, ex quo essentiam hanc præscripsimus, eo & aliis casibus, malignis inprimis, est egregius, vt & essentia vel solutio vitrioli albi, & pulueres variorum ad hunc vsum, huc referri queunt.

Egregium experimentum est, quo puellum curatum nouimus, frictione cultelli, vel gladioli myrtini, vel quasi, ex ligno, quo bufo confossus erat, semel iterumque adhibita, quo facto secesßit quasi cuticula, inuolucrum membraneum, malumque euanuit penitus.

Visus etiam est tumor idem ad suppurationem quandoque abiisse, quæ si imminere videatur, iuuanda est taleolo ex carica, cum theriaca illita, applicato. Quod si mollis iam facta seu præsto sit, etiam pro re nata aperiri potest, sectione summæ tunicæ facta; vbi & non æque pus, sed & albugineus humor

magis

magis exiisse, vel exprimi visus est, vlcere hinc melle rosato vel sirupo veronicæ camphorato abstergendo & consolidando.

Tacemus venæ sectionem sub lingua iuxta *Aetium*, cauterium ipsum in firmius indurato, & alia, quæ saltim in infantibus minus locum habent. Vid. *Strobelberg. c. 11. p. 27. Tulp. lib. 1. obseru. 52. p. 96 seq. Bartholin. cent. 1. hist. 88.* & ibi citati. Nigredo etiam ipsa occurrens suspecta est, & cauendum, ne in tumorem vel vlcus mali moris degeneret.

Grauius longe malum est ANGINA INFANTILIS, de qua rariores quidem legas autores, duo tamen præcipui laudari merentur, *Panarolus, Pentecost. 2. obs. 4.* qui anginam contagiosam vocat in pueris, & *Marcus Aurel. Seuerinus*, qui pædanchonem vocat. In Italia enim frequentius obseruatur, quam apud boreales magis Europæos. Et nihilominus tamen datur, vti nupera hieme vni generosissimo viro, vno solo filio excepto, cui fuga consuluit, omnes liberi (sex v. g.) hoc pacto extincti sunt, aliquot abhinc milliaribus, vnus post alterum.

Quare omnino & in hoc exerceri par est. Enimuero seu occasione frigoris & status austrini, qui & aliis pluribus idem malum intulit, seu alia, inflammatio faucium seu prunella vulgo ex ῥευματισμῷ concepta, communia signa ruborem, dolorem, febrim, deglutitionem difficilem, & suffocationis metum, infantibus præsertim, infert.

Et tanto quidem periculosius, quanto minus sunt tractabiles, nec os aperiunt, nec medicamenta admittunt necessaria, vid. *Panar. l. c.*

Quod si morbum ad aphthas referre placeat cum *Seuerino* ex *Aretæo lib. de morb. acut. cap. 4. p. 12.* non communes illæ, & supra tactæ simplices intelligendæ, quarum & *Celsus* memi-

meminit *lib. 1. c. 2.* lactentibus propriæ, sed aliæ longæ, verbo inflammatoriæ, mali moris, vnde rectius scapham scapham nominando ad anginam spectat, eamque malignam.

Hinc omni modo sollicite curandum, vt στάσις illa disijciatur quoque, feruor contemperetur, & sanguini circulus restituatur debitus, per generosa bezoardica & alterantia v. g.

℞ tinct. bez. essentif. ʒß. mixt. simpl. rectif.
essent. serpent. Virg. a. ℈ß. anodyn. gtt. ij. M.

℞ arcan. tripl. ℈j. lap. bez. de Goa ℈ß.
cinnab. nat. gr. iv. camphor. gr. ij. M.

Pertinent huc *Panarolo* experta, succus luiulæ, vel trifol. acetos. sirup. granat. cum cortice, sirup. moror. ipseque spir. vitrioli prouide adhibitus, præter iniectiones, & a chirurgo administranda alia, vesicatoria ipsa, clysteres, & similia.

℞ tinct. flor. papau. rhœad. clyssat. ʒß.
D. in vitro pro alterando potu.

Conf. *Hippocr. lib. de dentit.*

CAPVT XXI.

DE
Dentitione difficili.

DVo præcipui tortores infantum particulares sunt, dentitio, & epilepsia, vt vniuersalis variolæ. Placuit enim Diuino Creatori in hominibus dentium quidem stamina ordinarie condere in suis loculis (rarissime enim dentati eduntur infantes) donec masticationis vsus eorum præsentiam exigat. Vid. *Ferrar. p. 174. S. l.*

Adeoqve reuera iam insunt primordia, a primo ortu, sed tantisper latentia, teste autopsia in sceletis. Quandoque citius erumpunt, vtplurimum a sexto circiter mense, rarius paulo ante illum, quandoque serius ad annum quoque producti & amplius. Prodeunt item aliquibus minori difficultate, aliis maiori, imo funesto non paucis germine.

Exeunt e maxilla ordinarie primores, etiam hoc nomine dicti, iique maxime inferiori, vnde quibus primitus e superiori climate procedere obseruantur, gaudium fere maius pariunt; vnus post alterum. Quo vero plures simul eniti volunt, eo fere magis periculose afficiunt, & inter hos maxime canini, ob profunditatem & acutiem; vnde mechanica *Galeni* instar paxillorum (σκολόπων) lancinant & afficiunt. Vid. *Cels. Hipp.* &c.

Duplici gaudet actu dentitio, quorum primus est ὀδαξισμὸς, (τῶν ὀδόντων quando irruunt, wenn sie ansetzen/pruritus festinantium ad eruptionem dentium. Secundus ὀδοντοφυΐα, prorumpentibus iam dentibus, wenn sie durchbrechen. Vid. *Marcell. Virgil. l. 2. Diosc. c. 65.*

Prior longe grauior est, inprimis quando nulli adhuc eruperunt, vti etiam obesiores infantes peius eo casu habent; alter ordinarie leuior, & sæpe inaduertenter fit, idque non statim a primo, sed sæpius post aliquod tempus elapsum. Aliquando vero ob duritiem gingiuarum, vndecunque enatam, & alter molestiam creat, & aduertendus est.

Cum itaque dolore & irritatione fermentifica lymphæ in parte affecta, gingiuis, & toto concurrente fiant saliuatio, geiffern/ (quæ bona esse solet magis, quasi critica, index pororum apertorum) tussis, vomitus, febris, alui fluxus, (qui respectiue melior est obstructione) & motus conuulsiui, ipsaque epilepsia, vomitus aliquando ipsi, & alia eue-

ueniant ; summatim res eo redit, vt (1) promotio localis fiat, & (2) symptomatibus inde productis contra eatur, seorsim & coniunctim.

Promouetur eruptio leni frictione (siquidem admittatur) etiam præseruatiue, tum digito, cum vel sine emollientibus χαλαςικοῖς, tum lardo probe infumato. Facit huc affrictus medullæ & cerebri leporini vel vitulini cocti, sanguis cristæ galli leuiter acu vulnerati, butyrum ipsum, iam *Dioscoridi* laudatum, quo, vt & oleo amygd. dulc. sine igne, etiam genæ illini queunt, vt & adeps leporinus recens, & ex compositis balsam. pueror. dentientium *Mynficht. p. 474.*

Tacemus dentem lupi, castoris, bacillum e chalybe, quæ appensa ad frictum hunc, & quasi lusum, præsto sunt, vnaque calorem solantur; appensam item rad. martagi, Goldwurtz/ pæoniæ & alia, bacillum ex rad. alth. glycyrrhizæ, itidem ad frictionem, & quasi morsicationem, cum vel sine sirup. pap. rh. parum.

Inter hæc vero cauendum est, ne fiat præuaricatio, seu pinguibus, inprimis rancidis, intus applicatis nausea citetur, seu frigidioribus extus varie appositis transpiratio impediatur, seu crebriori topicorum applicatione velut callus quidam, seu durities, gingiuis concilietur, minus facili hinc concesso exitu. Hinc & cataplasmata maioris apparatus, vel vnguenta crebriora, facile tædium creant.

Hæc vti sunt euporista, & sæpe sufficientia vulgo, ita alterantia, præcipitantia, neruina, antepileptica interius potiora sunt, non omissis pro re nata lenioribus anodynis v. g.

℞ pulu. bez. de Goa, epilept. March. cephal.
dent. hippopot. phil. præp. a. ℈ß.
magist. anodyn. gr. iij. M.

 Si

Si cereuisiam bibant, etiam essent. serpent. Virgin. cum bezoardica & tantillo anodynæ, ad aliquot guttulas propinari queunt. Si tussis vrgeat, puluis pectoralis cum bezoardicis misceri potest; si vomitus & alui fluxus excedens, theriacalia, essent. theriac. cornu cerui vst. & alia appropriata conueniunt, cauendo, ne temere sistatur.

Alui adstrictioni suppositorium suffecerit, vel clyster quoque, vna febri & motibus spasmodicis debitus. v. g.

℞ decoct. herb. quinque emollient. (ex a. m. ß. cum rad. pæon. ʒj. vel ij. addendis facile aliis, facti) ℥iiß. iij. iv.
elect. lenit. ʒj. ol. rutac. ʒiß. sacchar. Thom. ℈ß. M.

Ad alterum casum, quando dentes, ob duriorem fibrarum coalitum, e gingiuis dimitti renuunt, & dolorem causant, in vsu quidem est compressio lateralis cum nisu aliquo, vt diuellatur cutis extima, minus vero laceratio cum vnguibus concedenda. Facile vero & optimum est, si scalpello etiam vel lanceola leuis seu superficiaria fiat in longum incisio quædam, hinc mellis rosati parum illito. Optime de hoc egit *Paræus*, & ex eo *Strobelberg. de morb. infant. p. 24.* vbi & exempla adducuntur.

Quod si adhuc nutrice vtatur, abstinere debet a vino, & acrioribus, salsis, muriatis, acidis, aromaticis; adhibere vero itidem vel nitrosa temperantia, vel bezoardica & præcipitantia.

CAPVT XXII.

DE *Scorbuto oris & reliqui corporis*

Mirandum est, & in infantibus scorbuticum miasma se exerere, non solum latenter, vt alio capite de rachitide dicemus, sed etiam aperto marte, comitatum & primarium ipsum. Fre-

Frequentior eſt ſtomacace, quorſum & dentium & gingiuarum vitia referre par eſt. Ita patiuntur ſuos manes (1) ante dentitionem, quando ſpuria quaſi illa veram mentitur, quo de *Strobelbergerus l. c. pag. 25.* agit optime. Tubercula ſcilicet dentium loco extuberantia, Beul/ Beulzähne/ poſteriori parte gingiuarum, ſeu parodontides, quibus ſuctus impeditur, parotides vocat *Ferrarius p. 177.*

Quod ſi pone aures digito compreſſio fiat, dolorem excitat inſignem, & hoc patefacit vna morbum. Vertuntur etiam tumores hi nonnunquam in abſceſſum, quin & genæ eo latere intumeſcunt, & ſi redeant, facile in fiſtulam abire queunt.

His, præter alia communia, interius conuenit ad gingiuas protuberantes oleum amygdal. dulc. blande illitum, pro re nata etiam caricæ taleolus cum eodem, vel cum theriacæ momento applicatur. Exterius vero axungia leporis recens aurium regioni aliquoties illita ſpecificum eſt. Vid. *l. c. Strobelberg.*

(2) Poſt dentitionem eadem in quibusdam luditur fabula. Ita vidimus tum dentes nigros, (quæ ipſa etiam nigredo argumentum ſcorbuti præbet) putidos, tum gingiuas epulide, veſiculis, abſceſſu affectas cum fœtore, imo dentes non paucos radicetenus ſeu funditus corruptos, relicta in ſequentem ætatem deformitate. Hoc pacto, v. g. puellus tunc temporis duos annos natus, tædioſa, & ſedula cura tractatus, euadebat tandem.

Nec hoc ſatis eſt particulare quaſi gingipedium, ſed & in toto ſcorbutus diffuſe ſe exerens obſeruatus eſt. Exemplo ſit puella quinque annorum, in qua, ſana ceteroqui viſa, vidimus vniuerſum corpus maculis ſcorbuticis punctatis ex

rubro fuſcis pictum, vnaque glandulas ſubcutaneas in conglobatas mutatas, preſſa cute ſublucentes liuidas; curabatur tamen perfecte.

Pro cauſa laudatur & hic putrilago lymphæ acida intus, corruptela particularis ſulphuris alibilis, obſtructiones & coagula glandularum. Occaſionem largiuntur lac vitioſum, & fermentum ſcorbuticum a nutrice, vel matre etiam, præmaſticando a ſaliua in fœtum, ſeu infantem, deriuatum, accedentibus hinc aliis quoque, vnde dentibus caries, gingiuis laxitas, odor & color localiter defœdatus &c. oriuntur.

Ad corrigendam itaque hanc cacochymiam ſcorbuticam, & ſalia cœnoſa, acetoſa, reſoluentia & deturpantia ſulphur ſanguinis, licet æqualiter reſpectiue, conueniunt antiſcorbutica, temperata & media, alterantia, renouatiua, antimoniata, cinnabarina, edulcantia, & inuertentia, ſaponaria.

℞ tinct. mart. cydon. aqu. ſumm. abiet. a. ℨj.
ſpir. tartar. ℨß. ol. lign. ſaſſafr. gtt. j. M.

℞ eſſent. mart. vitriolat. ℥j. D.

℞ eſſent. antimon. tartariſ. ℨß. anim. rhab. ℥j. M.

℞ elix. prop. rubr. eſſ. lign. vel cuſcut. compoſ. a. ℨß.
mixt. ſimpl. rectif. ℈ß. M.

℞ pulu. bez. min. ℨß. cinnab. natiu.
viperar. Italic. a. ℈ß.
eſſent. myrrh. balſam. gtt. iij. M.

℞ arcan. triplic. ℈j. cinnab. natiu.
antimon. martial. cachect. a. ℈ß. M.

Sic & leniter euacuantia ex vſu ſunt, nec omittenda.

℞ rhab. elect. pulu. gialap. a. gr. iij.
tartari reſolut. gr. ij. ☿ nat. gr. j. M.

Quæ

Quæ ſingula, pro ratione ætatis & circumſtantiarum, variari a prudenti artis directore amant; emetica rarius, diaphoretica blandiora ſolum adhibendo. Tacemus clyſteres appropriatos.

Exterius, præter dicta euporiſta, in gingiuarum & dentium putrilagine roborantia, blande abſtergentia, & balſamica temperata proſunt. Ipſa etiam veſicatoria nec in infantibus & hoc caſu reformidanda, ceruici applicata, quia promte ad poſtica reuellunt lympham acrem fermentificam.

℞ aqu. calc. viu. ſalu. a. ℥ß. tinct. lacc. ʒij. M.

℞ herb. ſumach, ſalu. a. mß.

terr. Iapon. ʒij. myrrh. maſtich, a. ʒj.

Feruefiant, vel leniter decoqu. ad eluendum.

℞ eſſent. traumat. ʒij. ſabin. ʒj.

ſir. diamor. ʒij. M.

Seorſim & cura chirurgi iungi merito poteſt, ad repurgandum, & reliqua, dummodo admittatur ab ægris. Quando enim dens plane corruptus eſt, & nullius amplius vſus; ſi item nouus emergens ab altero vacillante impediatur, ne eluctari recta in locum debitum queat, eximendus fuerit. Omnique modo cauendum, ne loquela impedimentum & deformitas inde oriatur.

Abroganda etiam hoc caſu nutrix mali moris, ethice & phyſice, ſtudendum munditiei, & ſalſa, muriata, acida, lacticinia, dulcia, mellita, ſaccharata, & alia deuitanda.

CAPVT

CAPVT XXIII.

DE

Raucedine, tussi, respiratione difficili, coryza, febri catarrhali, catarrho suffocatiuo.

Affines & symbolici hi affectus seorsim in infantibus quoque attendendi, raucedo quidem rarius, & ipsa tamen sui generis aliquando visenda, ob asperitatem circa glottidem, tussis vero instar omnium *3. aphor. 24.* ob teneritudinem ætatis, & partium vocalium.

Præcipue vero notandum, etiam in infantibus tussim, alias omnibus communem, non vno nomine opem flagitare, prout (1) vel primaria est, vel comitata, vel symptomatica, (2) vel per essentiam, ratione subiecti inprimis, vel per consensum, nisi enim hæc probe distinguantur, facilis error obtingit.

Ita modo sola est, & simplex, a catarrho & cum eodem, seu coryza, ob aeris iniuriam, ob contagium a nutrice tussiente, vel a frigore non satis defensis mammis, modo iuncta cum dentitione, & saliuatione, cum variolis maxime, quas præcedit ordinarie, non raro etiam epidemia.

Visa etiam est cum stertore in tenellis, v. g. 18. 20. septimanarum, röcheln/ & solitario quoque eodem affecti. Enimuero hoc ob causas etiam morales, seu ignorantiam fit, quando infantes minus expectorant, sed deglutiunt potius pituitam obuiam & molestam. Hinc & præcordia sæpissime tum fouent tussim, seorsim consideranda, tum compatiuntur cum vomitu, & iisdem, &

pul-

pulmonibus inde liberatis, aliquando & a concuſſione illa diaphragmatis, non minus ac ipſa hæmorrhagia narium, oriunda.

Attendendæ hinc circumſtantiæ coniunctæ, vt non ſoli pulmoni, eiusque bronchiis, nec ſoli ventriculo adſcribamus cauſam, vel remedium afferamus, ſed toti quoque ſeorſim, ipſisque neruis proſpiciamus, maſſæ ſanguineæ & lymphæ, ipſa etiam non raro conuulſiua exiſtente, & ſuffocatiua.

Enimuero morbi hi ſeroſi præcipui lymphæ, in circulo ſuo læſæ & στάσιν paſſæ, debentur, modo viſcido coagulo, modo ſalſedine titillante, & fluxilitate conſpicua, vnde reliqua phænomena conſurgunt. Tacemus alias communes cauſas, & occaſionales, vt lumbricos ipſos.

Pro gradu vero huius extrauaſationis, irritationis, obſtructionis, fermenti peregrini, variant etiam laudatæ aliæ ſpecies, aſthma ipſum, & metus ſuffocationis; coniungendis etiam partium reliquarum affectarum notis, vti in cruditatibus & lumbricis tumor præcordiorum v. g. concurrunt quandoque.

Epidemia & febris catarrhalis breuius fere finitur, producta in aliis, rariſſime vero in infantibus ad phthiſin degenerat, quæ vera funeſta eſt vtplurimum.

Vti itaque lympha eccentrica & inæqualis, eiusque coagula disiicienda, promouenda, reſoluenda, diuertenda, complananda, abſtergenda eſt, ita pectoralia quidem effectiue fuerint præcipua, tuſſi vt tali oppoſita, non tamen ſine bezoardicis, præcipitantibus, neruinis, ipſisque blandis & refractis anodynis, vbiuis vel his, vel illis magis cordi habendis, pro indicantium modulo, v. g.

℞ pulu. pect. N. O. ℈j. ~ ⊖*ci anis. gtt. V. M. pro tenello ad V. VI. VII. doses.

℞ pulu. pect. ℈j. bez. lap. de Goa a. gr. V. vel ℈ß. M.

℞ pulu. pector. cum sem. lycopod. ℈j. bez.
sperm. cet. alb. a. gr. V. elæosacch. fœnic. gr. V. M.

A spermate ceti ipso, etiam solo in respiratione difficili propinando, ordinarie fere sequitur vomitus cum εὐφορίᾳ, infantes enim sunt εὐέμετοι, & vna sic viscida pituita commode euacuatur.

℞ pulu. pector. balsamic. dulc. (cum sem. lycop.) ʒij. D. qui in tussi simplici per se ori subinde instar pisi ingeri potest, cum successu, leniter deglutitione facta.

℞ elix. pector. ʒj. essent. theriac. balsam. ℈ß. vel j.
spir. ⊖*ci anis. gtt. viij. ℞ anod. castor. a. gtt. iij. M.

℞ tinct. bez. essentif. elix. pector. a. ʒß.
liqu. C. C. succin. ℈ß. ess. anod. gtt. iv. M.

℞ elix. pect. ʒß. liqu. C. C. succin. M. S. rectif. a. ℈ß.
spir. ⊖*ci anis. gtt. vj. essent. anod. gtt. iv. M.

℞ spir. ⊖*ci anis. ℈j. ess. myrrh. balsam. gtt. vj. M.

Anodynis ipsis quoque impetus fortior acrioris lymphæ cum prudentia refrenatur, inprimis si sternutatio coniungatur frequentior, non solum hæmorrhagias, sed & herniam, vmbilicalem & scrotalem, concitare apta, quin & conuulsiones signans. Ita & a tussi infantis vnius anni, vtroque oculi cantho sanguinis excretionem obseruauimus.

Omnium grauissimus vero in infantibus est catarrhus suffo-

ſuffocatiuus, ſæpe intra paucas horas extremos labores afferens, & reuera ſimul magis ſpaſmodicus, vnde omnia quaſi huc conueniunt dicta, ſed actiuiora & ſelectiora.

In oleoſis, vt ipſum oleum amygd. dulc. cum ſaccharo penidio etiam in tuſſi &c. conuenit, ita in his, item in purgantibus, in emeticis ipſis, & dulcioribus, ſir. de peto, hiſce caſibus non præuaricandum, ſingulis ceteroqui locum habentibus quoque, ſed cum cautela.

℞ aqu. hyſſop. cerefol. card. ben. tuſſilag. a. ℥ß.
gum. ammoniac. cum aqu. aſthmat. reſolut. (vel eſſent. eiusdem) ℈ß vel j.
elix. pector. ʒß. ſpir. ⊖✱ci aniſ. gtt. vj. viij.
mann. elect. ʒij. oxymel. ſquill. vel
looh de ſquill. ʒj. M. F. potio.

Eſt & ſua laus clyſteribus hoc loco, ſicut in genere in pectoris hisce affectibus aluum apertam eſſe conſultum eſt.

℞ rad. alth. pæon. helen. a. ʒij.
herb. hyſſop. cerefol. alth. a. mß.
flor. lil. conuall. melilot. a. p. ij.
caric. pingu. n. iij. aniſ. ℈ß. Coqu. &c.
℞ colat. ℥iij. ol. rutac. ʒij. mann. el. ʒj. M.

Exterius quoque ſuppetiæ ferendæ. Sic pectori & præcordiis præſcribi poteſt:

℞ vngu. pector. rubr. potab. a. ʒij. vel iij.
ſpir. ſal. ammon. aniſ. ℈j.
ol. hyſſop. ſuccin. fœnic. a. gtt. j.
camphor. gr. ij. M.

Plantis pedum pinguedo lucii piſcis, vel taxi quoque, vel gallinæ ipſius illini commode poteſt, ad placandos neruos irritatos. Suffitus quoque coryzæ optime ſuccurrunt,

v. g. vel ex gummi animæ ſolo, camphora item appenſa, ad difflationem iuuandam.

Ceterum nec balnea, nec pediluuia, nec lotiones aliæ, vel epithemata humida alia conueniunt, quod lymphæ circulo promouendo minus, magis vero turbando, congruant. Tacemus nutrici præſcribenda & medicamenta & diætam; quæcunque enim lympham exacuere, & ſalibus ſtimulum addere poſſunt, cauenda.

Plura alia euporiſta, tum vulgo nota ſunt, neceſſaria tamen cognitu, tum apud *Strobelbergerum* & alios vbertim recenſentur, v. g. decoctum rapar. exiccat. ſacch. cant. per ſe, & cum aliis, iuſcula auenacea, & alia, ſir. violar. ſuccus glycyrrh. trochiſci vel rotulæ bechicæ; quæ ad bene eſſe & malo producto conducunt, cauendo nimis ſiccantia.

CAPVT XXIV.

DE

Alui adſtrictione.

T aluum nec nimis ſtrictam, nec laxam nimis eſſe conuenit; ita vtrumque non raro etiam in infantibus occurrit.

Et adſtrictio quidem etiam a primo ortu viſitur, expedienda mature, ad repurgandum meconium; quod ſi non fiat, fermentum morboſum acido-bilioſum facile conſurgit, variorum ſymptomatum cauſa.

Hinc & ſequentibus incrementi annis aluus laxari debet, niſi reſpondeat, non tamen ſæpius & quotidianis quaſi

ſtimu-

ſtimulis, vt nec medicamentis frequentius in genere, niſi id opus ſit, fatigare eosdem decet, neque aloeticis quoque ipſis æque.

Quamobrem optimum eſt conſiderare ſtatum præſentem, vtrum in alias ſanis, (ſeu citra alium morbum) an ægris id eueniat, adeoque directe ac primario, an indirecte ac ſecundario ſaltim opus ſit medicina hac, ad bene eſſe.

Enimuero ſiccitas, obſtructio & remoræ tales naturæ fiunt vel ab erroribus externis, vel idioſyncraſia inteſtinorum, quod in producta magis valet & verum eſt.

Sic a potu minori, a cereuiſia acida, hauſta etiam a nutrice, a frigore & aliis, ſi id accidat, hæ remouendæ ſunt cauſæ.

A morbis vero aliis, vt a dentitione, febri, inflammationibus, variolis & morbillis maxime oriunda obſtructio probe conſideranda eſt; modo promouenda blande, vt priori caſu, quod niſi fiat, ſymptomata augeri, & abſceſſus quoque interdum facti viſi ſunt; modo cauendo laxantia, vt poſteriori, ne natura bene agens temere turbetur.

Inter cauſas illas torpor archei inteſtinorum, pituitæ ibidem largioris viſcidæ congeſtio, ſtimuli, bilis & lymphæ roridæ, ſaltim localis, defectus; acidi & auſteri largior prouentus, retentio fecum imperata quandoque &c. attendi merentur, quibus hinc humectantibus, emollientibus, & leniter ſtimulantibus contra eundum eſt.

Conſulendum hinc tum in præſens huic ſymptomati, vndecunque oriundo, ſi vrgeat, & nihil impediat, ſeu contraindicet, tum in futurum, inprimis ſi producatur, vti viſi ſunt vix ſemel intra tres, quatuor, quinque dies, vel ter ſaltim inter duas hebdomadas aluum depoſuiſſe.

Sic leuiſſimum eſt & notiſſimum, præſtare id ſuppoſitorio, vel ex ſimplici melle ad ſpiſſitudinem cocto, domi, vel in officina potius, vel ſaccharo globulato moſchatoque, Bieſen-Kugeln/ vel confecto in bacillo, mit einem Zucker-Stengel/ ſingula illinitione cum oleo amygd. oliuar. vel lini facta, vt facilius ac ſine læſione ſubeant, & lenitio promoueatur, & liquatio.

Idem fit domeſtico euporiſto cum lardo infumato duriori, in pyramidem ſeu ſuppoſitorii formam apparato; fortioribus vero quibuscunque minus præuaricandum, vel iterandum, ne lædatur ſphincter, vel aſſueſcat natura.

Nec, in caſu ſiccitatis inprimis, clyſteribus abſtinendum, quos facillime ferunt infantes, & hoc caſu expertos nouimus, modo minori apparatu, ex vnius vel alterius plantæ decocto ad eluendum facto, iunctis modice lubricantibus, & ſtimulantibus, ſed tepide applicatis.

℞ lact. calid. vel brodii carn. vel decoct. chamom. &c. ℥ij. iij. iv.
ol. amygd. dulc. vel rutac. lil. alb. a. ʒj. ij.
ſacchar. Thom. rubr. ℈ß. j. M.

℞ decoct. herb. v. emoll. & flor. chamom. ex ‖a. p. ij. fact. ℥ij. vel plures,
elect. lenit. ʒß. j. jß.
ol. chamom. vel alterius ʒj.
ſacch. Thom. ℈ß. gr. XV. M.

Neque ipſa tamen enemata quoque quotidiani debent eſſe vſus, per dicta.

Interius vero hoc ſcopo directe quidem aliquando purgans dari poteſt, & debet, inprimis morbo alio coindicante; in

in altero vero casu & alimentis & medicamentis emollitio & promotio iuuanda v. g.

℞ rhab. el. gr. ij. iij. iv. gialap. gr. ij. iij.
cinnab. nat. gr. j. M. F. pulu.

℞ pulp. passular. min. ℥j. cass. tamarind. vel loco huius mann. a. ℥ß. rhab. el. ʒij.
sir. de cichor. cum rhab. q. s. M. F. elect.

quantitate auellanæ per hebdomadem semel dandum.

Vti vero vulgi absurda, v. g. plumæ anseris concisæ in puluillum cum aqua e vesica fornacis, non danda facile, ita vesca medicamentosa optima sunt. Tale est non solum semen anisi propinatum, *Heurnii* experimento, sed & passulæ minores comestæ, sem. lycopod. ipsum, *Ettm.* pomum Borsdorff. singulo mane concessum, rob. prunor. cum pane, & similia.

℞ ☿ fol. senn. el. ℈ß. crem. tartar. sem. anis. a. gr. v. M. danda cum intrito cereuisiario.

Faciunt huc & epomphalia, vti vulgus ex pinguedine anserina, pipere & muscerda linimentum illinere solet, alii aloen cum butyro mixtam putamini nucis iuglandis inclusam. Balneum vero si placeat ad siccitatem solandam, sem. quoque lini conquassatum cum lacte coctum abdomini applicari potest.

In grauiori casu expectatio locum habet, & mutatione tum ætatis, tum diætæ sperandus melior successus. Commodissimum quoque est hoc casu butyrum pani illitum præmittere pastui, quam postponere, deuitare vero grossiora & styptica.

CAPVT XXV.

DE

Alui fluxibus, lienteria, diarrhœa, & dysenteria.

Ontrarium ex aduerſo malum eſt alui fluxus, cui infantes humidiores ſunt facillime obnoxii, a quocunque lymphæ ſtimulo fibrillas neruеas irritante, vel coctione turbata.

Accidit hoc non ſolum dentitionis tempore, vbi & ſaliua copioſius affluit, & deglutitur, ſed & alias ob fermentum lymphæ acido-acre-bilioſum, ipſumque lac non vno modo corruptum concurrit, vnde diuerſo gradu, maiorem, minoremue ſtimulum importat, vnde & cholericum quid ipſum aliquando iunctum vidimus,

Quod ſi hinc appetitus bene habeat, febris, calor vagus, motus ſpaſmodici abſint, non coniungatur vomitus, & a prægreſſis erroribus diætæ, vel ἀδδηφαγία, ſeu copia ſola ingeſtorum hoc fiat, non adeo malum vel timendum eſt, & contra.

Sic & color excrementorum definit, & limitat præſagium ac periculum, ipſamque curationem. Pituitoſæ feces, minus reformidandæ, communiter vero virideſcentes & flaueſcentes, acriores, tenuiores, lac corruptum, & acrimoniam maiorem bilioſam præ ſe ferunt; quandoque & inſtar lentis paluſtris minuta glomeramina viſuntur, κάκωσις maior, bili & acido auſtero debetur, longe peior, ſi fœtor & nigredo adſit ſimul. *4. aph. 24.*

Fit

Fit etiam non raro a coctione ventriculi debili, vt tum cibi magis vel minus crudi excernantur, tum aliquando & medicamenta colorem assumtorum proprium referentia v. g. modo albida a testaceis, modo rubra a cinnabarinis, velut intactis & non mutatis.

Præter dentitionem itaque & errorem externum quemcunque ventriculi ἀτονία in censum venire debet, vt in omni fluxu alui, ipseque gradus additus, seu stimulus maior, fermentificus & febrilis, quod dysenteriæ proprium est.

Notabile tamen & hoc, quod aliquando obseruauimus quoque, innoxie quasi vel saltim citra dysenteriæ metum, in infantibus, alui feces quasi strias cruentas referre ἀναστομώσει quadam, vel anastomosi, vel diapedesi venarum, quod, nisi continuet, minoris momenti est.

Dysenteriam tamen ipsam non infantibus parcere certum est, eamque ex nostra obseruatione duplici casu, frequentius æstiuis mensibus, quibus familiaris est alias communiter, & magis ordinarie; alias vero licet rarius, idem vidimus mense Martio ineunte.

Et ne dubium de hoc esset, (1) infans generosus (2) nutrix, (3) ancilla, (4) informator, eadem ordine corripiebantur, omnesque euadebant, (5) vero ipsa mater vidua, quæ cum sedem mutaret, in itinere eadem itidem correpta, & quo tendebat, veniens, sui negligentior, mortua.

In singulis hisce casibus curæ negotium omne non est naturæ soli committendum, quod nonnullis videtur placuisse, saltim in principio, & vulgi mos est, sed ex legibus artis procedendum pro indicantium præsente copia, saburræ ipsa depletio debite promouenda, nec simplici adstrictioni fidendum, facile nociuæ futuræ, sed roborantibus, inuertentibus,

bezoardicis, theriacalibus temperatis suppetiæ ferendæ, non neglectis ipsis anodynis debite mixtis, & carminatiuis.

℞ rhab. elect. gr. iv. v. vj. lap. cryſtall. præp. gr. ij. M. F. pulu.

℞ rad. ipecacuan. gr. iij. iv. v. vj.
olei calam. arom. gtt. ß. M.

Clyſteres quoque absterſorii in inflationibus & teneſmo metuendo admitti poſſunt, pro re nata, vel ex ſolo lacte leniter calefacto, vel cum radice plantag. cocto, addito etiam vitelli oui & ſacchari Thomæi parum.

℞ cort. chaquerill. pulu. ſtomach. reform. a. ℈j.
olei calam. aromat. gtt. ij. theriac. cœl. gr. j. M.

℞ pulu. bez. lap. de Goa a. ℈ß.
extr. theriac. gr. j. M.

℞ pulu. ſtyptic. rubr. ℈j corn. ceru. vſt. præp.
chaquerill. cryſtall. mont. præpar. a. ℈ß.
theriac. Androm. gr. vj. extract. anodyn. punct. iij. M.

℞ eſſent. traumat. theriac. balſam.
tinctur. bezoard. a. ℈ß. anodyn. gtt. iv. M.

Cretacea vero mera in infantibus tali caſu minus conueniunt, præſtant corallia rubra; ſic & cinnabarina ſimul ſuo modo laxant, itaque minori doſi danda.

Vna vero cereuiſia ſeu potus alterandus, corn. ceru. vſt. nuciſt. cum pane toſto, quantum vero fieri poteſt, potus paulo parcior concedendus, a largiori enim fluxus augetur. Sin nutrix ipſa quoque ſimul laboret, ſeorſim etiam huic paria medicamenta propinanda, & cauendus eſt motus, & aer frigi-

frigidus omnis, quies & abstinentia a fermentificis quibusuis, maxime fructibus æstiuis, cerasis, prunis cereis &c. vnde dysenteriam ipsam factam vidimus, commendanda. Sæpenumero enim ab ipsa cereuisia recenti vel acidula diarrhœa consurgit, mutatione admodum necessaria egens.

℞ ol. hyosc. ʒiß. cal. arom. mac. anis. fœnic. a. gtt. iv. M.

℞ theriac. Androm. ʒij. iij. ℥ß.
ol. nucist. expr. ʒj. ʒiß.
menth. calam. arom. chamom. a. gtt. ij.
camphor. gr. iij. M.

℞ herb. menth. m. ij. chamom. cum tot. m. j.
summit. aneth. fl. cham. Rom. a. mß.
sem. caru. ʒiij. zedoar. cort. aurant.
bacc. laur. a. ʒj. vel ij.
C. C. gr. m. D. pro sacculo sedulo repetendo calefacto.

Et hæc respectiue, facto selectu, pro singulis speciebus conueniunt, facile varianda. Sin malignitas maior sit, bezoardica quoque magis danda, opiata vero nec hic, vt diximus, sunt reformidanda, modo dentur prouide & cum cautela.

℞ pulu. stypt. bez. fragm. lap. bez. or. a. ℈ß.
ther. cœlest. gr. j. M.

Vidimus ita plures euasisse etiam infantes a grauissimo hoc morbo, dysenteria, sed relinquit etiam hæc facile post se in aliis tumorem pedum, aliis atrophiam, & dispositionem ad gibbositatem; aliis lienteriam tædiosam, ipsumque inprimis tenesmum & ani procidentiam, quæ ipsa & seorsim curam exposcunt. Sin moriantur, præuio frigore extremorum, & conuulsiuis motibus etiam illis idem contingit magis.

CAPVT XXVI.

DE

Tenesmo & procidentia ani.

DVo hæc alui fluxuum, inprimis dysenteriæ in infantibus sunt pedisſequi affectus non rari. Tenesmus quidem intensiue, procidentia ani extensiue, ille præcedens, hæc consequens; vtrique admodum symbolici, gradu distincti, & vicinia, aliisque.

Et tenesmus quidem tribus quasi partibus potissimum communis est, & principaliter quidem ano competit, quo de prædicatur κατ' ἐξοχὴν, & quasi proprius; adæquate vero & identifice suo modo vesicæ, & ipsi vtero.

Enimuero proprie debetur sphincteri præsidi portarum distinctarum, quoad sensum expressum & motum, seu nisum excernendi arduum & continuatum, cum nulla vel exigua materia reddita, mucosa v. g.

In singulis est tensio elateris huius, ὀδαξισμὸς, vt quod stranguria est in orificio hoc ac elatere seu sphinctere vesicæ, ardor & enixus in orificio & elatere vteri, id ipsum sit distinctim tenesmus orificio & sphincteri, seu musculo orbiculari & marsupiali, vt ita loquar, ani ad excretionem, non tam quoad molem, quam virtutem irritati, vnde hoc distinguere nescii conatus vrgent, & continuant infantes, incassum licet, premunt, & sæpe hinc exprimunt.

Et quidem quoad vterum exempti sunt infantes, cuius strangulationi & hysteromaniæ v. g. vel hysteralgiæ quoque idem affectus sub alio nomine competit, illustrat tamen & hæc singula.

Vtro-

Vtrobiuis eſt tenſio, in teneſmo quidem ſpecialis dicta intenſa, & conſiſtens adhuc, in ani procidentia producta, in longum & ad extra præcipue, idque hinc cum laxatione tenſiua, vel tenſione laxata ipſarum fibrarum, & linearum muſcularium, vt ita loquamur.

Oriuntur hæc omnia & ſingula præcipue a niſu continuato, ab intertrigine dolorifica, a calculo, & a diarrhœa, & maxime dyſenteria, & bile acri, acidoque exſtimulantibus, quibus ipſa etiam opponenda congrua e contrario remedia. Tacemus hoc loco teneſmum hæmorrhoidalem, vtpote ordinarie in infantibus minus occurrentem & reperiundum.

Curatio quidem in vtrisque quædam communis eſt, magis tamen diſtincte attendi meretur. Sic in teneſmo ſenſus pruriens & ad deſidendum impellens demulcendus eſt, ſtimulans materia, ſeu priuatiue, a nimis deterſo muco defenſiuo, ſeu poſitiue maxime blande educenda vel corrigenda & ſupplenda eſt, pars vero ipſa affecta roboranda.

Itaque ſi alui fluxus præceſſerit, vel adſit, huic principali proſpiciendum eſt, per iam dicta, ſuggerenda mucilaginoſa, incraſſantia & incerantia, vitellum oui coctum ad duritiem, iuſcula auenacea, pultacea, panacea, roborantia, anodyna e ſuis fontibus.

Clyſteres ipſi ad intertriginem hanc interiorem ex eodem iuſculo auenaceo, vel lacte quoque cum vitello oui, oleo maſtichino aliquando locum habent. Fotus item ex rad. malu. ſymph. v. g. a. ℥ß. herb. & flor. verbaſci, agrim. parid. chamom. a. mß. flor. hyperic. melilot. pap. rhœad. a. p. ij. ſem. lin. conquaſſ. ʒvj. croc. ℈ß. M. formandis inde & partiendis ſacculis, calide applicandis cum lacte coctis.

Minus vero hic locum habent ſalia, vel ſuppoſitoria,

etiam ex ipſo opio a quibusdam commendata. Potiora ſunt coniuncta interius mucilaginoſa in receſſu, roborantia & traumatica, in producto præcipue malo.

℞ pellicul. ventric. gallin. bol. armen. ppt.
terr. Iapon. lap. hæmat. a. ℈j.
magiſt. anodyn. gr. v. M.

℞ eſſent. traumat. theriac. balſam. a. ʒß. anod. gtt. vj. M.

Exterius vero porro, pro litu, cum linteaminibus concerptis.

℞ ol. ouor. rec. momordic. vel ophiogloſſ. a. ʒj. M.

℞ ſuffiment. de verbaſc. Mynſ. ʒij.
gum. anim. maſtich. iuniper. a. ℈ij. M. pro ſuffitu.

Ipſa vero ani procidentia in infantibus ex eadem fit cauſa alui fluxuum, vel ſola etiam preſſione ab eiusdem adſtrictione, non tamen facile infra annum hos duos affectus in iisdem videas. Cognoſcitur eadem ex protuberantia inteſtini extremi, & quidem in longum ſaltim, inuerſam enim aluum ſimul, wie umgeſtülpt/ cum maiori amplitudine media & tenſione laterali in hac ætate nondum, vt in adultis, vidimus.

Fitque fibris citcularibus laudatis ex ordine dimotis, a quocunque demum ſtimulo id fiat, & magis vel minus inæqualiter extrorſum dilatatis, indeque facile flaccidioribus redditis, communi a peritonæo deriuata membrana preſſionem magis dirigente.

Curandum hinc omni modo eſt, vt debita repoſitio fiat, idque mature, ne mora præcluſi inteſtini tumor, dolor, inflammatio ipſa ſuccedat, ac periculum inferat. Quamobrem non tam preſſione directa opus eſt, vel inſeſſus in aſſerem, vel locum durum, vtcunque habentem, etiam læuigatum, ſed vt fibræ tenſæ & anguſtatæ viæ laxentur & demulceantur. Opti-

Optimum hinc eſt, vt vel ſoli flores chamomillæ, vel ſemen lini conquaſſatum, vel maiori apparatu ſacculi ex emollientibus pluribus cum lacte cocti applicentur calide; ita enim breui poſt, data aliqua mora, citra violentiam nociuam facile quaſi ſponte fit contractio, & retractus in locum priſtinum.

Faciunt huc, præter dicta, in adultis paulo etiam ſaliuæ ſolius inunctio cum digito; inſperſio item puluilli ex C. C. vſto & maſtiche ſubtiliſſime pulueriſatis, per incerniculum ſericinum, ad firmitudinem reparandam, quo nomine ab *Hartmanno*, inſtar experimenti, puluis ſcarabæorum e fimo equino aſperſus commendatur.

Quod ſi conſilium aſſequi per ætatem queant, asſuefaciendi eo caſu, vt minori niſu ſtantes magis aluum deponere addiſcant, minori ſic quoque reddito exitu; non omisſis ſuffitibus laudatis & aliis. Hi enim ſiccant fibrillas & blandius afficiunt, ac roborant, adeoque optime præcauent recidiuam, vt & emplaſtra roborantia ipſa.

℞ rad. ſymph. ℥j. herb. agrimon. conſol. min. verbaſc.
fl. chamom. melilot. a. m ß. ocul. popul. p. ij. vel iij.
gum. maſtich. thur. elect. a. ʒiß.
ſem. lin. conquaſ. ℥ß. M.

Aluminoſa vero rectius omittuntur.

℞ blatt. byzant. colophon. maſtich.
gum. anim. aſphalt. a. ʒj. Cont. g. m. D. pro ſuffitu.

℞ empl. de maſtich. ℥j. vngu. ſumach. ℥ß.
vel q. f. ad malaxandum. M. F. l. a. Malagma.

Tacemus vtroque caſu olea carminatiua etiam ad vmbilicum, abdomen & dorſum applicari poſſe, ad affluxum arcendum, & nerueas fibras ipſumque peritonæum roborandum.

In

In adultis aliquid etiam ab illa tensione instar candulæ remanet facile extus, vnde & hoc loco radix telephii in sacculo appensa insignissimi est vsus, ad temperandos stimulos acriores lymphæ.

Coronidem addunt in illis fasciæ cum suis spleniis, annulis, & aliis, in quibus non minus ac circulatione sanguinis reperiunda felix fuit *Paul. Sarpius. Vid.* eius vita, & *Rhodius cent. 2. obs. 94.* reuera enim hæmorrhoides cæcæ tandem fatiscunt in ani procidentiam, ceteroqui neutiquam confundendæ.

CAPVT XXVII.

DE

Singultu & vomitu.

Licet singultus immaterialis magis, vomitus cum materiæ excretione fiat; sunt tamen affines & symbolici affectus. In vtrisque probe attendendum itidem, an ab errore externo fiant, an a facultate læsa.

Ita maxime iidem fiunt ab aere frigido, seu a nutrice ipsa admisso, quod lac flatuosum reddit, seu infante, quoad caput præcipue, nondum firmato bregmate, seu fontanella, quoad ventriculum, pedes, & totum corpus, munienda statim probe.

Et vomitus quidem crebriores *3. aph. 24.* & ipsi quidem a largiori potu, v. g. frigido, vel cibo hinc, ἐνέμετοι enim sunt; ipse vero vomitus, vt singultus quoque *6. aph. 33.* a repletione minus, ab inanitione magis periculosus. Faciunt ad vomitum etiam pinguia, oleosa, flatulenta, & alia. Ab irritatione

vero

vero vel singultus a piperis esu, vino desuper hausto, demonstrat, teste *Galeno 6. aph. comment. 39.*

Vtrobique attendendum est aliquid spasmodici, vellicantis, irritatiui. Et singultus quidem proprie dictus primario a ventriculo, secundario a diaphragmate conquassato oboritur.

Tria enim hoc loco notanda quoque, pertinere scilicet huc (1) concussionem quasi singultuosam, in infantibus a ploratu fortiori, Germ. der Bock stößt einen vulgo, vbi contra ea diaphragma primario, ventriculus secundario afficitur; (2) aliquando etiam singultum præcedere vomitum, vel coniungi quoque ac sequi, quod malum est; (3) fieri idem, licet rarius paulo, a depressione, ~~vel eleuatione~~, quadam præternaturali cartilaginis mucronatæ seu ensiformis, quo de *Ludouicus Septalius* & *Codronchius* scripsere, quamuis *Casparus Hoffmannus Patholog paru. cap. 28.* procidere plane non posse scribat; cum a compressione thoracis vertebræ vndecimæ idem notarit *Rhodius cent. 2. obs. 61.*

Sic & a diarrhœa, & hæmorrhagiis, ipsaque epilepsia malus est singultus. Vomitus vero etiam a tussi, a variolis imminentibus, a lapsu in caput, a dentitione ipsa &c. non raro accidit, maioris momenti, si vrgeat, alioqui etiam infantibus non inutilis, nisi diu duret.

Vti itaque a repletione oriundus singultus vel ructu explosa elasticitate spasmodica, vel vomitu etiam leni procurato vel adiuto, & aliis causis externis ablatis, ac lacte correcto, breui cessat; ita alterando, roborando, & causas reliquas attendendo vomitui succurrere oportet, ne neglectu atrophia, aliaque symptomata consequantur.

℞ rad. ipecac. rhab. elect. a. gr. iij.
ol. anis. gtt. ß. M.

℞ elix. propriet. rubr.
essent. carmin. aromat. a. ℈ß. vel j. anod. gtt. iij. M.

Dosis gtt. IV. V. VI. pro modulo annorum ætatis, vtrique enim conuenit affectui.

℞ essent. theriac. balsam. tinct. bez. a. ℈j. ʒß.
anodyn. gtt. iv. castor.
spirit. sal. ammon. anis. a. gtt. v. M.

℞ pulu. styptic. rubr. lap. de Goa a. ℈ß.
corn. ceru. vst. gr. v. magist. anod. gr. ij.
ol. citri ver. gtt. j. M.

Vt vero vomitui magis roborantia, ita singultui seorsim neruina, cinnabarina, castorina, theriacalia & carminatiua, extra febrim, & præcipitantia vtrisque conueniunt, nutrici vero oleum fœnic. ad gtt. iv. v. & alia debita propinanda.

℞ pulu. epil. March. corall. rubr.
stypt. stom. ♂nat. a. ℈ß.
ol. citr. ver. gtt. j. ther. cœl. gr. j.
vel mag. anod. gr. iij. M. F. pulu.

Aliquando & potiunculæ locum habent:

℞ aqu. cinnam. cydon. menth. s. v. a. ℥j.
ebor. sine igne, C. C. vst. præp.
corall. rubr. pulu. a. gr. vj.
theriac. cœl. gr. ij. M.

Sin febris adsit, magis ad bezoardica simul respiciendum, vt in tussi ad pectoralia, in vermibus ad anthelmintica, in dentitione ad conuulsiones, vbiuis vero anodyna colophonem addunt. Ita cum variolæ imminerent, vrgente vomitu

in

in puello, non potuimus ſuccurrere, niſi pilula minuta ex extr. anod. vnde vtrique ſcopo ſatisfiebat.

Vti vero externis ſolis non vtendum, ita omnino ſuccenturianda internis balſama, vnguenta, emplaſtra & cataplasmata, ſcrobiculo cordis & vmbilico applicanda, non ſine deligatione abdominis, cumprimis in ſingultu.

℞ ol. maſtichin. ʒiß. vel ij. calam. arom.
menth. macis a. gtt. iij.
petr. alb. gtt. vj. M.

℞ ol. gr. pareo ʒij. carmin. Mynſ. gtt. vj. M.

℞ ol. calam. arom. menth. fœnic. ſuccin. a. gtt. iij.
nuciſt. expr. ℈j. M.

quibus, vt & emplaſtris, tanto magis inſiſtendum, quanto ægrius admittunt interna.

Balſama item ſtomachica hæc illinenda ſcrobiculo cordis infantibus, quam in adultis, ob teneritudinem harum partium, eo magis proficua.

℞ theriac. Androm. ʒij. ol. nuciſt. expr. ʒj.
ol. ſchœnanth. gtt. iij. balſam. Peruu. ℈ß. M.

℞ emplaſt. de cruſt. pan. ℥ß.
extract. ladan. ℈ß. theriac. ʒß.
ol. nuciſt. expreſſ. ℈j. caſtorin. q. ſ. M. F. emplaſt.

Sic & panis toſtus cum nuce moſchata potui indi poteſt, ſaltim nutricis. Aromata item vt macis, caryophyll. cardamom. cum fermento & aceto, vel pane bis cocto & ſpiritu maſtich. inter duo linteamina imponi, excepto caſu inſtantium variolarum. Cum enim humida hæc repellant, & anxietatem pariant facile, conſultius omittuntur, vti & oleoſa cautius tunc applicanda. Idem dicendum de ſpiritu theriacali, vel pane

N 2 toſto

tosto cum spir. menthæ plantis pedum imponendo intelligendum quoque.

Tacemus sacculos stomachicos & paregoricos ex rad. calam. aromat. zedoar. herb. menth. crisp. agerat. summit. aneth. flor. chamom. aromatibus, sem. carū. &c. addito castorii & camphoræ parum, aliisque, qualia de diarrhœa iam dicta sunt, vt & hypochondriis & aliis conuenientia.

CAPVT XXVIII.

DE

Vigiliis infantum.

Il magis incongruum infantibus, quam somni defectus, vt senibus contra ea excessus magis suspectus, quod temperamento humidiori & toti naturæ sit inconueniens, vt signum, & vt causa, variorum symptomatum; par ratio est somni inquieti.

Enimuero accidunt vel a causis externis inquietudinem causantibus in delicati sensus corpusculo, vel vitio lactis, vel dependentes aliunde a morboso statu quocunque, vnde spiritus turbantur, & componi renuunt, poris plus iusto hiantibus, vnde deliria & conuulsiones metuendæ.

Sic intemperatus aer, defectus silentii debiti, & munditiei necessariæ, vnde intertrigo & plumarum eminentia, stramina & alia obiecta inæqualia externa, respicienda, inquirenda, euitanda, & mature remouenda.

Si lac sit parcius inprimis, vel copiosius, feruidius, biliosum, flatulentum, annosius, aquosius &c. vel ob errorem externum

num frigoris, cereuisiæ recentis vel acidioris, mutatæ, vel quacunque culpa nutricis, (statim enim id sentiunt infantes,) & huic prospiciendum est, mutando eius diætam, propinando carminatiua, & renouatiua. Sin euidens id sit ab effectu, & suctu alius, nec aliter curabile, etiam aliud adsciscendum.

Sin foueantur a morbo alio, torminibus clamosis, febri, dentitione, aluo laxiori, vel strictiori, tussi, flatibus, cruditatibus acidis, biliosis, lacte corrupto, hypercatharsi, etiam a nutrice citata, seu ipsius nutricis cacochymicæ, vel alias male habentis culpa, seu aliis quoque circumstantiis, hæc singula attendenda quam maxime.

Adeoque vtroque nomine & morbi, cuiuscunque comitati, & vrgentiæ communi satisfaciendum, acidum inuertendum, præcipitantibus, spiritus turbati eorumque & humorum motus inquietus componendi, non omissis neruinis, maxime cinnabarinis & anodynis.

Ita nempe & vno oculo ad vigilias, altero vero ad dolores, &, si hi silentes sint, ad alias causas respiciendo, vtrisque licet satisfacere, & recta via in methodo medendi procedere.

Sic vigilias hasce arcent ipsa purgantia, non solum priuatiue, diuertentia, disiicientia & auferentia fomitem, sed & blanda sua resinositate sulphurea poros opplendo.

Hæc ipsa etiam sic eligenda, si primæ viæ non sint liberæ, sed inquinatæ, si biliosa amurca obsessæ, si cruditatibus & flatibus scateant, vel verminoso etiam fermento.

Ita enim visi sunt, vix assumta v. g. gialapæ commoda dosi, mox indormiuisse, prius, quam operata fuerit vel vnam sedem. Idem ab aliis de aloe ipsa obseruatum est, modo a variolis imminentibus vel aliis nulla adsit contraindicatio.

℞ rhab. el. gr. iij. cinnab. nat. gr. j.
ol. anis. parum M.

Et cinnabarina hæc tum coniunctim, tum seorsim per se medentur apprime vigiliis, ob sulphur serenans spiritus, mercurium fundentem & resoluentem humores, vtraque sibi illigata tutissima, & spasmodicis quibusuis accidentibus debita confortatiua.

Memoranda item & hic testacea, aliaque præcipitantia, acidi & austeri præsidia, & inter hæc lenia bezoardica. Sic conchæ præparatæ ad ℈ß. quoque in infantibus vel amplius dari possunt in vigiliis, sed sola non æque omne absoluunt punctum. Præcipue vero colophonem, & pondus singulis fœnerantur anodyna.

Non vero tamen huc faciunt emulsiones ex sem. papau. & aliis receptis, siquidem, vt ad singultum, vomitus, & alui fluxus ipsos &c. ita & vigilias inprimis, hæ ipsæ infantibus minus conueniunt: facile enim acescunt & inflant magis, nisi sint adultiores paulo, & humectatione indigeant.

Non item interius, commendatam licet a quibusdam, facile solemus mandragoram eligere, v. g. decoctam cum vino propinare, qui opiata reformidant, & hanc potius cordi habent. Vti enim horum, vt & papaueris ipsius emulsio, decoctum &c. in abusum cedere potest, ita idem frustra ad infringendum vsum quicquam facit, quin sint tutissima & hoc loco, modo rite vtentem inuenerint.

Ita sæpe vna fidelia duos licet dealbare parietes, vigilias & horum causas tollere, magisterio anodyno vel solo, saccharino, vel quocunque demum modo parato, & variato puluere anodyno.

℞ magiſt. anod. ſpecif. cephal. a. gr. iij. M.

℞ C. C. philoſ. cinnab. nat.
pulu. bez. conchar. præpar. a. gr. iij.
extr. anodyn. punct. iij. vel iv. M.

Par ratio eſt theriacæ ipſius, vel ſolius etiam vulgo, vel conſimili modo in puluillum remixtæ, ad gr. j. v. g. pro doſi, cum vel ſine tantillo olei appropriati. Hæc ipſa in minima doſi plus præſtant, quam papaueracea alia largiori.

Cumque vigiliæ infantum magis ſint conſenſuales, quam eſſentiales, facile fuerit ſubiectum cauſæ, & fomitem, vel ex toto, vel ex cruditatibus ventriculi, acidis inprimis, vel aliunde deriuare, & eidem proſpicere.

Adiuuant hoc fine adhibita etiam externa. Sic illini poteſt temporibus theriaca, vnguent. alabaſtr. populn. cum oleo nuc. moſch. expreſſ. &c.

℞ vngu. populn. ʒij. alabaſtr. ʒj.
theriac. ℈ß. croc. gr. ij. M.

Lotiones etiam pedum cum ſummit. abſinth. & ocul. popul. cum vino coct. addito ſalis communis parum, vtiles ſunt, rariores capitis. Abſinthium ipſum etiam cunis vtiliter imponitur. Suffitus culcitrarum, cunarum ex eodem, ex ſideritide, ruga, aliisque, citra ſuperſtitionem vllam, (quorſum pertinet ſtramen coronæ, cui inter balneandum capite incubuere) non ſunt de nihilo.

Motus ipſe cunarum debitus inuitat ſomnum, qui triplex eſt, (1) lateralis ad dextram & ſiniſtram, (2) ſus & de reſpectu capitis & pedum, qui minus commodus & ſalubris, & (3) pendulus, Hangewiegen/ æquabilis magis, & optimus fere, inprimis chordis paulo longioribus conſtans.

Accedit (4) motus curulis, cum rotis ſuis hinc inde horſum

ſum vorſum flectendo, & (5) geſtatio ſub pallio, reclinando caput infantis ad collum nutricis; vt taceamus cantillationes, aliaque domeſtica, vt croci triti cum lacte materno illinitionem ad tempora &c.

Minus vero decoctum papau, laudatum vel radic. hyoſc, &c. etiamſi cum vino factum, capiti applicandum.

Quod ſi contra ea nimis dormiant, ſeu a theriacæ largiori paulo vſu, vt factum nouimus in pharmacopolio, ſeu eſſentiæ anodynæ, proſunt caſtorina & volatilia, interius v. g.

℞ liqu. cephal. ℈j. eſſent. caſtor. ʒß.
mixt. ſimpl. rectif. gtt. vj. M.

Exterius ℞ ſpir. formic. volat. lil. conuall.
rutæ vrinoſor. a. ℈ß. M.

pro odoratu continuando prouide.

CAPVT XXIX.

DE

Δυσηκοΐα, *ſurditate, fluore aurium, & tinnitu.*

SEorſim non raro aurium œconomia in infantibus ſuos patitur manes. Principale vitium eſt ſurditas connata, quandoquidem nec audiunt omnino, nec loqui hinc diſcunt, quod vix attendere licet, quam a poſteriori, ſenſu hoc ad obiecta ſonora quæuis non reſpondente.

Adæquatum magis *δυσηκοΐα*, ſeu gradu minori ſurditas eſt ſymptomatica, non plenaria, reſpectu prioris, quaſi eſſentialis

tialis magis, consectaria scilicet magis ad prægressos alios morbos laudandos, vel quoscunque indefinite eueniens.

Vt enim omnium quasi in summam contrahamus ideam causarum, vel in neruis seu spiritibus hærent hæc vitia, obstructis, vnde nullus fit resonitus, vel perceptio, nec consequenter iudicatio: seu mobili obstructione, seu minus, desperato fere malo, saltim a medicamentis minus subiugabili.

Vel in lympha, ichorescente & acrimoniam exitumque sæpe cum putrilagine quadam etiam fœtorem concipiente, vel in causis aliis, communibus, & propriis, illis huc regurgitantibus vndecunque, his proprio & domestico vitio, vti & plura huius organi symbolica sunt vitia, altero ex altero facile consectario, & fibris nerueis ipsis insinuato.

Adeoque hæc fiunt vel manifesta magis causa, ab extra vel intra oriunda, cum signis cuiuis propriis. Sin affluxus fiat cum ῥευματισμῷ, seu inflammatione partium delicatiorum, vt in ὠταλγία, coniungitur febris, calor, dolor, pauor, ob dololoris acutiem, etiam cum rubore aliquando, vel tumore aliquo.

Et hæc in infantibus nunquam negligenda, inprimis, si scorbutica lympha vel iamdum sit in causa, seu talis postliminio fiat. Faciunt nempe huc, quæcunque cerebro & capiti fœnerari intemperiem, debilitatem elateris, & turbationem elasticam aeream, vel serosam peregrinam queunt, seu constanti perpetuo & vniformi hinc malo, seu temporario, interpolato, cessante, tempore hiemali vel æstiuo; pro lunæ etiam phasibus ipsis diuersis.

Rarius paulo etiam a lue Venerea occulta (qua nec infantes exempti) a febri præuia, ab erroribus externis, idem accidit, ne verminosam putredinem ipsam laudemus. Di-

ſtinguendum vero ſemper, an integræ mentis functiones aliæ ſaluæ ſint, quidam enim ab infantia ſtatim viſi ſunt partim ſtupidi ac amentes plane; partim ſimpliciores, & ſic ægrius curandi, vel deſperati plane.

Sic cum in puella quinque annorum ex dextra aure aqua limpida exiiſſet, anno vertente idem rediit, materia albida emanante quotidie mane ad quatuor fere excipula minora per diem cum ſurditate illius lateris: Sic cum alius ſex annorum cecidiſſet in caput, aliquot diebus poſt auditus ablatus reſtitit, procul dubio confuſione ſpirituum & extrauaſatione lymphæ minimum facta.

Conferunt ergo huc interius reſpectiue, præter vniuerſalia purgantia &c. anthypochondriaca, neruina, carminatiua, paregorica, anodyna, laxantia, diuertentia, antiſcorbutica &c. Nunquam enim intemperies humida, ſeu ichor, madorque negligenda, periculum enim eſt, ne auditus inde patiatur labem. In omni vero dolore & febri coniuncta cum inflammatione diaphoretica optima ſunt; minus tamen ad ſudorem cogendo corpora tenella, ſed vt difflatio ſaltim promoueatur.

℞ eſſent. ſuccin. lignor. caſtor. a. ℈j.
tinct. bezoard. ʒß. anod. gtt. v. M.

℞ tinct. bez. ſpir. vitriol. cephal.
mixtur. ſimpl. a. ℈j. eſſent. anod. gtt. vij. M.

℞ cinnab. nat. corall. rub. præpar.
ſapphir. occ. præpar. pulu. epil. March.
antimon. diaphor. ſuccin. alb. præp. a. ℈ß. M.

addendo facile anodyno, ſi indicetur, cinnabarina enim in aurium affectibus in genere, antimon. diaphoret. & ſuccinata in ichoreſcentia quauis lymphæ ſunt optima.

℞ pulu.

℞ pulu. aperit. cinnabarin. ℈ij.
succin. alb. præp. antimon. diaph. a. ℈ß.
ol. lign. sassafr. gtt. ij. M.

℞ elix. cephal. essent. carmin. a. ʒß.
essent. castor. ℈ß. spir. sal. ammon. anis. gtt. v. M.

℞ tinct. mart. helleb. ʒj. liqu. cephal.
liqu. corn. ceru. succin. a. ℈ß. M.

Externa his succenturianda, non vero nisi parcius & prouide, nec sola, cauendo inprimis, ne crebriori vsu, inprimis humidiorum, fotuum, sacculorum, decoctorum, intemperiem augeamus, elaterem laxando & debilitando, cum humidiora minus sonent, ne calida, frigida, ne acria, viscida, aquea, anodyna applicentur &c.

Ex his euporista paregorica sunt lac muliebre, seu maternum calide moderate immissum, quod temperat & emollit; oleum item amygd. dulc. vel amar. recens & sine igne expressum, ipsorumque nucleorum persicorum, quæque alia emolliendi, demulcendi & roborandi vsu pollent.

℞ spir. apoplect. ol. amygd. amar. a. gtt. vij. x.
ol. caru. anis. veror. a. gtt. ij.
essent. castor. gtt. v. moschi (pro re nata) gr. j. M.

℞ aqu. acouistic. Minder. ʒj.
essent. ad audit. Michael. ʒß. M.

Vsus horum est, vt semel vel bis de die cum bombace immittatur guttula vna vel altera in aurem affectam; nonnunquam etiam instillentur, sed tepide, seu moderate calide, inflectendo caput in latus oppositum.

In adultioribus consulto fit vna tunc temporis masticatio cubebarum, vel mastiches granulatæ. Hinc etiam, vel seorsim quoque ante topica hæc, vel post illa, suffitus sunt optimi,

mi, præsertim in humidiori intemperie ad exsiccandum, roborandum, aperiendum; cum vel sine tritorio.

℞ farin. fabar. lupinor.
mastich. elect. thur.
gumm. anim. iunip. thymiam.
blatt. Byzant. a. ʒj. M. F. l. a. pulu.

Seorsim & caput tutandum, defendendo, maxime a frigore, quorsum & ad integumenta eiusdem & colli suffienda spectant, suffitus ex gummi animæ, & succini, mane & vesperi. Pone aures quoque illini spirituosa illa & oleosa queunt, sed optime prius conquassata.

Oleum vero acouisticum Mynf. maioris paulo est apparatus. Sin vlcus, fœtor & ichor maior adsit, mel rosat. vel essent. sabin. quoque locum habet.

℞ essent. sabin. castor. a. ℈ß.
ol. anis. caru. a. gtt. ij. M.

Idem valet de vermibus, vbi, & in genere quoque, fel leporis commendatur. *vid. Ferrar. lib. 3. cap. 24.*

Fotus humidi magis conueniunt, si a conquassatione cerebri, a casu, malum prouenerit, vt & quando otalgia adest.

℞ rad. ir. Florent. pæon. a. ℥ß.
herb. beton. mj. verben. rosmar. salu.
fl. stœchat. Arab. a. mß. persic.
lil. conuall. paralys. a. p. ij.
bacc. laur. ʒß. mastich. el. ʒij.
thur. cubeb. a. ʒj.
C. C. gr. m. D. in ch.

S. species pro sacculis cum vino, vel lacte respectiue.

In neutris præuaricandum ob partis delicatam texturam,

seu

ſeu frequentiori, ſeu rigidiori vſu, ne elater debilitetur magis. Minus fere his in caſibus proſunt veſicatoria, prӕterquam in ichoreſcentia maiori.

Quod ſi a rachitide, a cacochymia ſeroſa, fermento venereo, vel aliis foueatur malum, optima & neceſſaria quoque ſunt purgantia.

℞ mechoac. alb. rhab. el. a. gr. jv.
cinnab. nat. gr. ij. mercur. dulc. gr. j.
ol. lign. ſaſſafr. gtt. j. M.

Cauenda vero ſunt frigida, auribus inimica, oleracea etiam & fructus ӕſtiui. Sordes etiam non tantum in maſſa ſanguinea accumulatӕ, ſed & in auribus ipſis, & capite, ne abundent, curandum.

Quod ſi ſtupor epilepticus, ſi caſus ab alto in caput anſam dederit, hinc & alias, non ſolum auribus acclamandum fortius, ſed & ſuper bregma ſermo formandus, quod in puero quatuor annorum iuſſimus repeti cum ſucceſſu. Ibi enim & concurſus eſt ſuturarum, & ſic diffundi poteſt deſuper magis ӕther ſonorus, vt ita loquar, per poros, fontanella etiam ipſa magis hiante.

Sin cum ſurditate ἀναυδία, ſeu loquendi impotentia adſit, & cӕteroqui ſenſus interni, aliique illӕſi ac integri ſint, arte & induſtria opus eſt ſedula & continuata, vt illa reſtitui & ſuppleri poſſit vitium, & ſcribere ac loqui diſcant, qualia exempla omnino fuere obſeruata. Videri de his latius poſſunt *Helmontius jun. Ephemer. German. an. 1. dec. 1. Walliſius, & Ammannus Heluetius*, qui ex profeſſo id prӕſtiterunt, & modum deſcribunt vbertim. Succedit idem magis in iunioribus & prudentioribus, ac obſequis.

CAPVT XXX.

DE

De obesitate & atrophia.

RArior quidem obuenit in infantibus obesitas, seu habitus quasi athleticus, quam atrophia, nec illa tamen negligenda. Et solent quidem parentes sibi blandiri, & gaudere de habitiori corpore, sed reuera debent & illi suspecta habere bona sua.

Enimuero improportio illa, habitus plenior respectu ætatis, ἐυεξία, & periculosa est, elogio *1. aph. 3.* vti in adultis, ita longe magis in infantibus. Oriunda scilicet e statu lactis, & consequenter lymphæ, magis oleoso, cui nisi succurratur mature, tum epilepsia, tum suffocatio & mors finem facit, teste, præter *Philosophum, Timæo in obseru.* & experientia quoque nostra.

Vnicum fere & optimum huius remedium est, ablactatio matura, alioqui & dentitione tardiori & periculosiori timenda. Post ea vero velut ordinarie spongiosiores carnes flaccescunt paullo, das Milch-Fleisch fällt weg / &, si perstet idem habitus, nitrosis, aliisque etiam prospici potest.

℞ nitr. triplic. ℈j. cinnab. nat. ℈ß. M.

Et sic ducimur ad statum contrarium, longe frequentiorem, atrophiam infantum, quæ tamen sua gaudet latitudine. Enimuero & in infantibus tum species eiusdem sunt attendendæ, tum causæ præcipue, signa etiam facilius patent sensibus obuia, non sine viribus animalibus imminutis.

Eſt vero eadem vel vniuerſalis, toto corpore viſenda: vel particularis, in hac vel illa parte vel latere. Reſpicit enim nutrimentum ſeu augmentum corporis impeditum; nutritio ſupplet, auctio complet, illamque ſupponit. Illa atrophia ſpecialis audit, vel tabes Latinis, ſeu macies; hæc aridura.

Porro viſendum, vtrum ſit primaria, an ſymptomatica. Illa ſibi magis relicta, & citra morbum alium præuium; hæc conſequa magis eſt. Datur quidem & comitata in infantibus cum tuſſi purulenta, & hectica vnita, quæ phthiſis proprie dicta eſt, ſed rarius, & reuera tamen occurrit etiam in infantibus.

Macies ſecundum *Syluium*, & tabes etiam gradu diſtingui poſſunt, illam vocando, quando pinguedo ſolummodo conſumitur, & non reparatur; tabes quando fibræ carneæ imminuuntur, nec iterum caro pulpoſa reſtituitur, vel augetur.

Duplex hic attendenda anomalia, partim in ſolidis, partim in mollibus partibus. Cum enim oſſa præbeant corpori longitudinem, hinc inferiora quidem, v. g. in gibboſis elongantur, ſuperiora vero, ſeu vertebræ dorſi, ſeu ventris medii anguſtantur, & improportionate ſic fit incrementum. Cum carnes præbeant latitudinem & profunditatem, in ipſa infantum atrophia corporis reliqui videndum ſemper, an abdomen intumeſcat vberius, vel etiam aliquando pars alia, vt in tumore femoris vidimus in puello, & aliis.

Fit ergo atrophia & producitur v. g. in aliis a gibbere, primo latente, hinc emicante magis, in aliis a paralyſi, particulari ſaltim, a luxatione item, v. g. coxæ, a vermibus, & crinonibus, de quo mox, a rachitide, obſtructionibus, meſenterii, non rite diſtributo chylo per tu-

tubulos lacteos, ab hypercatharſi, a febribus, & morbis aliis.

In quibusdam etiam de fermento Venereo cogitandum eſt aliquando, imo & de connata debilitate, inprimis ſi fœtus fuerit minus maturus editus, vel ſeptimeſtris, & alias quoque, vbi mora & expectatione longiori opus eſt, vt taceamus contracturam, & alia coniuncta.

Facilior curatu eſt a cauſa poſitiua oriunda, quam priuatiua, vti a ſudationibus puerilibus annis imperatis obſeruauimus factam in quodam medico. Speciatim vero frequenter admodum duæ velut ſpecies atrophiæ laudantur a vulgo, macies ſcilicet a faſcino, beruffen vocant, & a dracunculis ſeu comedonibus, quos & crinones quidam vocant Germ. Miteſſer &c.

Quod prius attinet, etiam in hoc vltra vulgus ſapere debet medicus, ne aſſentiat facile, neque curam tamen reſpuat, vel deneget, inde enim abeunt ad vetulas, ſagasue; vel omne temere neget.

Satis eſt omnes inquirere cauſas alias, iisque ſatisfacere, ſaltim ſimul, nam morbi quoque a faſcino remediis naturalibus curari poſſunt, cum dæmon non agat ſupra naturam.

Alterum partim obſtructioni & oppletioni pororum cutaneorum, & transſpirationi ſic prohibitæ, partim ſeminio animato adſcribendum, neutrubique negligendo, vel omittendo cauſas reliquas.

Cum itaque ſuccus nutritius partium deficiens reparandus ſit, nerui reſerandi & roborandi, cumprimis vero obſtructiones glandularum & tubulorum chyliferorum, viſcedo, acidum, & remoræ aliæ tollendæ ſint, in hoc omnis ſeu præcipua cura ponenda, coniunctis, quæ morbis ſingulis cauſantibus

tibus ſeorſim e ſuis loculis debentur. Niſi enim infimus venter ſeu prima culina reſpiciatur, fruſtra ſunt fere omnia alia.

Niſi itaque quid vrgeat, vt ab addephagia repletio maior, in atrophia, vt tali, nec purgantia, nec vomitoria conueniunt, ſed iuuando ventriculo, & obſtructioni meſenterii, lactisque vitiis auferendis vnice inuigilandum, per aperientia & temperantia, ſimul roborantia; per mutationem pro re nata nutricis, in lactentibus ſcilicet.

℞ tinct. mart. cydon. ʒj. corall. ℈ß.
arcan. tartar. ℈j. M.

℞ aqu. ſummit. abiet. ℥j. vel ij. liqu. mart. gtt. iij. vel iv.
arcan. tartar. ʒß. M.

℞ ſem. lycopod. perlar. ppt. a. ℈ß.
antihect. Poter. cinnab. nat.
lap. bez. de Goa a. gr. v. M. F. pulu.

℞ aqu. ſummit. pin. pulmon. vitul.
heder. arbor. a. ℥j.
M. D. in vitro S. Waſſer zum Pulver.

℞ arcan. triplic. ℈j. magiſt. perlar.
ſem. lycop. pulu. e chel. cancr.
cinnab. nat. a. gr. v. M. F. pulu.

Nitroſa hæc, & purgantia ipſa blandiora eo caſu quoque apprime iuuant, quando tumor abdominis eſt eminentior. Vti enim atrophiæ ſibi relictæ non conueniunt, quod fundant potius lympham & imminuant; ita cauſæ, obſtructioni meſenterii, & ſtaſi ſeri facile eccentrici debentur, inprimis ſi copioſiori potui, vel nocturno quoque ipſi, indulgeant, (quod ſerio interdicendum eſt) & magis turgeat aqualiculus.

℞ rhab. elect. arcan. duplic. a. gr. iv.
cinnab. nat. gr. j. spir. sal. ammon. anis. gtt. j. M.

Vt taceamus clysteres, & alia.

Externa quoque præsidia non omittenda, v. g. linimenta illinenda tum abdomini, tum dorso & artubus. Abdomini quidem, quæ emolliunt, pituitam viscidam fundunt, obstructionibus alui ipsius medentur, aliisque, tensioni abdominis quoque debita, additis, etiam carminatiuis, penetrantibus, quæ vtraque & vermibus vna resistunt.

℞ vnguent. neruin. dialth. a. ℥ß.
ol. petr. alb. ℈ß. calam. arom. chamom. destill.
anis. a. gtt. iv. M.

Dorso vero & partibus externis affectis humectantia, temperantia & roborantia, porosque blande reserantia.

℞ vngu. analept. ℥ß. pingu. human.
ol. amygd. dulc. a. ʒj. vel ij. lign. rhod. gtt. iij. M.

Adhiberi quoque vtiliter solent balnea, non nimis calida, sed ratione semper habita virium, ventriculi & contraindicantium; in febribus enim, vomitibus, & aluo laxiori non conueniunt. Vid. de his præcipue *Strobelberg. p. 7. seq.*

Fieri hæc possunt, vt & vnguenta ipsa, vel euporistis solum, minori apparatu, v. g. ex lacte ipso, ex decocto capitis & pedum veruecum, ruga, sideritide, oculis populi, & inprimis musco terrestri clauato &c. vel maiori.

℞ herb. 5. emoll. musc. terrest. clauat.
abroton. antirrhin. min. c. t. ptarmicæ,
rugæ, siderit.
flor. hyperic.
ocul. popul. a. mj. Conc. D.

Quod si ex prioribus illis etiam suffire placeat, integumenta

menta & corpus ipſum, nec id erit de nihilo, additis etiam gummatibus, maſtiche, gummi animæ, thure &c.

Duæ vero adhuc cauſæ atrophiæ laudari ſolent in infantibus, eæque merito memorandæ, vtræque verminoſæ ſeu animatæ putredini adſcriptæ, quæ ipſa quoque negari penitus non poteſt. Et primo quidem vermis vmbilicalis, quo de hiſtoria optime deſcribitur a *B. Michaelis Diſput. de Vermibus in homine 1628. habita, ex lib. 5. Iatrei Anhaltini German.*

Signa ſunt inter alia inquietudines, clamores, vigiliæ, deiectiones virideſcentes, pulmentaceæ quaſi carneæ &c. Vmbilicus ipſe inſpici debet, etiam oculo armato, ſeu microſcopio, an ex putrilagine ſanguinis reſidui aliquid inſecti ſimile ex ouulo ſuo enati conſpici poſſit, nec ne; huius roſione membranis vmbilicalibus ſenſus triſtis, indeque oriunda ſymptomata alia inferuntur.

Curatio & proba quaſi recepta aſſignatur fundulo vel gobiti fluuiatili viuo vmbilico per noctem applicato & alligato, qui magis vel minus inde conſumptus viſitur, repetendo idem pro re nata.

Alii puluere vitri Veneti melli remixto, cum vel ſine mercurio dulci, multum tribuunt, qui tamen puluis vix necare vermes poſſe videtur, melior fuerit puluis ſabinæ, eiusque eſſentia, oleum vel decoctum quoque, cum abrotono, &c. vel ipſe puluis corallinæ remixtus potius.

Sin aloen pulueriſatam placeat miſcere cum mercur. dulc. ac butyro exceptam, ac in putamine nucis iuglandis applicare vmbilico, melius profuerit. Conſultum vero eſt, ipſas vmbilico inhærentes ſordes eluere ſpiritu vini camphorato, decocto calcis viuæ & aliis, vel attendere etiam, an intertriginoſus ſit, vel vlceratus quoque, quod minimum modificat medicamentorum formam externam. Vel ſolum petroleum

cum puluere sabinæ mixtum, vel infusum tritumque suffecerit, si accessus detur.

Deinde & comedonum seu crinonum mentio facienda, Miteßer vocant, seu dracunculorum. Vtut vero vel sola transspiratio laudata, a sordibus strigosis in dorsi poris cutaneis obstructis impedita, sufficere possit? attamen cum & sirones seu acaros patiantur infantes paulo adultiores, actu animatos, vtrique causæ coniungi possunt remedia debita.

Hinc, præter dicta iam interna, & balnea & alia communia externa quædam tangenda sunt. Sirones quidem acu ænea, leuiter cuticula perfricta, exempti crepores edunt compressi. Dracunculis vero, quorum vocant apices nigricantes, wie kleine schwartze Härchen / vnde & crinonum nomen ortum videtur, absterſio specialis debetur. Vid. *Ettmullerus*. Facit huc, experimento *Hartmanni in praxi*, illitio pulticulæ factæ ex farina radicis bryoniæ cum lixiuio e cineribus quernis, calide applicata, in dorso puta maxime. Ita magis dilatatis poris cum nouacula defricantur & tolluntur a balneatore, quod & repeti potest pro statu morbi.

Alii mel cum farina calida pistum prius applicant, & eodem hinc pacto procedunt, vt frictiones cum crusta panis duriori paulo, vel alias, non laudemus, hinc & balneorum, & oleorum illitu continuato.

Tacemus depressionem cartilaginis ensiformis, & alias causas fouentes extraordinarias, qualis præter illam est, a *Zacuto Lusitano* laudatum experimentum, historia admiranda vermis pilosi, ab vsu castorii repetito excreti. Vnde ad ipsos vermes recensendos deducimur.

CAPVT XXXI.

DE

Vermibus intestinorum.

SPeciatim præ aliis ætatibus infantibus familiares & frequentissime accidunt vermes intestinorum, laudati hinc quoque *Hippocrati 2. aph. 26.* Vtut vero ibi saltim meminerit a potiori seu primario lumbricorum (στρογγύλων) non excludit tamen reliquos.

Præcipue scilicet occurrunt in iis lumbrici teretes, rarius paulo etiam ascarides circa anum, caseorum vermium æmuli, rarissime tenia, quod tamen eundem negasse putandum non est, siquidem expresse id scribit *lib. 4. de morb. cap. 27. text. 1.* & in vtero adhuc nasci asserit.

Gignuntur enim facile in infantibus & pueris, vndecunque ingestis, & fotis ouulis verminosis, ab vsu lactis & lacticiniorum, fructuum æstiuorum, dulciumque, ipsaque voracitate, ab humidiori blanda temperie, & aliis. Rarius in tenellis a primo ortu & lactentibus adhuc, vt ab ablactatione frequentius.

In aliis ἄσημοι quasi vermes sunt, ex improuiso etiam v. g. excreto lumbrico per aluum, in aliis accusantur nonnunquam absentes, tanquam præsentes; in quampluribus tamen morbis infantum non minus ac suo loco & tempore dentitio ac epilepsia simul, quasi locus communis causarum, attendendi.

Et a priori quidem difficilius argumentari de iis præsentibus licet, vnde & non audiendi, qui in omnibus & quibus-

uis quasi morbis infantum, vnice accusant lumbricos, & frustra sæpe curant. Et illa tamen signa, partim vt communia, partim vt collectiue inferentia conclusionem noscenda sunt.

Neque enim abdominis intumescentia absolute arguit lumbricos, magis vero paulo dolores, narium pruritus vel mador quoque, & hæc, vt & nausea, saliuatio oris crebra, die Würme beseichen einen/ præsertim ieiuno ventriculo, pallor faciei, stridor dentium, & pauores in somno, ipsaque corporis macies, coniunctim scilicet spectata.

A posteriori vero, seu ipso corpore delicti, vt ita loquamur, vermibus, v.g. lumbricis, excretis vndecunque, & visis, de iis non dubitandum, simul iunctis iuuantibus propinatis medicamentis. Vtraque hæc demonstratio euidens est & certa satis.

Accidit tamen, vt & aliqui vermes extraordinarii tum in ipsis intestinis, tum alibi locorum excernantur visanturque, qui quidem non faciunt regulam, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ tamen cum ordinariis simili methodo tractandi & curandi. Talem serpentulum anno 1690. ex infante trium annorum viuum excretum obtinuimus, & adhuc asseruamus.

Prout itaque vel primario vermes in censum veniunt, vel comitati, vel symptomatice etiam nonnunquam occurrunt, ita curandi quoque ratio paulo variat. Non parum vero confert ad seminium hoc variandum & multiplicandum bilis minus balsamica & iners, vt in aliis nonnunquam etiam paulo elastica inde & fermentifica reddita.

Sic quando febricula concurrit, cum sapore vel odore ex ore paulo nauseabundo, bezoardicis præcipue & alterantibus acidulis succurrendum est:

℞ essent. theriac. balsam. tinct. bez. essentif.
liqu. corn. ceru. succin. elix. propriet. a. ℈ß. M.

℞ essent.

℞ essent. serpent. Virg. myrrh. scord. a. ℈ß. M.
℞ tinct. flor. viol. vel papau. rh. cum spir. vitriol. philosoph. præpar. ʒj. spir. nitr. dulc. gtt. iv. M.
℞ tinct. flor. pap. rh. clyssat. ʒj.
mixtur. simpl. ℈ß. M.

indendis guttulis aliquot in potum non amplius lactentium.

Eodem casu & clysteres magis locum habent, seu ex solo lacte & saccharo, vel melle parati, alliciendi fine; seu ex amaricantibus & ordinariis aliis, non omissis oleis, singulis vermibus inimicis.

Extra febrilem statum, si nihil obstet, purgantia & anthelmintica præcipuum faciunt officium, inprimis si deliria, conuulsiones epilepticæ, aliaque grauiora coniunguntur.

Purgantia enim cum fundant pituitam, & polleant acrimonia, vel amaritie, reuera sunt optima anthelmintica; neque solum enecant, sed & enecatos educunt.

℞ rhab. el. gialap. resin. a. gr. iij. iv. &c.
cinnab. nat. gr. ij. vel v. M.
℞ sp. diaturb. cum rh. (in fortioribus paulo) gr. vij. vel viij.
mercur. dulc. gr. ij. ol. aurant. gtt. j. M.

Fieri etiam inde queunt rotulæ, & maiori dosi sic dandæ. Inter anthelmintica domestica quasi & ἐυπόριστα semen santonici longe optimum est, si cum lacte vel melle luna decrescente assumatur, vel confectum quoque.

℞ serpentar. Virgin. C. C. vst. ppt. corallin. ver.
rhab. el. arcan. tripl. a. ℈ß.
ol. rut. gtt. ij. M.

Notandum hic (1) dulcia directe, seu intentione subruendi vermes, non esse concedenda, nisi inescandi fine & fallendi, secus ac nonnullis eadem commendantibus visum est.

(2) Fru-

(2) Frustra negari a quibusdam, teniam vermem esse, qui intestinorum tunicam interiorem seu internam expoliatam secerni rentur; quæ credatur hinc conuersa in vermem oblongum duorum vel trium cubitorum, teniam dictum, siquidem cucurbitinos hosce vermes suis quasi articulis connexos, recens excretos & lotos mobiles, reuera animatos vidimus. Vide *Riolan. Encb. Anatom.*

(3) Mercurialia esse vermium antidotum quoque optimum, seu in cinnabari tutissime omnium, seu mercurius viuus antimoniatus in infuso, vel decocto, cum aqua graminis, tanaceti, verbenæ, hyperici &c. adhibitus, propinatus, seu cum sacchari canti duplo agitatus in puluerem, seu in æthiope minerali, facto ex eodem cum floribus sulphuris, seu in mercurio dulci detur.

In his vero, maxime posteriori, nunquam præuaricandum, tum in dosi, non nisi minori dando, tum in præparatione, vnde tristia exempla mortuos testantur.

Externa quoque his succenturianda, non solum torminibus leniendis debita, sed & alui laxandæ, & ipsos vermes, v. g. vmbilicalem, enecandi fine.

℞ vnguent. amar. Londin. ℥ß. (quod instar omnium)
ol. petr. essent. castor. a. ℈ß. M.

Inter hæc diæta velificatur maxime intentioni, quæ si non obseruetur, promiscue concessis variis, facile mala alia subnasci possunt, quod cum adultis infantes habent commune.

CAPVT

CAPVT XXXII.

DE

Gibbere, rhachitide, curuitate membrorum.

Ihil magis respiciendum, præter morbos alios infantum, quam conformatio machinæ, vt bene habeat, neque quid detrimenti sortiatur, potissimum in incrementi primi, seu nutritionis, quos vocant, annis, a quarto, quinto ad annum vsque septimum.

Cum enim ossa illam ipsam constituant ceu basis, & figuram fœnerent corpori, maxime respicienda & tutanda sunt, vt ςάσιν, ὀρθότητα, καὶ εἶδος, adde & flexilitatem ac mobilitatem per articulos, suffulciendo sartam tectam seruent, & sic non claudi, gibbosi, curui &c. reddantur.

Facit huc ab extra quæcunque violentia, seu casu vel lapsu, seu improuida quassatione, etiam intempestiuo ad ambulandum nisu indicto, successiue illata, nunquam negligenda. Cum enim omnia sint flexilia & mollia adhuc, facile inæqualitas cartilaginosæ epiphysi v. g. ossis femoris, aliorumque, vel ossi, vel toti carinæ inferri potest, nisi mature prospiciatur, securitate omissa, quo de vid. *Rolfinc. Dissert. Anatom. p. 433.*

Ab intra vero succi nutritii ratio habenda est, tum in genere, tum in specie, ne rhachitici quid pariat eiusdem qualitas, temperies & γλισχρότης vitiata, quæ communissima talis anomaliæ est causa, etiamsi non semper obuia.

Addi possunt partim alii circa ossa, eorumque vertibula, morbi, partim speciatim circa spinalem carinam coorta vo-

Q mica,

mica ſeu abſceſſus, quo de curioſe & plenius egit. *M. A. Seuerinus de recondit. abſceſſ.* vti & *Galenus* & *Cous* ipſe dudum.

Hinc attendendi ſeorſim artus, vt pedes, in quibus frequentius claudicatio infertur, eiusque variæ quaſi ſpecies; & manus, latius ſumptæ, in quibus contractura magis occurrit.

Vidimus etiam, præter alia, os tibiæ magis inflexum & curuum redditum in puella, in aliis inæqualem protuberantiam circa talum, ne de monſtroſa connata inflexione dicamus. In digitis vero manuum, vno alteroque, nodos intermedios, inſtar verticillorum, vt non committi ſibi ſeu approximare alter alteri poſſet, ſteatomatoſo tumore.

Vt itaque atrophia, paralyſis ipſa, tumor ventris, & ſpeciatim anomalia ac improportio nutritionis, ipſiusque capitis magnitudo maior viſa, ſuſpicionem mouent de rachitide, Anglis magis obſeruata, & deſcripta, & noſtris tamen locis quoque non infrequenti; ita auctionis & flexionis vniuerſalis inæqualitatem & remoram, ſiue inde quoque vtplurimum, ſeu aliunde quoque oriundam infert gibboſitas, eiusque veluti ſqecies.

In eo enim ligamenta debita robur ſuum non obtinentia primum laxitatem concipiunt, hinc ſiccitatem, & elongationem ſic conſequi nequeunt. In σείσει quidem velut æqualiter magis, concidente dorſo, extrorſum facta protenſione, antice quaſi cauitate facta, vt ſedere erecti & ambulare nequeant. Vid. *Galenus*.

In gibbere proprie & κατ᾽ ἐξοχὴν dicto inæqualiter vel in vertebris dorſi ſuperioribus vel inferioribus vna alteraque vertebra extrorſum prominet, nonnunquam & ſinuatur ſerpentinum in modum, ſeu cum aliquo tumore laterali σκολίωσις fit. Et lateralis hæc ſeorſim obliquitas circa axillas quoque

quoque, tanquam relatas partes, obtingit, hohe Schultern; In λορδώσει versus interiora magis protuberantia, in dorso vero curuitas, cum centro grauitatis inuerso.

In singulis fere pedum quidem longitudo debite magis sibi constans, ventris vero medii minor extensio apparet, & quædam macies, vnde & in habitioribus minus occurrit gibbus, ipse præ aliis hinc lateralis & frequentior, vt rariores reliqui modi. In λορδώσει venter eminentior, in omnibus inflexio dorsi non respondens, sicubi v. g. ex terra aliquid attollendum fuerit.

Nodi vero digitorum, vel alibi quoque, circa articulos debentur exuberanti & eccentrico quasi alimento phlegmatico magis, ad coagula prono, iuuante frigore, ligaturis & aliis.

Imminere gibbum arguit á priori vtplurimum & potissimum ambulandi erecto corpore difficultas & lassitudo (v. g. dysenteria, & aliis prægressis) non statim enim erumpit æque; hinc sensim sensimque cum difficultate illa tumor patesit, & consequentia pectoris angustiam symptomata alia, respiratio difficilis, aridura, hæmorrhagia narium, vere inprimis accidunt &c.

Mature hinc obuiam eundum cuicunque etiam leui gibberis imminentis præsumptioni, præseruatiue & curatiue, interne & externe, prius, quam velut callus inducatur, & flexilitas hinc dorsi vel corporis medii minus reddatur reparabilis. Vnde desperata fere res est, & frustra sunt, qui violentia maiori vel frangendo quasi & cogendo id restituere volunt, quando ossa continua redduntur prius contigua.

Gibbus lateralis omnium maxime est tolerabilis & curabilis quoque, neque enim officit elongationi corporis debitæ, & ob faciliorem ligaturam & sic stricturam ibi certius paulo sperari potest salus vel moderatio.

Costa scilicet eminens & deuians v. g. exempli loco est, & vertebra vna vel altera ad lumbos magis vergens magis curanda, ob compressionem faciliorem.

Quod si vero & hæc serpentina quasi incuruatio sit maior & neglecta, non solum frustranea magis fit restitutio, sed & ob compressionem viscerum ipsam procidentiam vteri in virgine inde coortam notauimus.

Studiose hinc cauendum, ne solis externis quibusuis mederi conemur, cum &, citra læsionem externæ causæ, sponte talia vitia nonnunquam eueniant, & occasio talis externa labem internam vna inferat.

Et huic quidem προφάσει speciali, & priuatæ partis labi, casu, lapsu, ictu &c. factæ, vt & defluxioni inde citatæ debentur traumatica, resoluentia, diaphoretica blanda & neruina: communi vero, rhachitidi scilicet, magis vel minus iunctæ, antiscorbutica & lymphæ nutritiæ, dulci, balsamicæ, ac visceribus roborandis dicata.

℞ tinct. bez. essent. scord. mumiæ a. ℈j. vel ʒß.
essent. anod. gtt. vj. M.

℞ mixt. simpl. rectif. essent. lignor.
elix. pectoral. a. ℈j. tinct. anod. gtt. v. M.

℞ ocul. cancr. ppt. antim. mart. cach.
(vel Iouial.) cinnab. nat. a. ℈j.
dent. hippop. mum. a. ℈ß. magist. anod. gr. iv. M.

℞ essent. vitriol. mart. tinct. mart. helleb. a. ʒj.
ol. citri ver. gtt. j. M.

℞ aqu. fum. abiet. arcan. tartar. a. ʒj.
liqu. mart. gtt. iij. vel iv. M.

℞ pulu. aperit. cinnabarin. ℈ij.
viper. Ital. ver. fl. ⊖✱ci ⊕tor. a. ℈ß. M. F. pulu.

℞ essent.

℞ essent. mart. cum flor. sal. ammon. ℨij. D.

Exterius vero omnis cura vnice impendenda est coæquationi, quantum omnino fieri potest, idque data aduocatione omnino, mora & expectatione, qua denegata, neglectu sæpe malum redditur minimum deterius, si non incurabile.

Fit illa optime (1) fotu, & emollitione, siue solo vino calido, seu cum plantis neruinis leniter cocto, vt & vnguentis, quale est *Strobelbergeri lib. de affect. puer. p. 61.* vel aliis.

℞ pingu. equi (ex collo) Kammfett/ taxi a. ℥ß.
castor. ℨj. ol. petr. ℈ß. camph. gr. iv. M.

℞ vngu. populn. neruin. martiat. pingu. human. a. ℥ß. M.

Quo ipso & atrophiæ satisfit simul. Confert huc & saliua ipsa ieiunæ matris vel nutricis affricta, spiritus vini iuniper. essent. sabin. &c.

Fota sic prius pars, vel sæpius etiam inuncta, vt fibræ sic respectiue tensæ laxentur & emolliantur, vt cedere possint, & roborentur in tono suo (2) compressio tentanda. Hinc v. g. antice vola sinistræ manus thoraci, seu lateri opposito, imposita, & dextra in pugni modum composita, & pollice curuaturæ indicis subdito compressio fit circularis, repetendo id quotidie; desuper hinc emplastro applicato, vel solo etiam vnguento populneo illito & affricto.

Hæc compressio vt sensu ipso teste est tolerabilis & indolens, sine molestia vlla, optima tamen; ita per violentiam coactiuam machinæ eleuatoriæ (eine Winde) criq vel cris potius Gallis, vel minus id tentandum, vt infeliciter factum nouimus, vel cautissime, quo de vid. *Riuer. obseru. communic. p. 688. 1.* In eundem finem comprimendi & (3) roborandi consulto thoraces vel integri coriacei, seu linei cum ossibus balenarum, vel separatim inci-

cisi, & cum spleniis, aliisque & ad specialius comprimendum formati, adaptata mechanica, gestandi sunt, quorsum & alia instrumenta eleuatoria v. g. capitis &c. spectant, vnde non solum sartores, statuarii, plastæ, sed & certi artifices etiam huic curæ operantes consulendi pro re nata sunt simul.

Velificantur his (4) emplastra roborantia & firmantia, minus vero picata, tenaciora, & fracturis debita in infantibus.

℞ emplast. contra ruptur. ℥j. sperm. cet. ʒij.
ol. populn. q. s. M.
℞ empl. de beton. Londin. incognit. a. ℥ß.
ol. petr. ℈ß. castor. q. s. M.

Sic & seorsim curuaturæ inæquali ossium, costarum, axillarum, lateris, v. g. ipsius commode succurendum est (5) ferulis æneis linteo vel corio obductis, alisque accommodis, ausgeschnitten/ parti debiliori, v. g. sub axillis firmandæ & sustinendæ applicatis, non omissis neruinis, aliisque topicis; tibiis item curuis alligandis ferulis ligneis aliisue tenerioribus, vel ocreis quoque indutis, donec figuram naturalem recipiant.

In articulis vero omni modo cauenda est contractura, & sic elongatio & flexilitas cessans, ipsis fotibus, blanda extensione & litibus neruinis continuatis adhibitis. Valet id, & vidimus v. g. in brachii medio circa cubitum, item in manu sinistra & pede ipso post variolas contracturam passuris feliciter curatum. Facit huc spir. matrical. aqua articularis ad extra, Anhaltina, lotiones item & fotus ex appropriatis, cum vino coctis, applicati v. g.

℞ rad.

℞ rad. helen. symph. pæon. a. ℥ß.
herb. salu. rosmar. musc. terrest. clauat.
origan. siderit. chamædr. chamæpyt.
pol. montan.
fl. hyper. stæch. Arab. a. mß.
thur. mastich. cort. thymiam. a. ʒiß.
Conc. Cont. gr. m. M.

Tacemus pinguedinem taxi laudatissimam, castorii, humanam ipsam & reliqua.

CAPVT XXXIII.

DE

Tumoribus tonsillarum & vuulæ, bubonibus, strumis, scrophulis, & gangliis.

PAtiuntur & tumores externos infantes non vnos, quos & hoc loco in calidos & frigidos partiemur, illos dicendo, qui ad suppurationem magis perducuntur, ex methodo communi medendi tractandi. Talem satis magnum in infante trium annorum circa dorsum, & alios varios vidimus, chirurgi ope & accessione indigos.

Speciatim vero magis fere obnoxii sunt tumoribus frigidis & lentis, maximæ glandularum. Hæ enim cum lymphæ sint colatoria, partim vt refluat ad cor iterum per vasa lymphatica, id quod in conglobatis magis fit, partim vt exstilet, & secernatur, vt in ore saliua & mucus circa fauces, & fit in conglomeratis magis, vt in pancreate ipso, fit facile in tenellis &

rario-

rarioribus corporibus, vt ab acre frigido, ab ἀδδηφαγίᾳ aliisque occasionibus hic illic fiat remora, στάσις & coagulum, indeque tumor, modo dolorificus quoque, sanguinis circulo læso concurrente, vt in bubonibus, modo indolens magis, a lympha magis peccante, acidoque & viscido exuperante, vt in iisdem & aliis, in parotidibus item, & sub axillis ipsis.

Maxime illi fiunt circa collum & fauces, itidem in ætatis incrementi primo septenario, iique partim externi, tactui & visui obuii, partim interni, nunquam negligendi; nec vnquam temere aperiendi.

Bubones quidem, qui vulgo Wachs-Drüsen hinc audiunt, non raro ad suppurationem deueniunt, in superioribus vero partibus, circa pharyngem tonsillæ etiam citra deglutitionis incommodum instar amygdalarum vtrinque tumefactæ propendent, & subsistunt etiam sæpe longius. Vuulæ vero elongatio & tumor deglutitionem sollicitat, & velut in amplexum subiecti deglutiendi frustra venit; vnde inspectioni oculari hæc patent magis.

In singulis hisce glandosis tumoribus curatio communis est, (1) vt diaphoresi blanda mature disiiciatur, quod coire & stagnare intendit, vt in circulum suum reuocetur lympha e spongiosis illis reticulis, & fermentum peregrinum in massam sanguineam deriuandum vel conceptum dissipetur.

℞ tinct. bez. ℥j. liqu. corn. ceru. succin. ℈ß.
essent. lignor. ℈j. M.

℞ pulu. bezoard. vtriusque, cinnab. nat. a. ℈j. M.

His ipsis internis etiam solis sæpe in principio discutitur omnis tumor. Hoc si renuat, & calor dolorque non remittens intendatur, (2) ad maturationem & suppurationem blande promouen-

mouendus tumor, v. g. illito exterius calide & affricto oleo amygdal. dulcium, & desuper imposito emplastro de meliloto, vel diachylo simplici. Addi etiam potest ol. ceræ.

℞ emplastr. de melil. diachyl. simpl. a. ℥iij.
sperm. cet. fin. ʒj. ol. bez. q. s. M.

Sin maiori gradu resolutionis opus sit, recipitur emplastr. diachyl. cum gummatibus, & alia.

Vulgus in bubonibus imponit mel, cum farina secalina mixtum, cui farina lini eiusque oleum melius substituitur; iniuncta simul quiete debita.

In vuulæ laxitate fungus sambuci & vuularia potui indi potest; litus etiam cum sir. pap. rhœad. vel iniectio quoque gargarismatis fieri debet; Bregmati vero imponi vel solum succinum album præparat. cum fermento, vel remixtum cum aliis, v. g.

℞ gum. iunip. mastich. succin. alb. præp.
anim. tacam. a. ℈ß. camph. gr. iij.
olei succin. lign. sassafr. a. gtt. ij. M.

Ex his etiam, seorsim & coniunctim, fieri possunt suffitus, qui in glandularum tumoribus optime se gerunt, vna cum blanda linteaminum calidorum frictione.

In his vero & aliis ipsa quoque purgantia fusoria sua & liquante virtute sunt proficua, non omisso ipso mercurio dulci, modo prouide id fiat; & phlegmagogis aliis, vt agarico. Tonsillæ vero interius, indolentes & innoxiæ deglutitioni, etiam quandoque negligendæ, vel saltim mora concedenda, non neglecta tamen spina dorsali & rhachitide latente.

Quod si vero magis frigidi & producti tales tumores, glandulæ, nodi, vt sub mento, pone aures, collo, in adultioribus paulo etiam brachiis aliquando tubera scorbutica (etiam

 sub-

ſubliuida nonnunquam) vel ſcrophularum in modum, vnu s, vel alter, ob ſymbolismum glandularum ſubnaſcantur, tædioſa ſæpe & chronica curatio expedienda.

Hinc, præter laudata iam communia, lymphæ στάσει & viſcedini debita ſedulo continuanda, interius reſoluentes pulueres & alia, & exterius litus & emplaſtra ſimilia conueniunt, Luna inprimis decreſcente.

℞ arcan. duplic. ſuccin. alb. ppt.
teſtar. ouor. calcin. lap. ſpong. cinnab. nat.
antimon. mart. cacheᶜt. ocul. cancr. ppt.
pulu. viper. Italic. ver. a. ℈j. M. F. pulu.

℞ eſſent. antim. tartariſ. ʒj.
ol. calam. arom. chamom. ver. a. gtt. iij. M.

℞ eſſent. lignor. tinct. viper. a. ʒj. M.

℞ ol. galban. laterin. petrol. a. ℈j.
ſabin. iuniper. ceræ a. gtt. v. M.

℞ ol. ad ſcrophul. Lang. vel Helmont.
pingu. viper. claræ pellucidæ a. ℈j. M.

℞ ol. petrol. ʒij. camphor. ℈j. M.

Et hoc ipſum pluribus ſcopis accommodum eſt, etiam ad ipſa ganglia.

℞ empl. de melil. diaphoret. a. ʒij.
de ran. Vig. cum merc. ʒj. ol. petr. camph. q. ſ. M.

Sic &, quando a contuſione infantibus tumor conſit, locum habet aqua frigida cum linteo appoſita, loco defenſiui, vinum item calidum, vt diſcutiens, compreſſio cum cultro citra ſuperſtitionem. Optima vero ad reliquias huius eſt pinguedo viperarum, vnde & prohibetur, ne ganglion ſuccedat, vel per ſe, vel cum petroleo camphorato mixta.

Seorſim id in gangliis valet, vbi & compresſio cum clauo rotarum currus quotidie repetita, cum globulo plumbeo in pla-

num

num vel laminam redacto, (quo ceruus transfossus, eligunt vulgo, sed eo non opus est; cum vel sine amalgamate mercurii potest.

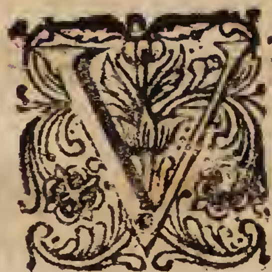
Tacemus frictionem cum saliua ieiuni hominis, contactum & applicationem manus cadaueris phthisici, constrictionem, Kneupen/ cum digitis, & commorsionem ipsam per dentes, qua nouimus empiricum strumas & ganglion curantem. Cauendum tamen, ne læsio maior inde fiat, disruptis vasculis lymphaticis, & irritatis neruis, vnde vlcera maligna confieri queunt.

Ad excisionem vero, seu tectorum tumorum & glandularum, seu nudarum quarumcunque non annuendum, siquidem remedium grauius est morbo, vnde & ganglion cum folliculo excisum notauimus repullulasse aliquo tempore post.

CAPVT XXXIV.

DE

Febribus infantum.

VT vniuersalis morbus sunt febres; ita & infantes iis non sunt exempti, tum primariis, tum secundariis, & comitatis frequentius, tum intermittentibus, rarissime licet, tum continuis ipsis quoque, licet rarius.

Ita vidimus infantes, etiam vix annum natos, & adhuc lactentes, citra affectam similiter matrem laborantes, a priua-

to fermento, vndecunque concepto, tertiana & quotidiana, cum typo conſtanti expreſſo, imo & ipſa quartana in quatuor, quinque, ſex annorum puello.

Vt vero tutiores ſunt intermittentes in genere: ita & infantes iisdem correpti ordinarie non moriuntur, etiamſi aliquando rebellis ſit morbus. Ob teneritudinem tamen vaſorum vidimus colorem ictericum illos præ ſe tuliſſe, indicio manifeſto, bilioſam amurcam fermentificam in cauſa eſſe.

Hinc commode propinantur extra paroxyſmum aperientia, & annihilantia mineram febrilem, hinc & blande euacuantia.

℞ anim. rhabarb. ʒj. dentur gtt. v. vj.

vel plures etiam, mane & veſperi.

℞ tinct. mart. temperat. cydon. a. ʒj. M.

℞ rhab. el. gialap. el. a. gr. iij. arcan. dupl. gr. ij. M. F. pulu.

Sin vomitorio opus videatur:

℞ ipecac. ſal. card. bened. a. gr. iij. vel iv. M.

℞ conch. ppt. antim. diaphor. arc. dupl.
chin. de chin. a. ℈ß. cinnab. nat. gr. iij.
M. F. pulu. dandus ante paroxyſmum.

Si lacte nutriantur adhuc, conſulto dedimus matri vel nutrici olei febrifugi gtt. iij. vel iv. liberato inde infante.

In prouectioribus vero eadem, quæ in adultis alias proficua ſunt, proportione ætatis commode etiam hic impenduntur. Id quod de cortice chinæ de china etiam intelligendum, ſeu potui indito puluillo in nodulo, ſeu aliis modis conſuetis.

Solet

Solet & eodem casu quocunque febrili vsitato appendi infantibus calentibus camphora, difflandi & roborandi ergo, quod & concedi & ordinari potest facillime.

Sin febres continuæ corripiant infantes, circa eas notauimus (1.) matre ipsa eadem laborante, imo & mortua, liberos tamen mansisse, nec quicquam inde passos.

(2) Pluribus in domo eadem affectis febri continua, & maligna quoque, infantes & pueros, etiamsi itidem correptos, euasisse tamen, & minus mortuos. Aliquando omnes in domo moriebantur, solo infante bimulo reside & superstite.

(3) Vt in adultis febres crisin suam absoluere solent decimo quarto die, ita infantibus illam obtigisse die septimo, ob texturam & proportionem corporis habitus, seu fabricæ & massæ sanguineæ ipsius, teneriorem.

His vero casibus venæ sectio minus tum consueta est, tum minus quoque necessaria, facilius subigendis humoribus, vel spontanea fiente quoque hæmorrhagia, purgantibus vero, dummodo aluus seruetur aperta, itidem superuacaneis.

℞ tinct. bez. essent. ℨj. mixt. simpl. ℨß.
essent. anodyn. gtt. v. castor. gtt. iij. M. Dentur gtt. vj. viij. quæ mixtura polychresta est, pro modulo ætatis danda, nec infantibus ablactatis inconueniens.

℞ pulu. bezoard. cordial. arcan. triplic. a. ℈ß. M.

℞ tinct. ex flor. alterantib. 4. cordial.
pap. rh. cum clyss. ŏii parat. a. ℨj. vel ij.
M. indantur in potum subinde guttulæ sufficientes.

℞ balsam. rut. succin. polychrest. a. ℈ß. M.
illinatur temporibus & pulsibus, vt alia taceamus, ipsumque aeris & reliquum diætæ regimen, vitando lac, vinum, & alia, etiam quoad nutricem ipsam.

CAPVT XXXV.

DE

Paralysi, arthritide, & luxatione femoris.

PAtiuntur & infantes suos manes, quoad extrema, articulos, manus & pedes, partim quoad sensum, partim quoad motum quoque animalem, & progressiuum voluntarium.

Ita non raro fit in infantibus, vt tardius admodum insistere pedibus & progredi discant, quod debilitati neruorum, musculorum, & naturæ ipsius debetur. Sæpius vero, qui iam ambulare potuere, hinc desistunt, cessantes id facere.

Paralysis hæc seu impotentia motus, sæpenumero fascino adscripta, fieri assolet modo in vno, modo in vtroque pede simul, (nam in manibus apud infantes rarius obseruatur). Affectæ vero partes flaccidæ apparent, contrahi renuunt, ceteroqui flexiles & molles, frigidæ etiam sæpe ad contactum.

Visum hoc est aliquando & solum circa plantam pedis vnius, eiusque dimidium quasi, vt insistere non posset in planitie sua, sed saltim ad latus alterutrum, non sine deformitate & debilitate.

Frequentius in toto pede alterutro vel vtrisque labes inhæret, ita vt in origine magis obstructio vel causa hæreat, quam in insertione, vniuerso pede latius sumpto, cessante in suo, gestandi corpus reliquum, officio.

Idque vel sine causa manifesta externa, seu vere tali, seu occultata, vel præuia illa ipsa, casu, lapsu, contusione, aliisque;

partim

partim ſimul ac ſemel hoc vitio animaduerſo & accidente, partim pedetentim ac ſucceſſiue.

Sic etiam vidimus a luxatione oſſis femoris, dextri vel ſiniſtri, non quidem paralyſin, motu ceteroqui præſenti, ſed citra inſiſtendi vel ambulandi potentiam, ac robur genuinum ſeu debitum, quod omnino animaduerſione & examine in parte affecta ſeu læſa eget. Facile vero vel tumore inæquali, vel elongatione comparata colligitur.

Idem notauimus etiam ab epilepticis conuulſionibus præuiis, a variolis ipſis prægresſis, a gibbere in dorſo emicante in puello quinque, ſex annorum, licet id *Sennertus* neget, vel non obſeruarit potius, & maxime omnium a latente rhachitide. Hæc enim variat vt affectibus ipſis productis, ita etiam partibus affectis his illis.

Quicquid horum ſit, recurrendum eſt ad irradiationem ætheris impenſi, ſeu ſpiritus animalis ſuſpenſam, (qualem vniuerſalem hinc quoque in adoleſcente ſedecim annorum præter alios vidimus & vltra biennium talem, Dei O. M. ope reſtituimus) ſeu ab alia obſtructionis ſpecie (plures enim dantur omnino) ſeu potisſimum a fixatione ab acido lymphæ ſcorbutico, vndecunque in poros neruorum huius vel illius partis inuitato; tum per acidum abſorbentia & inuertentia fixa, volatilia, & media, tum roborantia, & exuſcitantia luculam æthercam alia corrigendo.

Sed cum prognoſi neceſſaria id præſtandum eſt, fundanda in circumſtantiarum examine, & requirenda aduocatione, quæ ſi non concurrant, minus feliciter cura præſtari poteſt, & contra, ſecus, ac vulgo ſibi perſuadent.

℞ pulu. epilept. March. ℈j. cinnab. nat. rad. ar.
lap. sapph. occ. ppt. corall. rubr. ppt. a. ℈ij.
ol. caryophyll. gtt. ij. M. F. pulu.

℞ elix. cephal. ʒj. spir. vitriol. cephal.
spir. form. compos. Lauremberg. C.C. succin. a. ℈ß. M.

℞ aqu. lil. conuall. cum vin. tinct. mart. helleb. a. ʒj.
spir. sal. ammon. volat. gtt. X. XII. M.

Hic enim probatissimus est hisce casibus ad poros neruorum reserandos, acidum figens inuertendum, & ætheris libertatem pristinam recuperandam, ipsi spiritui corn. ceru. præferendus.

℞ sal. volat. oleos. lact. cephal. a. ʒj. M.

Quod si per ætatem liceat, in prouectioribus, infusa & decocta pugillaria cephalica & neruina sunt longe optima, quippe succesfiue alio charactere inducto lymphæ debitam luculam fœnerantia.

℞ rad. trif. fibr. sarsæparill. pæon. a. ʒiij.
herb. verben. beton. salu. rosmar.
chamædr. chamæp. mar. ver.
flor. stœchad. Arab. paralys. lil. conual. a. p. iij.
cardamom. cinnamom. lign. aloes a. ʒj. M.

Velificantur his & blandæ frictiones, integumenta ex pelle vrsina & alia, calorem fouentia & reparantia, frigore summe cauendo & arcendo, cumprimis vero vnguenta neruina ad originem neruorum præcipue, & quotidie quidem illinenda.

℞ vngu. neru. August. (paralyt. Brandenb. martiat.) ℥j.
pingu. castor. ʒj. ol. petr. alb. ʒß.
ol. salu. lauend. apoplect. a. gtt. v. M.

Vrticationes vero & thermæ magis in adultis locum habent,

cauendo

cauendo vehementiora præsidia, neque etiam purgantia fortiora vel sudorifera continuata coactiua æque prosunt, sed moderatiora successiue alterantia & roborantia.

Commode etiam pedibus applicantur balnea & lotiones ex iisdem aliisque neruinis, additis formicis, earumque nido, & resinosis particulis, inprimis vero radice symphyti ipsa, ab *Hartmanno* etiam seorsim commendata, quæ glutinositate sua poris insinuatas particulas balsamicas firmat.

Eadem fere cura etiam debetur contracturæ, & ariduræ a luxatione ossis femoris, nonnunquam & arthritide, oriundæ, pro roborandis neruis. Enimuero & hæc vago articulorum dolore, licet rarius paulo, contingere etiam pueris solet.

Debetur vero, vt in adultis quoque, fermento acido acri, tartareo, scorbutico ad extrema & articulos despumanti, cui corrigendo & abolendo debentur itidem aperientia, neruina, & resoluentia, non omissis anodynis & similibus.

℞ tinct. bez. essentif. ℨj. mixt. simpl.
essent. lignor. summit. pin. a. ℈j.
anodyn. ℈ß. M.

℞ spir. lumbr. terrestr. ℨj. mixt. simpl. rectif. ʒß. M.

℞ pulu. lumbr. terrestr. calc. pulu. bez. minor.
cinnab. nat. Hungar. a. ℈j. extr. anod. P. iv. M.

Opus vero est & euacuante conformi ætati dosi propinando; rarius paulo apud nos etiam venæ sectione, quam hoc casu (& melancholia incipiente) in pueris admisimus, & suasimus vni quinque, alteri septem, octo annorum, sed prouide.

℞ rad. gialap. rhab. el. a. gr. iv. cinnab. nat. gr. j. M.

Exterius linimentis spirituosis contentos esse oportet, si dolores vrgeant, ceteroqui & his non facile solis immorandum.

℞ spir. lumbr. volat. corn. ceru.
formic. cochlear. ā. ℥j. essent. castor. ℈ß. M.

CAPVT XXXVI.

DE

Furunculis, vlceribus, scabie, lue Venerea.

INter morbos externos, quibus infantes affici & inefici solent, etiam in tenellis nonnunquam emicant inprimis nominati, qui in genere quidem habent communem quandam causam, impuritatem sanguinis, seu massæ sanguineæ, illatam vel conceptam, definitis respectiue, vel indefinitis, locis, velut ad littus despumantem & exundantem, acrem, rosiuam, magis vel minus viscidam; in specie vero differunt coniunctis ac productis, & maxime malignitate.

Facit huc vitium lactis & nutricis cacochymicæ frequentissime, ἀδδηφαγία, & vitia diæta alia, esus pisorum, lentium, salsorum, carnis suillæ &c. Et seorsim furunculi, modo solitarii, vel vnus vel alter solum, modo confertim plures, Blutschwären/ Hundrüffeln/ nonnunquam liuidi, dolorifici, & torquentes miseros non leuiter.

Vlcera etiam alia, præter iam tacta, vel pustulæ quoque, vt pedum, manuum, faciei ichorescentiam particularem notant, non minus ac ipsa scabies, humida & sicca, sero salso muriatico debentur, velut criticum in modum; præseruantia licet ab aliis morbis grauioribus. Spe-

Speciatim lue Venerea quidem liberi debebant esse, vtpote innocentissimi, idem tamen flagellum quoque aliquando sustinent, parentum vel nutricum culpam luentes.

Vidimus infantem ex vtero materno vix egressum luis huius connatæ notas manifestas, præcipue in pudendis, exhibentem, & breui tempore hinc mortuum, quamuis in parentibus, nostra quidem conscientia, nullum huius vestigium præsens adesset.

In aliis ordinarie magis in facie & circa labia vlcera Gallica maligna occurrerunt; (hac enim specie fere magis affici solent, quam alia) hinc & circa anum tubercula vidimus pathognomica. Certius vero singula patuere, vbi plures in eadem domo deprehendebantur affecti, v. g. mater, infans, quem lactabat, filia virgo, & ancilla, per contagium inducto fermento Venereo. Tacemus faucium vlcerationes, lituras cutis, tumores, lichenes, verrucas, asperdines, pustulas, & vlcera alia.

In genere itaque porro etiam huic ætati, si talia obtingant, in sua quidem latitudine conueniunt saponaria, defecantia, renouatiua, alterantia, & specifica, antiuenerea, coagula, & deturpationes quascunque respicientia; principaliter interna, adæquate & in subsidium externa.

℞ essent. lignor. viperin. antimon.
mixt. simpl. rectif. a. ℨj. M.

℞ essent. fumar. compos. ℨj. serpent. Virgin.
tinct. bezoard. a. ℨß. M.

℞ liqu. C. C. succin. spir. tartar. a. ℨß. M.

℞ antimon. diaphor. pulu. cordial. viperin. a. ℈ß.
cinnab. nat. gr. XV. M.

℞ pulu. bez. min. e chel. cancr. ſerpentar. Virg.
viper. Italic. a. ℈ß. M.

Quandocunque ergo nutrix infecta, vel ſuſpecta quoque non ſine cauſis vel ſignis obuiis eſt, neceſſario, ſiquidem id fieri poteſt, & licet, mutanda eſt. Ipſa vero tubercula & variolæ Gallicæ non ſuppurantur, nec confundenda hinc cum reliquis, vtpote chronica & alius plane commatis. Vtque definita vlcera Venerea ſuperficiaria in infantibus facilius curantur, ita ſaliuatio mercurialis, etiam incompleta, minus locum habet, nec vnguenta temere adhibenda in ſcabioſis ipſis.

Quod ſi vero topica requirantur nihilominus, in furunculis chirurgi acceſſu emollientia, ex emplaſtro de melil. diachyl. ſimpl. & aliis, hinc temperantia, mundantia & ſanantia adhibenda.

In ſcabie, præmiſſis præmittendis, tutiora ſaltim, ex oleo ouorum, acinorum ſambuc. vngu. de glycyrrh. populn. alb. camphorat. cum ſem. lycopodii, item lotiones ex oxylapatho & alia blandiora conueniunt.

℞ vngu. enulat. ſimpl. ℥ß. ſem. lycopod. ʒß.
pingu. viper. ℈ß. camph. gr. iij. M. F. linim.

In ichoroſa & intertriginoſa illuuie aqua calcis viuæ blandiſſima cum pompholyge vera, & aqua mercurialis ipſa, applicari poſſunt. Hæc enim refracta eſt, & tutior, vti etiam grauiori malo mercurius dulcis in paulo adultioribus hoc caſu ad vnum alterumque granum dari poteſt, ſed rite præparatus, non item maiori doſi, continua, vel diſcreta.

Tacemus loco horum etiam, ſi neceſſum videatur, inter externa vnguenta, præ aliis mercurium præcipitatum rubrum, lotum prius prouide, certis caſibus, remiſceri minori doſi poſſe.

Omni-

Omnibus hiſce velificantur purgantia, ex ſuperioribus huc repetenda, ne quid tamen nimis; & diæta commoda, non ſolum quoad addephagiam, pinguia, ſalita, & alia communia, verum etiam ipſam contagem, ne cum infectis aliis conuerſentur.

Capvt XXXVII.

De *Variolis & morbillis.*

Tria cumprimis morborum genera infantibus infeſta, & ſæpenumero funeſta timenda, ſunt cordi habenda, (1) variolæ, cumque his ſymbolici quaſi morbilli, (2) epilepſia; quæ intermediat quaſi (3) dentitio, tum ſeorſim, tum cum illis aliquando comitata; ſingula magis propria, & duo, primum & tertium, velut mala neceſſaria.

Variolæ ergo & morbilli conueniunt febri exanthematica, & cauſa communi proximiori, fermento maſſæ ſanguineæ deſpumeſcente in habitum corporis; variolæ quidem magis ſero ichoreſcenti, ſeu ichori, morbilli ſanguini magis debiti. Illæ humidæ, & nunquam ſine ſuppuratione curabiles, hi ſicci, ſola ſimplici diſcuſſione abeuntes.

Vnde vero humano generi præ omnibus aliis contigerint, præter τὸ θεῖον, ſine dubio quærendum eſt in eiusdem temperie ſpecifica, ſeu ἰδιοσυγκρασίᾳ reſpectiua. Calidum enim & humidum putredini maxime eſt obnoxium.

Huic accedit corporis nuditas, vnde alterationibus aeris magis expoſitum eſt: & carnium aliorumque heteroge-

neorum, seu omnis generis, esus, quod alii fermento in vtero concepto, vt *Willisius*, alii corruptioni lactis acidæ, vt *Ettmüllerus*, adscribunt.

Quandocunque ergo fermentum hoc alterutrum turbatiuum, seu grossius, vnctuosius & salinum respectiue magis fixum, variolaceum, seu subtilius, difflabile, volatilius morbillosum emicat, prædominatur, & in actum deducitur, morbus præsto est, tutius fere & magis superabile in ætate incrementi, minus tale & periculosius in sequentibus, & habitu corporis crassiori.

Ancillatur vero magis status aeris, ad putredinem inferendam dispositus, & contagium mediatum vel immediatum, quibus conceptum, vel importatum corpori, in actum erumpens, & hinc febri synocha continua concurrente determinata hæc exanthemata, velut crisi quadam καῖ ἀπόςασιν, fiunt & producuntur. Vnde seorsim communiter vagans malum attendendum est.

Ad meliorem notionem singulorum notandum est, gaudere vtramque hanc exanthematum speciem sua latitudine & differentiis, quæ bene sunt distinguendæ. Sunt enim febres comitatæ.

Ita variolæ, tanquam pustulæ sui generis, aliæ sunt veræ, aliæ spuriæ, illæ quæ cum febri ad perfectam suppurationem deueniunt; hæ partim aquosæ, non tam alte defixæ, sed in cute suprema magis, Wind-Bocken / Wasser-Blattern; partim minutæ, minori sanie, transitoriæ, Stein-Bocken. Vid. *Sennert*.

Sic & morbilli, citra pustulas & suppurationem, contra distinguendi sunt partim purpuræ simplici, dem Friesel / a crispando dictæ, infantibus etiam recens natis communi, partim scorbuticæ, aliisque exanthematibus, maculis solis conspicuis, non confundendis.

Acci-

Accidentario vero potiſſimum vtrique generi communis altera eſt differentia, inter benignas v. g. variolas, & malignas, easque tales non vno gradu, vt & a priori, vel a poſteriori. Signat variolas boni moris εὐφορία, πεπασμὸς, coctio bene habens; & abſentia peregrinorum aliorum; malignas vero v. g. petechiæ puniceæ nigricantes interſperſæ, ceſſans vel retrocedens eruptio, confluentia, & alia communia, reſpiratio difficilis & anxietas continuans. Morbillos vero partim eadem, partim grauiora ſymptomata alia, ceteroquin enim & citius decurrunt ſuam ſphæram, intra ſeptem dies v. g. ad ſummum durantes.

Commodiſſime concipi poſſunt variolæ, (& hinc adæquate & analogice morbilli) quoad tempus triplex, criſibus per dies conueniens (1) antecedens ſeu ebullitionis, (2) criſis ipſa, ſeu tempus eruptionis, (3) conſequens, ſeu declinationis ac exſiccationis.

Enimuero incipiunt variolæ manifeſte magis & ſenſibiliter, morbilli etiam fere magis clanculum ſeu remiſſius, (1) horrore, calore ſubinde aucto, cum variis ſymptomatibus, dolore ventris, capitis, dorſi, etiam cum pulſatione, tuſſi, vomitu, hæmorrhagia, deliriis, conuulſionibus, minus tunc temporis timendis, cum omnia ſint ſcilicet in motu, & fermento; vsque ad quartum diem, vbi calor etiam ſæpe quaſi ad naturalem redit, vbi caute agendum eſt.

Hoc excipit (2) tempus eruptionis tuberculorum, quando die tertio vel quarto, & ſic porro, maculæ rubræ, cum inæqualitate, hinc inde in facie, dorſo, pectore, abdomine, extremis, plantis pedum ipſis emicant, indies increſcentes, & ſenſim ſuppurantes ad diem vndecimum vsque, qui index eſt, etiam

hoc

hoc loco, decimi quarti, vbi natura velut ouo incumbit, & maturationi operatur.

Et hæc tempora accurate ſeruat natura, etiam quoad dies, ſed cum aliqua latitudine, tum in toto, ſed rariſſime, vt eruptio & declinatio per vnum alterumque diem poſtponantur, quod vidimus in generoſa fœmina; tum quoad partes, in extremis enim paulo tardant hæc, manibus & pedibus ſcilicet, vt taceamus in tenellis etiam citius paulo finiri.

Vt ergo conſulatur fermento expellendo, deſpumationi, malignitati, fruſtra a quibusdam negatæ, minori vel maiori, febri & ſymptomatibus, ipſique propulſioni ceſſanti:

℞ tinct. bezoard. eſſentif. ʒj.
eſſent. ſerpent. Virg. ℈j. anodyn. ſpir. C. C. a. gtt. iv. M.
℞ mixt. ſimpl. rectif. liqu. C. C. tartariſ. a. ʒß.
eſſent. myrrh. balſam. ℈ß. M.
℞ pulu. bez. mai. ℈j. lap. bez. or.
cinnab. nat. a. gr. v. lap. de Goa ℈ß. M. F. pulu.
℞ pulu. bez. ℈j. cordial. ℈ß.
myrrh. el. ☿ nat. a. gr. iv. caſtor. gr. j. M.

Sordidiora paulo ſunt ſtercora animalium, ſeu equinum, ſeu alia quoque, euporiſta vulgi decoctum lentium, ficuum & alia, item corn. ceru. philoſophice præparatum, terra Lemnia, ſem. aquilegiæ &c. cereuiſiæ indita; aliquando & emulſiones, inprimis in adultis, quando ſitis vrget, vnde & promouetur egregie ſuppuratio.

℞ aqu. ſcorz. C. B. ceraſor. nigr. rub. id. a. ℥j.
Hercul. Saxon. frigid. ℥ß.
pulu. bez. ʒß. epilept. March. ℈j.
lap. bez. or. gr. v. theriac. cœleſt. gr. iij.
mixt. ſimpl. rectif. gtt. XX. extr. ſcorz. ℈ß. M.

Inter

Inter hæc vero nec aeri frigido, vel promiscuo corpus exponendum, nec calore vel lecti, vel ambientis torquendi & quasi suffocandi, nec ad sudorem cogendi ægri, inprimis paulo obesiores, sed calore æquali, vel æquabili quieti detinendi. Nec potus denegandus necessarius, non æque tamen vini, neque lactis.

Alui quoque ratio habenda, non laxandæ, vel purgandæ a principio, qui enim aliter tractantur, ordinarie moriuntur, seu aliis, seu clysteribus quoque, etiamsi per aliquot dies non respondeat. Ad summum pila saccharina fere sufficit. Nec laxior negligenda, sed blandis theriacalibus moderanda, vitando fructus horarios quosuis.

℞ tinct. bez. essent. theriac. balsam. a. ℈j.
anodyn. gtt. iv. M.

Sub declinationem variolarum temperatiora bezoardica & renouatiua conueniunt. Nulla enim cura potior est infantum, quam variolarum.

℞ pulu. bez. minor: ℈j. viper. Italic.
myrrh. el. a. gr. vj. M.

Pessime vero habent, qui minus expectorare possunt, lympham in pulmonibus coagulatam, vnde facile suffocationis metus oboritur, vel conuulsionis.

Pro oculis tutandis, vulgatum, sed Dioscorideum iam remedium, est crocus cum lacte humano palpebris illitus; aperiendis vero occlusis lac solum, vel ophthalmicum etiam ex solo magisterio sacchari saturni cum aqua rosarum, cum vel sine aliis.

Ceterum ad tutandam faciem integram hinc inde quidem solent commendari remedia, & inprimis a *Cnöfelio Dec. I. Eph. Germ. Ann. V. obs. 60. p. 50.* ceu præsens remedium con

tra variolas faciei, ne tam fortiter confluant, vel faciem dehonestent,(1)litus faciei cum ſpiritu vini myrrhiſato per duos dies. (2) ſacchar. ſaturni cum aqua roſarum mixtum, cum linteaminibus applicandum &c. Sed præſtat minus hæc imitari, & religioſe audere, repulſionis potius habendo metu.

Alterum vero eiusdem remedium *l. c.* gangrænæ in genis infantum a variolis curandæ, ſpir. ſal. vel vitriol. cum melle pro ſufficienti acidulatione illitum magis attendi, & ibi legi meretur.

Tacemus faucibus proſpiciendum, tum a chirurgo, ſi illum admittant, vel ferant, tum oleo bezoardico, amygd. dulc. iuſculis auenaceis, & aliis. Apertionem vero puſtularum & illitum oleum amygd dulc. vel amarorum, vel pingued viperar. conſultius hactenus omiſimus, quod tardius ſic exſiccentur, nec emplaſtra imponere iisdem congruum eſt, quod male ceſſiſſe vidimus.

Referri huc quoque poteſt purpuræ volaticæ ſeu ſcorbuticæ ſpecies, etiam in infantibus interdum occurrens, quam Eſſere vocant Arabes, non confundenda itidem cum morbillis.

Exigua erumpunt tubercula hinc inde in corpore, ſine inſigniori calore, cute inæquali, rubra reddita, cum inſigni pruritu, non aliter ac ſi vrticis eſſent percuſſæ partes, vnde die Neſſel-Sucht etiam vocatur.

Lenioribus vero bezoardicis & quiete breuius abigi ſolitæ cum ſint hæ maculæ, vix opus eſt iisdem immorari.

CAPVT

CAPVT XXXVIII.

DE

Calculo, & vrinæ incontinentia.

PRæter vrinæ vitia leuiora, difficultatem, & remoram, ipſumque ſabulum arenoſum, etiam in recens natis, maſculis inprimis, & calculi quoque concreti grauiora tormenta nonnunquam obueniunt, & quidem veſicæ potiſſimum, ac ſolius fere.

Enimuero obſeruauimus vtrumque, & calculum aperto marte hoſticum, & occultum quaſi illum, qui ſignis magis manifeſtis deſæuit, & cathetere, vel ſectione, vel poſt mortem denique inuentus fuit, ceu corpus delicti; huncce vbi quidem ſat grauia ſymptomata ſe exeruere, ſed ſenſim reſolutione facta curatio perfecta fuit conſecuta, poſt annum decimum quartum ætatis.

Perinde vero eſt, vtrum primæuam tartaream diſpoſitionem quaſi connatam, ſeu acidum & viſcidum inprimis cum terreo exuperans, ſeu anguſtiam pororum renalium, ſeu alia laudemus etiam in pueris. Satis eſt ad ſingula reſpicere.

Phænomena vero elucent calculi maxime ex vrinæ grauiori difficultate, ſtranguria, frictio pudendorum, interdum & erectio, tormina ventris ſpasmodica, tenesmus, vrina albida, aquea, variegata, cruenta aliquando ipſa, quæ *Hippocrates*, *Celſus* & alii vberius recenſent.

Mire torquentur sæpe, tum ab ipsis doloribus, tum situ seu positu cum tristibus motibus corporis totius, mille modis variato, quod vidimus, vt faciliorem mictum, vel leuamen sortiantur.

Idque nonnunquam per paroxysmos, maxime circa mutationes tempestatis, vel fructuum horariorum, olerum, aliorumque esum, potum cereuisiæ feculentæ, recentis, acidulæ, & paulo senioribus *3. aph. 26.* quod alibi a septenario ad decimum quartum annum definit.

Et hoc ipsum, per dicta, vidimus omnino in puero, qui per totos septem annos sæpius miranda quasi illa patiebatur, iam sanus & incolumis, præterquam vrinæ aliquando incontinentiam.

Notabile tamen est, non omnem dysuriam, etiam in pueris, esse a calculo, quod bene distinguendum. Dysuria quando laborant, inter mingendum magis clamant, in calculo vero magis ante hunc actum.

Vtrisque & præcipue dysuriæ alcalina prosunt, vt euporiston constituunt etiam carbones salicis vel tiliæ puluerisati.

Optima sunt resoluentia nephritica quoque, omnino neruina & anodyna palmam obtinent, cauenda, nec temere propinanda, pellentia.

℞ lap. cancr. ppt. saph. occid. ppt.
cryftall. ppt. cinnab. nat. sperm. cet. alb. a. ℈j.
troch. de alkek. ℈ß. sal. volat. succin.
magist. anodyn. a. gr. vj. M. F. pulu.

℞ elix. nephrit. ʒj. essent. carmin.
essent. cerefol. traumat. a. ℈j.
anodyn. ℈ß. M.

℞ herb.

℞ herb. virg. aur. agrimon. a. m. j.
flor. chamom. Rom. mß.
Conc. Cont. gr. m. D. pro decocto pugillari.

Consulto etiam adhibentur clysteres lenientes & emollientes, vt & balnea ipsa appropriata, si vires & alia consenserint, inprimis vero linimenta quoque & sacculi paregorici.

℞ ol. paregor. scorpion. a. ʒj. chamom. destill.
calam. aromat. a. gtt. v. M.

Cruditatibus etiam, acidis præcipue, & flatibus prospiciendum vna, nec colica simplex cum calculo confundenda, sed minimum vtrisque prospiciendum.

Quod si calculus actu concretus sit, isque productus, nec cesset, vel resolui possit in sabulum, vitæque inde periculum timendum sit, apud nos quidem paulo rarius admitti solita, lithotomia vltimum est remedium, in perinæo scilicet facta.

Accidit etiam infantibus & pueris, simul & seorsim, in annis incrementi, vrinæ incontinentia, quæ duplex statui potest, (1) promiscua & indefinita, seu diurna quoque, vnde caligæ & vestimenta sordent, olentque & corrumpuntur.

Fit hæc a laxitate sphincteris, a calculo etiam secto aliquibus reses, ab intemperie frigida, a paralysi vel quasi tali ipsa.

(2) Definita & determinata tempore, vt nocturna. Illa est inuoluntaria magis absolute, a retentrice, vt vocant, læsa; hæc secundum quid, & paulo improprie, ob copiam potus, seu stagnationem, & somnum profundiorem; ob malum morem quandoque ipsum: Vtraque non debet proprie, vel potest vocari diabetes, si vsum loquendi vsitatum sequamur.

℞ essent. mastich. traumat. a. ℥j. anod. gtt. vj. M.

℞ pulu. herb. agrimon. ℥ß. pellic. ventric. gallin. ʒij. cort. castan. ʒiß. terræ Iapon. mastich. granul. a. ʒj. M. F. pulu.

℞ aqu. summit. abiet. tinct. mart. duplic. a. ℥j. M.

Super puluere etiam terræ Iapon. bibi potest, infuso cum cereuisia.

℞ pulu. terr. Iapon. cort. chaquerill. corn. ceru. vst. præpar. a. ʒij. M.

℞ vngu. sumach. comitiss. a. ʒiij. terr. Iap. ʒj. ol. petr. ℈j. mastichin. q. s. M. F. vnguent.

Plura videantur apud *Hartmannum in praxi chimiatr. Ettmuller. Ferrar.* & alios.

Non minimum etiam conducit, & necessaria est diæta, vbi (1) potus respectiue parcior, inprimis in cœna, nocturnus vero non concedendus, (2) vt ante decubitum & mane, quando surgunt, vrinam emittant, adsuefaciendi. (3) Commode etiam aliquandiu, quibus hic affectus familiaris est, nocturnu excitandi, vt mingant extra lectum; subinde paulo serius, v. g. per mensem integrum, hora tertia nocturna, hinc postponendo successiue horam dimidiam, donec adsuefiant tandem retinere lotium, quousque mane surgant.

Capvt

CAPVT XXXIX.

DE

Erysipelate, fissuris labiorum, & extraordinariis quibusdam aliis.

Liquando & erysipelas occurrit in infantibus, quod aliquoties vidimus. Sic in recens nato tale occurrit in scroto puelli, satis periculosum, vbi cautela maxima opus est; in alio etiam duorum annorum in pene. Sæpius vero in pede alterutro in vtroque sexu; ςάσει vndecunque a lacte, vel sanguine intemperato ac feruidiori contingente, nonnunquam etiam cum liuore aliquo.

Quod si medicamenta assumere infans queat, melius dari possunt, quæ in febribus conueniunt, in lactentibus & nutrici & ægris, in ablactatis his solis.

℞ tinct. bez. essentif. ʒß. essent. lign. ℈ß.
anodyn. gtt. iij. M.

Præter temperata alia & cinnabarina quoque remiscenda.

℞ pulu. bezoard. ♁ nat. a. gr. v. M.

Exterius:

℞ ceruss. ℥ß. flor. sambuc. sem. lycop. a. ʒiß.
myrrh. el. ʒj. camphor. gr. iv. vel v.
farin. fabar. ℥j. M. F. pulu.

Sic & ob clamores, ob suctum ascititium, ob defluxiones &c. in labii vel superioris, vel inferioris medio fissura, seu rima oblonga, occurrit, producta etiam facile longius, & sanguinem etiam fundens interdum, vel ichorem.

Fit

Fit idem etiam tumido magis labio, & si diducatur risu vel clamore, vnde negligendum non est.

Imo & in angulis labiorum, vno, vel vtrisque interdum, tales fissuræ & vlcuscula occurrunt, quod inprimis 1711. prope Sondershusam in aliquot generosis infantibus contigit.

Interius si quid necessarium videatur, aluus moueri potest, vel transpiratio liberior promoueri, ne antiscorbutica vel renouatiua alia memoremus.

Exterius vero blanda abstergentia, mucilaginosa, siccantia fere conueniunt, vt vngu. pomat. mucilago sem. cydon. psyll.

℞ ol. ouor. rec. vel plantag. ℥ß. ceræ ℈ß. M.

℞ sir. de symph. ℥j. sem. lycopod. ℈ß. M.

℞ sem. lycop. pomphol. alb. a. ℈ß.
camphor. gr. j. M.

℞ aqu. calc. viu. ℥iij. pomphol. ℈j. vel ℥ß. M.

Agmen claudere possunt morbi quoque alii infantum obseruati hinc inde, sed ii partim incongrui, partim rariores, & extraordinarii, qui ad modulum communium aliarum ætatum, vel similium, curandi veniunt; sed cum modificatione quadam, respectu ad ætatem habito.

Sic vt quosdam saltim memoremus, tales sunt hydrops, coryza ipsa, sudor sanguineus, obseruatus a *Binningero Cent. IV. obseru. 52, pag. 429.* fluor albus primo ætatis septenario, & ante, a *Pechlino lib. I. obs. 38.* imo menses ipsi, & hæmorrhagiæ aliæ, a nobis visæ, item mania *Amat. 2. 57.* aliique huc referendi.

SOLI DEO GLORIA.

Index I. Capitum.

Index II.

Index II. Alphabeticus.

Luxa-

